

REGNSKAP 2010
BUDSJETT 2011

Totalregnskap for **REINDRIFTSNÆRINGEN**

Ø k o n o m i s k u t v a l g

NOVEMBER 2011

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom Staten og reindriftsnæringen.

Totalregnskapet for reindriftsnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser med andre ord samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2010 legger utvalget også frem et budsjett for 2011.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 33 totalregnskap for reindriften siden 1978. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2010.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2000 til 2010), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, økologiske forhold, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

Alta/Oslo, november 2011
Lars Johan Rustad

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2007-10, og endring fra 2009 til 2010 (1.000 kr), samt budsjett 2011 (1.000 kr)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett 2011
	2007	2008	2009	2010	Endring	
Produksjonsbaserte inntekter:	165 134	161 086	182 536	174 259	-8 277	140 633
Kjøtt og biprodukter	135 116	158 257	146 833	141 201	-5 631	109 972
Endring i reinhjordverdien	10 155	-16 721	8 078	3 696	-4 381	1 300
Binæringsinntekter	5 160	3 871	5 800	6 077	277	6 077
Andre prod.bas. innt. 1)	14 703	15 680	21 826	23 284	1 458	23 284
Statstilskudd:	69 202	87 101	84 973	87 198	2 224	74 390
Ordinære tilskudd	47 554	54 691	53 143	57 824	4 681	51 225
Andre tilskudd	12 902	19 587	19 186	15 391	-3 794	11 080
Ekstraordinære tilskudd	181	1 357	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	2 205	2 390	3 091	4 082	991	4 082
Verdiskapningsprogram	1 372	4 076	2 222	2 830	608	1 212
Tiltak mot radioaktivitet	1 746	631	935	837	-99	1 126
Konfl.demp. tiltak rovvilt	3 242	4 369	6 396	6 233	-163	5 666
Erstatninger:	61 279	72 068	67 685	72 155	4 470	70 636
Tap av rein	43 020	60 703	63 460	66 082	2 622	63 415
Arealinngrep 2)	18 259	11 365	4 225	6 073	1 848	7 221
Sum inntekter:	295 614	320 255	335 194	333 611	-1 583	285 659
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	100 296	108 586	128 124	139 307	11 183	135 167
Felleskostnader	18 841	16 777	21 471	25 601	4 130	25 926
Kostnader i tamreinlag	8 583	8 605	9 610	7 799	-1 812	7 225
Sum kostnader:	127 721	133 968	159 205	172 707	13 501	168 318
Vederlag for arbeid og kap.	167 894	186 287	175 989	160 905	-15 084	117 341
Renter på lånt kapital	9 638	11 774	6 573	8 354	1 780	8 381
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	158 255	174 513	169 416	152 551	-16 865	108 960
Per årsverk (kr)	154 994	170 924	166 912	152 998	-13 914	109 172
Per siidaandel (kr)	268 869	296 791	291 593	265 285	-26 309	190 456
Sum årsverk	1 021	1 021	1 015	997	-18	998
Antall siidaandeler 3)	589	588	581	575	-6	572

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) I 2007 fikk et distrikt i Karasjok Øst erstatning for arealinngrep i Halkavarre (8,3 mill. kr), og et distrikt i Kautokeino Vest har fått erstatning for arealinngrep ved Abojavvre (3,9 mill. kr). Dette er hovedpostene i arealinngreperstatningene. Disse postene utgjør kr 12.015 pr. årsverk og kr 20.827 pr. siidaandel.

3) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2009 til 2010. Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres fra 169,4 mill. kr i 2009 til 152,6 mill. kr i 2010 (-16,9 mill. kr). Målt

pr. årsverk reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 166.912 kr i 2009 til kr. 152.998 i 2010, og målt pr. siidaandel reduseres vederlag til arbeid og egenkapital fra kr. 291.593 i 2008 til kr. 265.285 i 2010.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 182,5 mill. kr i 2009 til 174,3 mill. kr i 2010 (-8,3 mill. kr). Det er en nedgang i kjøttinntektene på 5,6 mill. kr, mens den totale livdyrverdien er beregnet til 3,7 mill. kr. Kjøttinntektene reduseres som følge av lavere priser i 2009. I perioden 2006-2008 har det fra enkelte slakteri vært feil i prisopplysningene i rapporteringen, dette er korrigert fra og med 2009. Det vises til avsnitt om prisene og nærmere forklaring om dette under kap.3.2.

Postene andre produksjonsbaserte inntekter øker med 1,5 mill. kr fra 2009, mens posten binæringsinntekter øker med 0,3 mill. kr.

Sum statstilskudd øker fra 85,0 mill. kr i 2009 til 87,2 mill. kr i 2010 (+2,2 mill. kr). Økningen kan i hovedsak knyttes til postene Ordinære tilskudd (+4,7 mill. kr.) og tilskudd til binæringer (+1 mill. kr.) Årsaken til at de ordinære tilskuddene har en økning er et økt slakteuttak og produksjon i 2010.

Postene Andre tilskudd, Tiltak mot radioaktivitet samt Konfliktdepemde tiltak har en reduksjon fra 2009 til 2010.

Erstatningene for tap av rein økte fra 63,5 mill. kr i 2009 til 66,1 mill. kr i 2010 (+2,6 mill. kr), og erstatningene for arealinngrep hadde en økning fra 4,2 mill. kr i 2009 til 6,1 mill. kr i 2010 (+1,8 mill. kr). Vi ser at det er stort sett likelydende økninger på begge erstatningsartene.

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 335,2 mill. kr i 2009 til 333,6 mill. kr i 2010 (-1,6 mill. kr).

Siidaandelens kostnader øker fra 128,1 mill. kr. i 2009 til 139,3 mill. kr. i 2010 (+11,2 mill. kr.) og felleskostnadene øker fra 21,5 mill. kr til 25,6 mill. kr i 2010 (+4,1 mill. kr). Tamreinlagenes kostnader reduseres fra 9,6 mill. kr i 2009 til 7,8 mill. kr i 2010 (-1,8 mill. kr).

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 159,2 mill. kr i 2009 til 172,7 mill. kr i 2010 (+13,5 mill. kr).

Renter på lånt kapital økes fra 6,6 mill. kr i 2009 til 8,4 mill. kr i 2010 (+ 1,8 mill. kr), dette på grunn av høyere gjeldsnivå i 2010 sammenlignet med året før.

Inntekter fra andre sektorer og fra annen næringsvirksomhet har stor betydning for økonomien i reindriftsnæringen. Det er i særlig grad kvinner som bidrar med disse inntektene. I 2010 utgjør sum lønn m.v. (lønnsinntekter, andre næringsinntekter, pensjoner og renter) kr. 208.000 i gjennomsnitt pr. siidaandel i samisk reindrift (2009: kr. 221.000). Til sammenligning utgjør kjøttinntektene kr. 235.000 pr. siidaandel i 2010 (2009: kr. 225.000 pr. siidaandel).

Rovvilttapene påvirker resultatet av driften i de fleste reinbeiteområdene. Oppgitte rovvilttap utgjør 83 % av de oppgitte totale tapene av rein i 2010/11 (2009/10: 85 %). I 2010/11 ble det utbetalt erstatninger for 31 % av de oppgitte rovvilttapene (2009/10: 29 %).

Sammendrag

Antall siidaandeler ble redusert fra 548 i 2009 til 542 i 2010 (-6), og reintallet ble redusert fra 249.300 i 2009 til 248.600 i 2010 (-700 dyr). Gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel gikk opp fra 429 dyr i 2009 til 436 dyr i 2010 (+7 dyr).

Budsjett 2011

Budsjett for 2011 bygger i hovedsak på innrapporterte slaktedata fra registrerte slakterier pr. 15. november, anslag fra de seks største slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, og regnskapstall pr. 15. november.

Kjøttinntektene forventes å gå ned som følge av redusert slakteuttak. Prisene reduseres også i forhold til 2010. Det budsjetteres med en total reduksjon i statstilskuddene, i hovedsak på grunn av et redusert slakteuttak i 2011. Når det gjelder erstatningene, budsjetteres det med en økning som følge av at trenden på både rovvilterstatninger og arealinngrep de siste tre år.

De totale kostnadene og rentekostnadene antas i 2011 å være noe lavere i enn i 2010, dette med bakgrunn i reduserte slaktekostnader.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn for Økonomisk utvalgs budsjett, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 99,0 mill. kr i 2011. Dette representerer en reduksjon på 53,6 mill. kr fra 2010. Endring i samlet livdyrverdi er da inkludert.

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu 2007-10, ja rievdamat 2009:s 2010 rádjái, (1.000 kr), ja 2011 bušeahtta (1.000 kr)

Rehketdoalu-poasttat	Rehketdoalulogut				Rievdamat	Bušeahtta
	2007	2008	2009	2010	09-10	2011
Buvttadan dietnasat	165 134	161 086	182 536	174 259	-8 277	140 633
Biergodietnasat	135 116	158 257	146 833	141 201	-5 631	109 972
Ealloárvvu rievdan	10 155	-16 721	8 078	3 696	-4 381	1 300
Lassiealáhusedietnasat	5 160	3 871	5 800	6 077	277	6 077
Eará buvttadandietnasat 1)	14 703	15 680	21 826	23 284	1 458	23 284
Stáhtadoarjagat	69 202	87 101	84 973	87 198	2 224	74 390
Njuolgodoarjagat	47 554	54 691	53 143	57 824	4 681	51 225
Eará doarjagat	12 902	19 587	19 186	15 391	-3 794	11 080
Earenoamášdoarjagat	181	1 357	0	0	0	0
Lotnolasealáhus doarj.	2 205	2 390	3 091	4 082	991	4 082
Árvoháhkandoarjagat	1 372	4 076	2 222	2 830	608	1 212
Doaimmat radioakt. Vuostá	1 746	631	935	837	-99	1 126
Doaimmat riidoeast.borassp.	3 242	4 369	6 396	6 233	-163	5 666
Buhtadusat	61 279	72 068	67 685	72 155	4 470	70 636
Boazomassimat	43 020	60 703	63 460	66 082	2 622	63 415
Areálabáhkemat 2)	18 259	11 365	4 225	6 073	1 848	7 221
Supmi sisaboadut:	295 614	320 255	335 194	333 611	-1 583	285 659
Golut						
Doaluid golut	100 296	108 586	128 124	139 307	11 183	135 167
Oktasašgolut	18 841	16 777	21 471	25 601	4 130	25 926
Boazoservviid golut	8 583	8 605	9 610	7 799	-1 812	7 225
Supmi golut:	127 721	133 968	159 205	172 707	13 501	168 318
Buhtadus barggu ja kap ovddas	167 894	186 287	175 989	160 905	-15 084	117 341
Reantttut luokkah.kap ovddas	9 638	11 774	6 573	8 354	1 780	8 381
Buhtadus barggu ja ieškap.ovddas						
Oktiibuot (1000 kr)	158 255	174 513	169 416	152 551	-16 865	108 960
Ovttaskas jahkedoaim. (kr)	154 994	170 924	166 912	152 998	-13 914	109 172
Ovttaskas doaluid (kr)	268 869	296 791	291 593	265 285	-26 309	190 456
Galle jahkedoaimma	1 021	1 021	1 015	997	-18	998
Galle ovttaskas doalu 3)	589	588	581	575	-6	572

1) Poasta sisttisdoallá bargodietnasiid, láigodietnasiid ja eará doaibmadietnasiid.

2) 2007:s oaččui okta orohat Kárášjoga Nuorttabealde buhtadusa areálabáhkemiid ovddas Hálkaváris 8,3 milj. kr), ja okta orohat Guovdageaimmu oarjjabealde oaččui buhtadusa areálabáhkemiid ovddas Abbojavris (3,9 milj. kr). Dát leat váldpoasttat areálabáhkemiid buhtadusain. Dát poasttat dahket kr 12.015 juohke jahkedoibmii ja kr 20.827 juohke siidaossái.

3) Boazoservviid jahkedoaimmat (33) leat mielde sámi boazodoalu siidaosiid logus.

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut njidjet 2009 rájes 2010 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas njiedjá 164,2 milj. ruvnnos 2009:s 152,6 milj. ruvdnui 2010:s (-16,9 milj. ruvnno). Go mihtida ovttaskas jahkedoaimmaid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 166.912 ruvnnos 2009:s 152.998 ruvdnui 2010:s, ja go mihtida

ovttaskas siidaosiid mielde, de njiedjá buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 291.593 ruvnnos 2009:s 265.285 ruvdnu 2010:s.

Buvttadandietnasiid submi njiedjá 182,5 milj. ruvnnos 2009: 174,3 milj. ruvdnu 2010:s (-8,3 milj ruvno). Biergodietnasat leat njiedjan 5,6 milj. ruvnnuin, ja ealihanbohccuid oppalaš árvu rehkenastojuvvo 3,7 milj. ruvdnu. Biergodietnasat njidjet dan geažil go njuovvanhattit ledje vuollelis 2009:s. Muhtun njuovahagat leat diedihan boastu hattiid 2006-2008 áigodagas, dát leat divvojuvvo 2009 rájes. Dás čujuhuvvo gurgalusii hattiid birra ja dán dárkilet čilgehussii 3.2.-kapihttalis.

Eará buvttadandietnasat-poasta lea lassánan 1,5 milj. ruvnnuin 2009 rájes, ja lassidietnasiid-poasta lassána 0,3 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjaga supmi lassána 85,0 milj ruvnnos 2009:s 87,2 milj ruvdnu 2010:s (+2,2 milj. ruvno). Lassáneapmi čadno earenoamážit Dábálaš doarjagat-postii (+4,7 milj. ruvno) ja Doarjja lassiealáhusaide-postii (+1 milj. ruvno). Sivvan dábálaš doarjagiid lassáneapmái lea go njuovvan ja buvttadeapmi leat lassánan 2010:s.

Poasttat Eará doarjagat, Doaimmat radioaktivitehta vuostá ja Riidoeastadeaddji doaimmat leat vuoliduvvon 2009 rájes 2010 rádjái.

Boazomassimiid buhtadusat lassanedje 63,5 milj. ruvnnos 2009:s 66,1 milj. ruvdnu 2010:s (+2,6 milj. ruvno), ja areálabáhkemiid buhtadusat leat lassánan 4,2 milj. ruvnnos 2009:s 6,1 milj. ruvdnu 2010:s (+1,8 milj. ruvno). Goappašat buhtadusšlájat leat sullii ovttamade lassánan.

Oppalaččat leat oppalaš dietnasat njiedjan 335,2 milj. ruvnnos 2009:s 333,6 milj. ruvdnu 2010:s (-1,6 milj. ruvno).

Siidaosiid golut leat lassánan 128,1 milj. ruvnnos 2009:s 139,3 milj. ruvdnu 2010:s (+11,2 milj. ruvno), ja oktasašgolut leat lassánan 21,5 milj ruvnnos 2009:s 25,6 milj. ruvdnu 2010:s (+4,1 milj. ruvno).

Boazoservviid golut unniduvvojit 9,6 milj. ruvnnos 2009:s 7,8 milj. ruvdnu 2010:s (-1,8 milj. ruvno).

Oktiibuot mearkkaša dat ahte ollislaš golut lassánit 159,2 milj. ruvnnos 2009:s 172,7 milj. ruvdnu 2010:s (+13,5 milj. ruvno).

Reanttu luoikkahuvvon kapitála dáfus lassánit 6,6 milj. ruvnnos 2009:s 8,4 milj. ruvdnu 2010:s, stuorát vealgedási geažil 2010:s ovddit jagi ektui.

Dietnasat eará surggiin ja eará ealáhusdoaimmain leat hui mávssolaččat boazodoalloealáhusa ekonomijii. Leat erenomážit nisssonolbmot geat ovddastit dáid dietnasiid. 2010:s lei báلكkáid submi j.e. (báلكkádietnasat, eará ealáhusdietnasat, penšuvnnat ja reanttu) gaskamearálaččat 208.000 ruvno guđege siidaosi nammii sámi boazodoalus (2009:s lei 221.000 ruvno). Buohtastahtima dihte dahke ges biergodietnasat 235.000 ruvno guđege siidaosi nammii 2009:s (2009:s lei 225.000 ruvno guđege siidaosi nammii).

Boraspirevahágiin lea stuora mearkkašupmi doaimma bohtosiidda eanas boazodoalloguovlluin. Diedihuvvon boraspirevahágit dahket 83 % oppalaš diedihuvvon boazomassimiin 2010/11:s (2009/10: 85 %). Leat máksojuvvon buhtadusat 31 % ovddas 2010/11 diedihuvvon boraspirevahágiid dáfus (2009/10: 29 %).

Siidaosiid lohku lea unnon 548:s 2009:s 542:ii 2009:s (-6), ja boazolohku unnui 249.300 bohccos 2009:s 248.600 bohccui (-700 bohcco). Gaskamearálaš boazolohku juohke siidaoasi nammii lassánii 429 bohccos 2009:s 436 bohccui 2010:s (+7 bohcco).

2011 bušeahtta

2011 bušeahtta lea vuosttažettiin ráhkaduvvon raporterejuvvon njuovvandieuid vuodul maid registrerejuvvon njuovahagat leat diedihan skábmamánu 15. b. rádjái, guđa stuorimus njuovahaga árvvoštallamiid vuodul das man olu doivot njuovvat jagi loahpageahčái, ja skábmamánu 15. b rehketdoalloguid vuodul.

Biergodietnasat vurdojuvvojit njiedjat dan geažil go njuovvanhivvodat unnu. Haddi njiedjá maiddá 2010 ektui. Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat unniduvvojit oppalaččat, vuosttažettiin danne go njuovvanhivvodat unnui 2011:s. Buhtadusaid dáfus bušetterejuvvo lassáneapmi dan geažil mii lea leamaš dábalaš sihke boraspirevahágiid ja areálabahkkemiid buhtadusmáksimiid dáfus maŋemus golbma jagi.

Ollislaš golut ja reantogolut vurdojuvvojit leat veaháš vuollelis 2011:s go 2010:s, vuoliduvvon njuovvangeluid geažil.

Daid eavttuid mielde mat leat Ekonomalaš lávdegotti bušeahtas vuodđun, árvvoštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 99,0 milj. ruvdnui 2011:s. Dat dahká 53,6 milj. ruvno unnideami 2010 rájes. Dalle lea ealihanbohccuid oppalaš árvu rehkenastojuvvon mielde.

Innhold

Innledning:

Forord	1
Sammendrag	1
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	2
1.1 Mandat.....	2
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	2
1.3 Utvalgets arbeid.....	3
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	4
2.1 Reindriftspolitiske mål.....	4
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler.....	5
3. Grunnlag og forutsetninger	7
3.1 Prinsipper.....	7
3.2 Materiale og metode.....	8
4. Totalregnskap 2010 og budsjett 2011	15
4.1 Produksjonsbaserte inntekter.....	15
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader.....	25
4.3 Erstatninger.....	33
4.4 Kostnader.....	36
4.5 Kapitalforhold.....	45
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler.....	48
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	49
4.8 Budsjett 2011.....	57
Tilleggsinformasjon	62
5. Nærmere om Reindrifftsavtalen	63
5.1 Innledning.....	63
5.2 Reindrifftsoppjøret 2011/12.....	64
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme.....	64
5.4 Reindrifftsens utviklingsfond.....	66
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	79
6.1 Kjøttinntekter.....	79
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet.....	84
6.3 Rovvilt.....	86
6.4 Erstatninger.....	89
6.5 Kostnader.....	90
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital.....	92
6.7 Markedsforhold.....	93
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	98
7.1 Inntekter utenfor reindrifftsnaeringen.....	98
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting.....	101
8. Vurderinger av materialet	110
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	110
8.2 Generelle vurderinger.....	136
Vedlegg	139
1. Tabeller.....	139
2. Tabelloversikt.....	142

3. Figuroversikt.....	146
4. Kart over reinbeiteområdene	149
5. Ordforklaringer	150

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

I følge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

“Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom Staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet.”

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år, og følger Reindriftsstyrets funksjonstid. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977. Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2010-2013:

- Lars Johan Rustad, leder, avd.dir., Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning
- Karen Anette Anti-Oskal, reineier, Namsskogan, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Anders Isak Oskal, reineier, Kautokeino, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Morten Floor, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Ing-Lill Pavall, reindriftsagronom, Reindriftsforvaltningen Nordland

Varamedlemmer:

- Per M. Sara, sekretær, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Johanne Kjuus, avd.dir., Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

Fra og med totalregnskapet for 2006 ble en del av resultatene fra Karasjok og Vest-Finnmark presentert sonevis. Dette innebærer at resultatene for Karasjok er delt i østre og vestre sone, mens resultatene for Vest-Finnmark er delt i østre, midtre og vestre sone. Inndelingen er gjort for at tallene skal bli mer sammenlignbare og lettere å lese. Utvalget gjør oppmerksom på at de regionale- og sonevise beregningene må ses på som mindre sikre enn landstallene.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindrifftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2000 til 2010), og husholdsinntekter for reindriftsfamilier.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger i dag i hovedsak på St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift*. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindriftsavtalene (Hovedavtale for reindriften (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), mens de juridiske virkemidlene er gitt i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftspolitiske mål

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken er trukket opp av Regjeringen i St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres ”En bærekraftig reindrift” gjennom følgende tre mål:

- Økologisk bærekraft
- Økonomisk bærekraft
- Kulturell bærekraft

Disse tre målene står i en innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnet slik at beitebalansen sikres. Dette oppnås ved regulering av reintallet og ved reduksjon av inngrep i ressursgrunnet. Inngrep i ressursgrunnet kan være ulike typer utbygginger, forurensninger og menneskelige inngrep – inkludert næringens egen utøvelse i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning i reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det legges vekt på produktivitet, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntjeningssevne. Det forutsetter videre at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften, med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttelse av verdiskapingspotensialet er sentral i denne sammenheng. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn – økonomisk, sosialt og kulturelt. Stabil sysselsetting og klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver bidrar til at reindriften kan stå frem som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingen om *kulturell bærekraft* forutsetter at reindriftspolitikken også ses i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens materielle grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig del av en kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det påpekes at det hvert år er foretatt justeringer, og at nye momenter i forvaltningen av reindriften er blitt vektlagt.

I de fleste tilfeller etter behandling av meldingen har begrepet bærekraftig utvikling blitt knyttet til begrepet økologisk bærekraft. Med bakgrunn i Stortingets behandling av meldingen, påpekes det at begrepet har et bredere innhold ved at det også stilles krav til måloppnåelse i forhold til delmålene økonomisk- og kulturell bærekraft. Imidlertid har det vist seg å være en vanskelig oppgave å finne løsninger der hensynene til økologi, økonomi og kultur balanseres.

Ny melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken legges fram før nyttår. Denne kan gi endringer i de reindriftspolitiske mål som er listet opp ovenfor.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom reindrifftsloven av 15. juni 2007. Loven konstituerer ikke reindrifftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindrifftsens rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk m.v. I reindrifftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindrifftsnaeringen, enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering. Begrepet siidaandel har erstattet driftsenhetsbegrepet.

Formålet med reindrifftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindrifftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse mål skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnloven § 110 a og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindrifftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindrifftsens viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindrifftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindrifftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes blant annet plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjellloven og finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindrifftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som sådan som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriffts-samene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt.

Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindriften skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindriftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindriftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindriftsavtalen.

Utover de nevnte virkemidlene viser Utvalget også til gjeldene konsultasjonsavtale mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som angår dem. Denne retten er nedfelt i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige saker, artikkel 6. Konvensjonen ble ratifisert av Norge den 19.06.1990. I Avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget er det fastsatt nærmere prosedyrer for hvordan konsultasjonene med Sametinget skal foregå. Ved kongelig resolusjon 1. juli 2005 ble det stadfestet at de avtalte prosedyrene skal gjelde for hele statsforvaltningen. Statlige myndigheter kan også ifølge denne avtalen ha en plikt til å konsultere med andre samiske interesser i tillegg til Sametinget. Dette gjelder særlig i saker som direkte berører samiske næringer, slik som reindriften, og kan bl.a. være i forbindelse med utarbeidelse av verneplaner, etablering av energiltak, samt ved leting og utvinning av mineraler innenfor reinbeiteområdene. Dette er bl.a. påpekt i St. meld. nr. 28 (2007-2008) *Samepolitikken* der det heter at ”*Ved større utbyggingstiltak og verneforslag (jf. kapittel 20.2) må reindriften konsulteres. Det vil ikke være tilstrekkelig bare å konsultere Sametinget i slike saker. Det er viktig at det legges opp til gode prosesser som forfølger konsultasjonsordningens formål, og som utgangspunkt vil det være det enkelte reinbeitedistrikt som må konsulteres.*” Konsultasjoner med reindriften vil bidra til å få frem nødvendig kunnskap om hvordan slike tiltak vil virke inn på reindriften.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskap for reindriftsnæringen som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. Hovedoversikten er regnskap for 2010 i kapittel 4, der regnskapet for 2010 sammenlignes med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2011 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 2001 til 2010). Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

I reindriftsloven benyttes begrepet siidaandel. Tallmaterialet legges fra og med 2007 fram pr. siidaandel. Disse tallene vil være direkte sammenlignbare med tall knyttet til det tidligere begrepet driftsenhet.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein – slik som kjøtt, innmat, skinn og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag til arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, pr. årsverk og pr. siidaandel. Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Som følge av ulike driftsforhold er imidlertid Øst-Finnmark reinbeiteområde oppsplittet i Polmak/Varanger og Karasjok. Polmak/Varanger er ikke et ensartet sogn. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette sognet kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 har Økonomisk utvalg splittet opp resultatene fra Karasjok i to soner; Karasjok øst og Karasjok vest, samt Vest-Finnmark i tre soner; Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulik driftsformer. Økonomisk utvalg påpeker imidlertid at det ennå ikke har lyktes å få inn alle tall fra eksterne kilder sortert sonevis, men at vi her har foretatt forholdsvise fordelinger ut fra reintall etc.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reieneernes Melding om reindrift (ressursregnskapet) gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerte utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigert reintall pr. 31. mars i driftsåret 2009/10 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2010. Det er gjort tilbakeregninger i forhold til tidligere publisert materiale for faktiske korreksjoner i reintallet.

Produksjonsbaserte inntekter

Priser

I utarbeidelsen av totalregnskapet er det bruttopris fra slakteriene som legges til grunn for beregning av kjøttinntektene. Slakteriene skal rapportere månedlig til Reindriftsforvaltningen, og rapporten skal blant annet inneholde brutto- og nettopris pr skrott.

Årsaken til at totalregnskapet baserer seg på bruttopris, er at slakte- og fraktkostnadene blir ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Brutttopris består av dermed av skrottpreis med tillegg av slakte- og fraktkostnader, eks.mva. Nettoprisen er kun skrottpreis.

Rapporteringene fra slakteriene hadde flere feil i årene 2006 – 2009. Dette gav utslag på gjennomsnittlige priser pr.kg. produsert kjøtt. Feilen kunne spores tilbake til 2006, men uregelmessigheter i innrapporteringen fra slakteriene på brutto- og nettopriser gjorde det ikke mulig å beregne nye priser for årene tilbake i tid uten å gjennomføre nye runder med rapportering. Den største feilfaktoren var varierende plassering av brutto- og nettopriser (i feltene på rapporteringsfilene). Det ble også brukt ulike definisjoner av brutto- og nettoprisene, og i noen tilfeller ga dobbeltførte frakt- og slaktekostnader til høy bruttopris. De slakteriene som har hatt feil er 3 av de største slakteriene, og i 2009 sto disse alene for 72 % av den totale slaktingen.

Beregningene ble korrigert for året 2009. Siden 2009 har rapporteringen vært mer konsekvent. Fra og med 2009 er det beregnet reelle gjennomsnittspriser.

Konsekvensene av feilrapporteringene er at gjennomsnittsprisene for årene 2006-2008 er for høye. Dette gir for høye kjøttinntekter. Det totale inntektsbildet for næringen i denne perioden er dermed ikke korrekt. Økonomisk utvalg har forsøkt å synliggjøre dette i alle figurene som omhandler inntekt og resultat ved å sette inn en merknad om bruddet mellom 2008 og 2009.

I tillegg til feilrapporteringen fra slakteriene og konsekvensene av dette, har man fra og med kalenderåret 2009 vurdert konsekvensene av leieslakt i den totale prisberegningen. Leieslakt inngår i slakterienes rapporteringer, men i og med at det kun oppgis kostnader for selve slaktingen vil disse være med på å trekke gjennomsnittsprisen pr. kilo kjøtt ned. I forhold til kvantum på det totale slakteuttaket er mengdene på denne typen slakt inkludert, men i prisberegningene er leieslaktet trukket ut. Denne metoden er benyttet fra og med 2009. På enkelte områder ga dette store utslag i inntektsbildet, og spesielt i Troms fikk man en høyere gjennomsnittspris og forbedring av resultatmålene. For nærmere informasjon om de enkelte reinbeiteområdene, se sammendrag av totalregnskapet i kap. 4.7, samt kap.8.1.

Med bakgrunn i ovenstående kan vi dermed kun sammenligne prisen for 2010 med prisen for 2009. For tidligere år (2008 og eldre) bygger ikke datagrunnlaget på de samme forutsetningene. Nøyaktigheten er dermed ikke god nok for direkte sammenligning. Konsekvensene av brutto/netto-problematikken gjorde at gjennomsnittlig pris pr.kg. kjøtt ble redusert, mens konsekvensen av å ta ut leieslaktet gjorde at prisen igjen økte noe i forhold til tidligere metode for prisberegning.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes de delene av reinsdyret som ikke benyttes til den ordinære kjøttproduksjonen, eksempelvis horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter *til sammen*. Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Fra og med kalenderåret 1999 er disse opplysningene hentet fra Reindriftsforvaltningens database "Basis". Her er alt slakt fra slakteriene registrert på eiernivå med opplysninger om vekt, pris, alder og kjønn for hvert enkelt slaktedyr. I 2009 ble forvaltningens nye databasesystem "Grunnmur" tatt i bruk og mange av opplysningene er hentet derfra.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning er satt til 20 dyr pr. siidaandel. For tamreinlagene er privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr til sammen. For regnskapsåret 2010 har man valgt å holde fast ved forutsetningen om et gjennomsnittlig uttak på 20/50 dyr. Dette gjøres for å sikre et sammenlignbart datagrunnlag fra år til år. Det understrekes at utvalget fortløpende vurderer grunnlaget for beregning av privat forbruk og omsetning med utgangspunkt i gjeldende forskrifter og data fra Melding om reindrift.

Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi pr.kg. som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Samlet for hele reindriften beregnes gjennomsnittspris ved å veie den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde i forhold til områdets totale kvantum.

For øvrig bemerkes det at fra og med 2003 har flere av slakteriene innrapportert betydelig høyere priser. Dette har sammenheng med endringene i tilskuddsordningene over

Reindrifftsavtalen fra og med driftsåret 2003/2004 – herunder særlig innføringen av produksjonspremien og minimumskravet på 50.000 kr i avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i siidaandelnehaver(ne)s merke for å være tilskuddsberettiget.

Verdi av endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens *produksjonsinntekter*. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer – dvs. *endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevekter* – i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall pr. 1. januar 2010 beregnes på grunnlag av korrigert reintall pr. 31. mars 2010 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2009/2010) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2010. Reintall pr. 31. desember 2010 estimeres med utgangspunkt i *beregnet korrigert reintall*¹ pr. 31. mars 2011 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2010/2011) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2011. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet pr. 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten ”Andre produksjonsbaserte inntekter” omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Arbeidsinntektene beregnes med utgangspunkt i Reindrifftsforvaltningens regnskapstall over utbetalinger til reindrifftsutøvere på postene ressursovervåking (veing, telling, beitekartlegging og beiteovervåking) og måling av radioaktivitet. De øvrige postene beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelenes kostnader beregnes ut fra (utvalgsundersøkelsen).

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriftsnæringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd/-premie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle- og

---

¹ Korrigert reintall pr. 31. mars 2011 beregnes på grunnlag av ukorrigert reintall pr. 31. mars 2011 (ukorrigert utgående beholdning i driftsåret 2010/11) og en kalkulert korreksjonsfaktor basert på faktiske reintallskorleksjoner de fire foregående driftsårene.

samboertillegg, samt særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark. Som følge av endringer i Reindriftsavtalen fra og med 2003/2004, er ikke postene produksjonstilskudd, de ulike typer driftstilskudd og ektefelle tillegg fra og med 2004 direkte sammenlignbare med tilsvarende tilskudd for tidligere år.

Andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger, og anlegg) og pramming/transport, samt utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn, tidligpensjon, ordning med avløsning ved svangerskap/fødsel. Tilskudd til innløsning av siidaandeler vil gjelde fram til det enkelte distrikt har fått godkjent sine bruksregler. Fra og med 2004 er avviklingsbonus i forbindelse med reintallstilpasningen i Vest-Finnmark tatt med under innløsning av siidaandel. Enkelte av tilskuddene er under avvikling, men tas med i oversikten da det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er tap ved ulykker (2006 og 2007) og implementering av bruksregler (2008). Utbetalte erstatninger over reindriftsavtalen tas med under erstatninger.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter midler til etablererstipend, investeringstilskudd og driftsstøtte til næringskombinasjoner, forvaltet av Sametinget.

Sametinget har opprettet en egen næringsavtale for duodji som trådte i kraft 1. januar 2006. Innføringen av denne næringsavtalen innebærer endringer i tilskuddsordningene. Fra og med 2006 kan det over denne avtalen gis støtte til forprosjekter, produktutvikling, markedsføring og investeringer. Samtidig kan det gis etablererstipend, tilskudd til utnyttelse av utmarksressurser og kompetanseheving for å utvikle næringsvirksomheter. Over næringsavtalen for duodji kan det også gis støtte til henholdsvis utviklings- og investeringstiltak, drift og velferdsordninger.

Verdiskapingsprogram

I 2001 ble Verdiskapingsprogrammet for reindrift etablert. Programmet har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen på en slik måte at det kommer reieneierne til gode. Administrasjon av programmet er lagt til Innovasjon Norge, avdeling Troms. Tilskudd over verdiskapingsprogrammet er med i totalregnskapet som egen post under statstilskudd. Utbetalingene fra Verdiskapingsprogrammet direkte til reieneier varierer noe fra år til år.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse, og for å kunne nytte en så stor del som mulig av reinen som mat. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som føring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slakting. Det gis også tilskudd til nedføring av slaktedyr. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Kostnader for reinbeitedistrikter og reieneiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Tapsforebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr.15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av

fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivaretatt har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regionsinndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionsvise rovviltnemndene forvalter i dag midler til tapsforebyggende og konfliktdependende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Midlene utbetales av fylkesmannen, som dermed er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Disse tilskuddene skal benyttes til forebyggende- og konfliktdependende tiltak. De mest aktuelle tiltakene er intensiv gjeting i kalveperioden/under flytting og foring/kalving på inngjerdet område. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN) ved rovvilttap, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra DN og oppgitte trafikktap fra Melding om reindrift² – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra DN legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindriftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i en egen post, som omfatter årlige erstatninger, engangserstatninger og renteavkastning fra tidligere innvilgede erstatninger. I de tilfeller distrikter faller utenfor tilskuddsordningene som følge av de krav som er satt av avtalepartene og hvor distriktene ikke har søkt om tilskudd, har ikke Økonomisk utvalg oversikt over disse distriktenes regnskap og erstatninger.

Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader er tidligere beregnet på grunnlag av et *utvalg* av skatteregnskaper, det vil si næringsoppgaver og selvangivelser (utvalgsundersøkelsen). Antall regnskap i utvalget utgjorde for 2007 rundt 75 % av samtlige siidaandelers³ regnskaper, og for 2008 var det 62 %. Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelenes kostnader.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader pr. rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler. I tilfeller der dette gir et åpenbart feilaktig bilde av kostnadene, legges tall fra tidligere års regnskap til grunn for de aktuelle distriktene.

---

² Melding om reindrift post 2.3.1 (tidligere post 3.2.1) ”Trafikkdrept rein”.

³ Med siidaandel menes her siidaandelsinnehaver og eventuelt ektefelle/samboer.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Tamreinlagenes kostnader

Tamreinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi – reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokks sammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader beregnes ut fra (utvalgsundersøkelsen). Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og ikke innbetalt merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, samt i private og offentlige fond. Dette har sammenheng med manglende balanseføring i fellesregnskapene.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til *arbeid og kapital*, og vederlag til *arbeid og egenkapital*. Disse resultatmålene beregnes både totalt, pr. siidaandel og pr. årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

Metode for beregning av arbeidsforbruk i reindriften bygger på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet en generell modell for beregning av årsverk i reindriftsnæringen, hvor det tas hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall siidaandeler i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. Metoden gir et tilnærmet reelt uttrykk for det arbeidsforbruket som faktisk er bundet i reindriftsnæringen, men Økonomisk utvalg ser at metoden skaper variasjoner mellom reinbeiteområder som kan synes urimelige.

Utvalget ønsker også et datagrunnlag som i sterkere grad synliggjør kvinnenens arbeidsinnsats. Man er nå i startfasen for igangsetting av en ny arbeidstidsundersøkelse, men framdriftsplanen her og tidspunkt for ferdigstilling er i skrivende stund ikke klarlagt.

Reindriftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er, i likhet med Totalkalkylen for jordbruket, et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå *før* skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindriftsfradraget er svært vanskelig å beregne, er virkningen av reindriftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet.

Reindriftsfradraget har, fra og med inntekståret 2009, økt til samme nivå som jordbruksfradraget og det særskilte fradraget for skiferproduksjon.

For 2010 utgjør fradraget inntil kr 54.200 pluss 32 % av inntekt i reindriftsnæring som overstiger kr 54.200 opp til et maksimalt fradrag på kr 142.000 pr. skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 54.200 gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 54.200 og 328.575 er fradraget kr. 54.200 pluss 32 % av næringsinntekt over kr. 54.200. Når næringsinntekten er 328.575 eller høyere får man maksimalt fradrag på kr. 142.000.

Tabell 3.2.1 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2010. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og er representativ for hele næringen da utvalget består av samtlige utøvere som har levert næringsoppgave.

Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2010, etter fradragenes størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av antall reindrifftsfradrag (%)		
	< 54.200 kr	54.200 kr, 142.000 >	142.000 kr
Polmak/Varanger	7 %	48 %	45 %
Karasjok øst	0 %	100 %	0 %
Karasjok vest	52 %	48 %	0 %
Øst-Finnmark	23 %	60 %	17 %
Kautokeino øst	22 %	70 %	8 %
Kautokeino midt	42 %	58 %	0 %
Kautokeino vest	28 %	72 %	0 %
Vest-Finnmark	33 %	65 %	2 %
Troms	3 %	94 %	3 %
Nordland	3 %	70 %	27 %
Nord-Tr.lag	3 %	37 %	60 %
Sør-Tr./Hedmark	0 %	25 %	75 %
Totalt 2010	19 %	61 %	20 %

Det fremgår av tabell 3.2.1 at i alt 20 % av siidaandelsinnehaverne i utvalget oppnådde fullt reindrifftsfradrag på 142.000 kr for regnskapsåret 2010. Andelen siidaandelsinnehavere som oppnådde fullt reindrifftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag (75 %). I Karasjok øst og vest, samt Kautokeino midt og vest, var det ingen av utøverne som oppnådde maksimalt fradrag. Totalt reindrifftsfradrag i 2010 var kr. 26,8 mill. kr.

Langsiktige utviklingstrekk

Grunnlagsmaterialet for de langsiktige totaløkonomiske tendensene er tidligere publisert av Økonomisk utvalg som deler av de årlige totalregnskapene. Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2010 og budsjett 2011

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår henholdsvis kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2010 i kapittel 4.7, mens kapittel 4.8 viser budsjettet for 2011.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2010, samt gjennomsnittspris og verdi for 2009, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner pr. kilo henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2010 og 2009 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2010			2010		2009		
	Slakteri	Privat 1)	Totalt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr	Tonn slakt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	311	25	336	69,23	23 280	274	74,58	20 408
Karasjok Øst	146	29	175	64,96	11 355	244	71,46	17 421
Karasjok Vest	132	40	173	69,19	11 941	187	69,02	12 902
Øst-Finnmark	589	94	684	68,17	46 577	704	72,15	50 732
Kautokeino Øst	140	37	177	63,29	11 202	212	71,73	15 176
Kautokeino Midt	257	50	308	58,00	17 841	279	70,09	19 563
Kautokeino Vest	202	29	231	60,77	14 020	164	69,07	11 346
Vest-Finnmark	600	114	714	60,17	42 967	654	70,37	46 017
Troms	44	33	77	73,91	5 718	74	77,79	5 761
Nordland	92	34	126	70,41	8 838	76	80,52	6 100
Nord-Trøndelag	107	26	133	74,03	9 824	94	84,41	7 944
Sør-Tr./Hedmark	158	21	179	75,94	13 623	175	77,96	13 643
Tamreinlag	173	8	181	75,40	13 654	209	79,58	16 637
Totalt i 2010	1 764	330	2 094	67,44	141 201			
Totalt i 2009						1 986	73,92	146 833

1) Beregnet privat forbruk og omsetning (20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene).

Tabell 4.1.1 viser en nedgang i de totale kjøttinntektene fra 146,8 mill. kr i 2009 til 141,2 mill. kr i 2010. Tallet for 2008 var på 158,3,1 mill. Årsaken til nedgangen har vært reduserte priser som følge av en vanskelig markedssituasjon, med stor lagerbeholdning og redusert

omsetning av slaktet vare. Dette i tillegg til at man i 2010 har en reduksjon i gjennomsnittsvektene, noe som i seg selv gir lavere priser pr.kg kjøtt.

Gjennomsnittsprisene har vært jevnt økende gjennom hele sammenligningsperioden. Etter å ha hatt en topp i 2008, med en pris på 76,79 kr. pr.kg., har tallene vært nedadgående de to påfølgende årene. Det henvises her til avsnittet om priser under kapittel 3.2.

Den totale gjennomsnittsprisen for landet sett under ett er for 2010 på 67,44 kr. pr.kg. (2009 73,92 kr. pr.kg). Slaktekvantum har økt med 5,43%, fra 1.986 tonn i 2009 til 2.094 tonn i 2010.

Antall slakt

Tabell 4.1.2 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i kalenderårene 2008, 2009 og 2010, samt vinterslakt 2011.

Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeite- område	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2008	2009	2010	2008/09	2009/10	2010/11	2009	2010	2011
Polmak/ Varanger	15 837	11 201	14 766	14 569	12 182	17 529	432	1 412	4 177
Karasjok øst	6 044	10 346	7 177	6 791	10 186	7 633	589	428	862
Karasjok vest	7 614	6 438	6 102	7 604	6 770	7 251	527	858	2 032
Øst-Finnmark	29 495	27 985	28 045	28 964	29 138	32 413	1 548	2 698	7 071
Kautokeino øst	7 635	8 162	6 737	7 056	8 246	6 820	118	202	286
Kautokeino midt	7 919	10 778	13 306	8 275	11 187	14 617	1 115	1 523	2 835
Kautokeino vest	6 833	6 768	10 785	7 053	8 529	11 678	1 804	3 564	4 458
Vest-Finnmark	22 387	25 708	30 828	22 384	27 962	33 115	3 037	5 289	7 579
Troms	1 869	1 549	1 505	1 953	1 448	1 243	364	263	2
Nordland	3 368	1 610	3 328	3 380	1 579	3 360	122	561	72
Nord-Trøndelag	4 964	2 761	4 717	3 795	3 334	4 099	265	1 122	666
Sør-Tr./ Hedmark	7 445	5 887	6 259	6 503	5 726	6 779	1 103	942	1 466
Tamreinlag	6 503	6 995	6 203	6 503	6 995	6 578	0	0	375
Totalt	76 031	72 495	80 885	73 482	76 182	87 587	6 439	10 875	17 231

Av tabell 4.1.2 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier har en økning fra 72.495 i kalenderåret 2009 til 80.885 i kalenderåret 2010.

Den største nedgangen finner vi i Karasjok øst, med 31% reduksjon i forhold til 2009. Dette området har gjennom flere år hatt store svingninger i antall slaktede dyr.

Den største økningen fra 2009 til 2010 finner vi i Nordland. Med bakgrunn i at man ikke har komplett oversikt over antall slaktedy i Nordland i 2009, er derimot fjoråret ikke å betrakte som et normalår. Den manglende oversikten skyldes at en del av slaktingen er utført som leieslakt i Sverige, og man har ikke innarbeidede rutiner ved svenske slakteri for innsending av slakterapporter.

Totalt i Øst-Finnmark er det en økning på 60 slaktedy i 2010, sammenlignet med 2009, mens det i Vest-Finnmark er det en økning i slakteuttaket på 5.120 dyr i samme periode.

Finnmark har 73 % av det totale antall slakt for kalenderåret 2010. Til svarende tall for 2009, 2008, 2007 og 2006 er hhv. 73 %, 68 %, 69 % og 65%.

Andel vinterslakt utgjør i 2010 14 % av det totale uttaket, tilsvarende tall for 2009, 2008 og 2007 var hhv. 9 %, 13 % og 13 %. Både Øst- og Vest-Finnmark har en økning i vinterslaktet fra 2009 til 2010, med henholdsvis 1150 og 2252 dyr. Størst er økningen i Kautokeino vest med 1760 dyr. De siste årene har trenden vært et større slakteuttak i høstsesongen. Den totale andelen vinterslakt har vært synkende i alle områder i perioden 2005-2008, men tendensen har altså vært økende de to siste årene. Opprettelsen av et reguleringslager vinteren 2010/2011 er en sterkt medvirkende årsak til økningen i 2011.

Tabell 4.1.2 viser også en stor økning i antallet slaktedyr mellom **driftsårene** 2009/10 og 2010/11. Totalt er økningen på 11.405 dyr, fra 76.182 dyr til 87.587 dyr.

Vekter

Tabell 4.1.3 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2010 er 21,8 kg. For voksne rein er slaktevekten 30,0 kg i gjennomsnitt, og for kalv er slaktevekten 18,2 kg i gjennomsnitt. Tabellen viser en reduksjon i gjennomsnittlige slaktevekter fra 2006. Samtidig viser tabellen en økende andel kalveslakt, noe som kan skyldes endret flokkstruktur, ønske om minimering av tap og tilpasning til de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen samt bruksreglene. Reduksjonen i totale gjennomsnittlige slaktevekter bør derfor sees i sammenheng med det økte kalveuttaket. Videre viser utviklingen over tid at i de år Finnmarks andel av slakteuttaket øker, reduseres de gjennomsnittlige slaktevektene. Dette har sammenheng med at reinen i Finnmark gjennomgående har noe lavere vekt enn ellers i landet. I 2010 har Finnmark 73 % av det totale slakteuttaket i landet, hvorav 73 % av denne andelen er kalv. Ser man på uttak i antall tonn har Finnmark 67 % av det totale uttaket i landet, noe som gjenspeiler noe lavere slaktevekter i dette området enn områdene for øvrig.

**Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvекter
(slakt til slakteri) i perioden 2006-10 (kg)**

Gj.sn.vekter	2006	2007	2008	2009	2010
Kalv	19,7	19,5	18,6	19,0	18,2
Voksne	32,3	31,5	31,2	31,0	30,0
Totalt	23,8	23,2	22,5	22,6	21,8
Andel kalv totalt	68 %	69 %	69 %	70 %	70 %
Andel kalv Finnmark	67 %	68 %	67 %	74 %	73 %

Tabell 4.1.4 gir en noe mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2009 og 2010. Det går frem av tabellen at det er en reduksjon i totale gjennomsnittlige slaktevekter på -0,8 kg fra 2009 til 2010. Det er en jevn fordeling blant områdene i forhold til reduksjon og økning, men Kautokeino midt (-1,8 kg) og Troms (+2,2 kg) er de som står for de største endringene. Dette er for øvrig de områdene som også i fjor hadde de største endringene, da med motsatt retning.

Tabell 4.1.4 Gjennomsnittlige slaktevekter (slakt til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2009 og 2010 (kg)

Reinbeite- område	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter tot.		
	2009	2010	Endring	2009	2010	Endring	2009	2010	Endring
Polmak/Varanger	19,8	18,5	-1,3	34,1	28,5	-5,6	21,7	21,0	-0,7
Karasjok øst	17,6	16,9	-0,7	28,9	28,6	-0,3	20,6	20,4	-0,2
Karasjok vest	16,3	15,7	-0,6	27,9	26,7	-1,2	22,0	21,8	-0,2
Øst-Finnmark	18,4	17,7	-0,7	29,5	27,9	-1,6	21,4	21,0	-0,4
Kautokeino øst	18,1	18,1	0,0	30,7	29,5	-1,2	21,3	20,8	-0,5
Kautokeino midt	16,8	15,6	-1,2	26,7	27,3	0,6	21,2	19,3	-1,9
Kautokeino vest	16,9	15,9	-1,0	27,8	26,5	-1,3	19,8	18,7	-1,1
Vest-Finnmark	17,3	16,3	-1,0	27,9	27,4	-0,5	20,9	19,5	-1,4
Troms	21,6	21,5	-0,1	34,2	35,6	1,4	27,1	29,1	2,0
Nordland	21,5	20,9	-0,6	38,8	38,3	-0,5	26,3	27,8	1,5
Nord-Trøndelag	20,7	19,6	-1,1	34,5	33,7	-0,8	24,3	23,0	-1,3
Sør-Tr./ Hedmark	22,0	21,9	-0,1	37,2	35,2	-2,0	25,9	25,3	-0,6
Tamreinlag	23,5	24,0	0,5	40,7	38,1	-2,6	28,7	28,0	-0,7
Totalt	19,0	18,2	-0,8	31,0	30,0	-1,0	22,6	21,8	-0,8

Tabellene 4.1.3 og 4.1.4 sier ikke noe om fordelingen og utviklingen av gjennomsnittlige slaktevekter for dyr innenfor ulike kjønns- og alderskategorier. For slike oversikter henvises det til ressursregnskapet.

Priser

Tabell 4.1.5 viser prisutviklingen i perioden 2006 til 2010. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen reduseres med kr 2,87 pr.kg. fra 2008 til 2009, og videre med kr 6,48 pr.kg. fra 2009 til 2010. Gjennomsnittsprisen har blitt redusert i alle områder unntatt Karasjok Vest, og total reduksjon fra 2009 er 8,8 %. Prisøkningen de tidligere årene har hatt sammenheng med økt etterspørsel, økt konkurranse gjennom flere aktører på markedet, og at det ikke har vært gitt adgang til import av reinsdyrkjøtt med redusert toll. I 2009 ble det imidlertid avdekket feil i prisrapporteringen fra slakteriene, hvor man gjennom noen år har rapportert for høye priser. Dette ble korrigert for 2009, og i kombinasjon med en vanskelig markedssituasjon fikk man for første gang på mange år en prisreduksjon. For 2010 var hovedårsaken en vanskelig markedssituasjon. Se for øvrig kap. 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen.

Det er forutsatt at slakteriene rapporterer slakt med bruttopris, dvs. før trekk av slakte- og eventuelle fraktkostnader.

**Tabell 4.1.5 Prisutvikling i perioden 2006-10, og endring fra 2009 til 2010
(kr. pr.kg. kjøtt omsatt via slakteri)**

Reinbeiteområde	Pris 2006	Pris 2007	Pris 2008	Pris 2009	Pris 2010	Endring 2009-2010	
Polmak/ Varanger	60,75	67,81	76,25	74,58	69,23	-5,35	-7,2 %
Karasjok Øst	61,11	64,86	74,50	71,46	64,96	-6,50	-9,1 %
Karasjok Vest	59,50	63,52	73,38	69,02	69,19	0,17	0,2 %
Øst-Finnmark	60,60	65,71	75,14	72,15	68,17	-3,98	-5,5 %
Kautokeino Øst	59,18	64,90	76,73	71,73	63,29	-8,44	-11,8 %
Kautokeino Midt	55,96	62,74	70,12	70,09	58,00	-12,09	-17,2 %
Kautokeino Vest	57,83	62,57	76,34	69,07	60,77	-8,30	-12,0 %
Vest-Finnmark	57,56	63,31	74,32	70,37	60,17	-10,20	-14,5 %
Troms	60,97	68,35	81,32	77,79	73,91	-3,88	-5,0 %
Nordland	58,65	67,63	78,72	80,52	70,41	-10,11	-12,6 %
Nord-Trøndelag	60,19	70,08	82,73	84,41	74,03	-10,38	-12,3 %
Sør-Tr./ Hedmark	61,74	66,36	83,29	77,96	75,94	-2,02	-2,6 %
Tamreinlag	55,47	63,41	75,75	79,58	75,40	-4,18	-5,3 %
Totalt	59,10	65,32	76,79	73,92	67,44	-6,49	-8,8 %

Verdi av kjøttproduksjonen

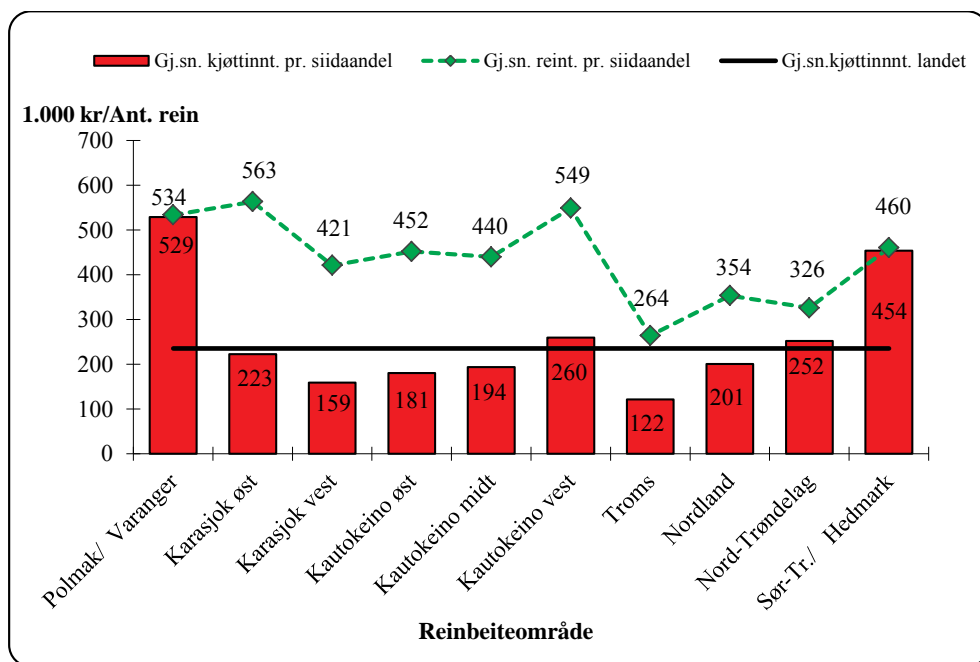
Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra og med 2006 fremgår av tabell 4.1.6.

**Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen
i perioden 2006-10 (1.000 kr)**

Reinbeite-område	Verdi 2006	Verdi 2007	Verdi 2008	Verdi 2009	Verdi 2010	Endring 2009-10	
						Beløp	%
Polmak/ Varanger	16 781	18 705	27 738	20 408	23 280	2 872	14,07
Karasjok øst	12 047	16 411	11 783	17 421	11 355	-6 066	-34,82
Karasjok vest	10 922	12 930	15 761	12 902	11 941	-960	-7,44
Øst-Finnmark	39 750	48 047	55 282	50 732	46 577	-4 155	-8,19
Kautokeino øst	9 619	11 304	14 799	15 176	11 202	-3 974	-26,19
Kautokeino midt	11 641	15 188	14 491	19 563	17 841	-1 721	-8,80
Kautokeino vest	10 744	11 504	12 677	11 346	14 020	2 674	23,57
Vest-Finnmark	31 985	37 888	42 061	46 017	42 967	-3 050	-6,63
Troms	5 728	6 267	7 635	5 761	5 718	-44	-0,76
Nordland	9 440	8 557	10 127	6 100	8 838	2 738	44,88
Nord-Trøndelag	7 302	7 985	12 106	7 944	9 824	1 881	23,67
Sør-Tr./ Hedmark	11 320	14 836	17 223	13 643	13 623	-19	-0,14
Tamreinlag	12 100	11 536	13 823	16 637	13 654	-2 983	-17,93
Totalt	117 625	135 116	158 163	146 833	141 201	-5 631	-3,84

Tabell 4.1.6 viser utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen. Etter et fall i kiloprisen i 2004/05 har den totale verdien av kjøttproduksjonen i årene etter hatt en jevn økning, til og med 2008. I 2009 framkom en reduksjon i den totale verdien, som følge av et noe lavere slaktekvantum enn i 2008. Reduksjonen fortsetter i 2010, dette på tross av en markant økning i slakteuttaket. I 2010 er det kun Polmak/Varanger og Kautokeino vest, av områdene i Finnmark, som opplever økning i verdien av den totale kjøttproduksjonen.

Disse områdene var da også blant de som hadde størst økning i slakteuttaket i forhold til 2009. Av områdene for øvrig er det Nordland som utpeker seg med størst økning i verdien. Samlet sett falt verdien av den totale kjøttproduksjonen med 3,84%. Den totale reduksjonen må sees i sammenheng med lavere priser pr.kilo kjøtt. Slaktekvantumet for 2010 var på 2.094 tonn, mot 1.986 tonn i 2009.

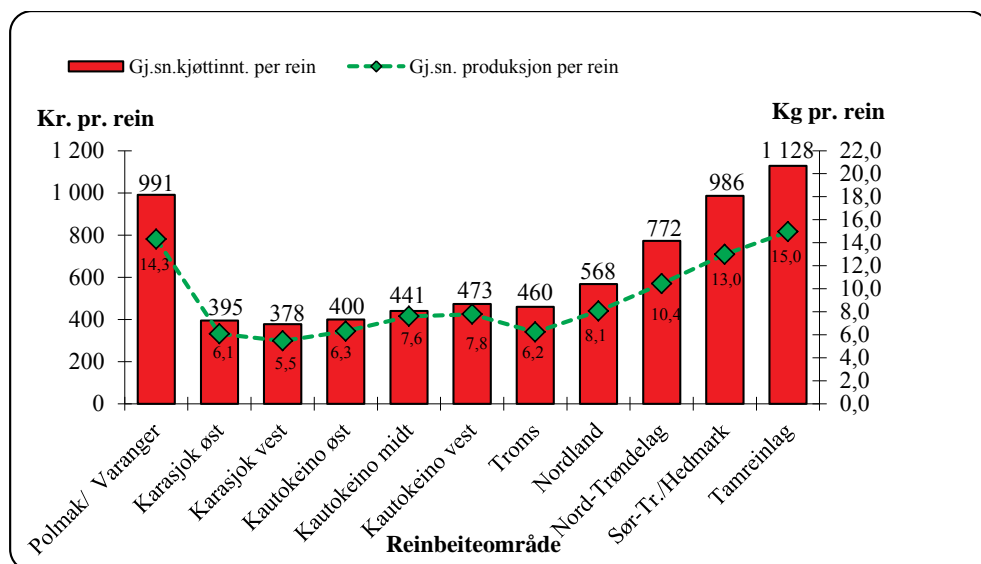
Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr.siidaandel (samisk reindrift) i 2010 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr.siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr.siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Av områdene er det Polmak/Varanger, Kautokeino vest og Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger over landsgjennomsnittet på kr 235.327.

Fra 2009 til 2010 ble gjennomsnittlige kjøttinntekter pr.siidaandel redusert i samtlige områder, med unntak av Polmak/Varanger (+ kr. 128.000), Kautokeino vest (+ kr. 51.000), Nordland (+ kr. 75.000) og Nord-Trøndelag (+ kr. 48.000).

I området for samisk reindrift er det for 2010 registrert 542 aktive siidaandeler, dette er en nedgang på 10 andeler fra 2009. Gjennomsnittlig reintall pr.siidaandel økes med 7 dyr fra 429 dyr i 2009 til 436 dyr i 2010. Det er kun Polmak/Varanger, Karasjok øst og Nord-Trøndelag

som har nedgang i reintallet, ellers er det en økning. Størst økning er det i Kautokeino vest og Karasjok vest med hhv 41 og 30 dyr.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2010 (kr. pr. rein).
Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).

Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein, som varierer mellom kr 378 i Karasjok vest og kr 1.128 i tamreinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt pr. rein for landet er kr 568, noe som tilsvarer en reduksjon fra foregående år på kr 5. Reduksjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein skyldes de reduserte prisene.

Gjennomsnittlig produksjon pr. rein i vårflokk er 8,4 kg i 2010, noe som er en økning på 0,6 kg. fra 2009. Det er stor variasjon mellom områdene; i Finnmark skiller Polmak/Varanger seg ut med 14,3 kg, mens ellers i landet er det tamreinlagene og Sør-Trøndelag/Hedmark som har høyest produksjon med hhv. 15 og 13 kg pr rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen pr rein i vårflokk mellom 5,5-10,4 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri og beregnet privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Verdi av endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.7 viser korrigerede reintall pr. 31. mars i perioden fra 2006 til 2010, og beregnet korrigeret reintall pr. 31. mars 2011. Tallene er avrundet til nærmeste hundre. Tabellen bygger på opplysninger fra Melding om reindrift. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftsnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.7 Korrigert reintall pr. 31. mars i perioden 2006-10, og reintall pr. 31. mars 2011

Reinbeite- område	2006	2007	2008	2009	2010	Beregnet 2011
Polmak/Varanger	25 100	25 800	27 300	25 700	23 500	24 500
Karasjok Øst	26 400	27 500	28 900	30 400	28 700	27 000
Karasjok Vest	29 600	31 000	33 500	31 700	31 600	31 400
Øst-Finnmark	81 100	84 300	89 700	87 800	83 800	83 000
Kautokeino Øst	25 200	26 800	28 200	27 300	28 000	29 100
Kautokeino Midt	38 300	41 100	42 300	41 200	40 500	37 700
Kautokeino Vest	25 500	26 700	27 500	27 400	29 700	29 500
Vest-Finnmark	89 000	94 600	98 100	95 900	98 200	96 300
Troms	11 100	11 000	12 200	12 200	12 400	12 000
Nordland	14 000	14 600	14 700	14 500	15 600	14 700
Nord-Trøndelag	11 700	12 500	12 600	12 900	12 700	13 200
Sør-Tr./Hedmark	14 000	13 900	13 600	13 700	13 800	13 900
Tamreinlag	10 400	10 600	10 900	12 300	12 100	12 300
Totalt	231 300	241 500	251 800	249 300	248 600	245 400

Tabell 4.1.7 viser en økning i reintallet fra 231.300 dyr i 2006 til 248 600 dyr i 2010 (+ca 17.300 dyr). Foreløpige beregninger viser imidlertid en liten nedgang i reintallet for 2011 (-3.200). Sammenstillt man økningen i reintallet opp til 2008, mot det økte slakteuttaket tyder det på at man har vært inne i en god produksjonsperiode med potensial for ytterligere økning i slakteuttak, dette gjenspeiler seg også i økningen i den samlede livdyrverdien, tabell 4.1.8. Ellers i landet er reintallene stabile for sammenligningsperioden.

Tabellene 4.1.8 og 4.1.9 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall pr. 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet pr.iodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall pr. 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall pr. 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigert reintall pr. 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse. Det gjøres oppmerksom på at enkelte av tallene for 2006 i tabellene 4.1.8 og 4.1.9 er endret i forhold til tidligere publisert materiale. Dette skyldes justeringer for faktiske reintallskorrekasjoner.

Tabell 4.1.8 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2006-10

	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
- Slakteri	68 835	73 890	76 031	72 495	80 885
- Privat	11 130	11 170	11 150	11 160	10 960
- Totalt	79 965	85 060	87 181	83 655	91 845
<i>Bestandsendring</i>	6 846	4 271	-13 292	5 232	3 131
Totalt antall	86 811	89 331	73 889	88 887	94 976
Tonn slakt	1 990	2 069	2 061	1 986	2 094
<i>Bestandsendring</i>	86	153	-216	107	50
Totalt tonn	2 077	2 221	1 845	2 093	2 144
Verdi slakt 1.000 kr	117 625	135 116	158 257	146 833	141 201
<i>Bestandsendring</i>	8 226	10 155	-16 721	8 078	3 696
Tot. verdi 1.000 kr	125 851	145 271	141 535	154 910	144 898

Tabell 4.1.8 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2010 utgjør en økning på 3131 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en økning på henholdsvis 50 tonn og 3,7 mill. kr sammenlignet med 2009.

Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2010 og 2009

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kr per kg	2010	2009
				Verdi 1.000 kr	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	3 781	67	69,23	4 627	458
Karasjok Øst	-1 186	-35	64,96	-2 259	-783
Karasjok Vest	961	21	69,19	1 438	867
Øst-Finnmark	3 556	53	68,17	3 806	541
Kautokeino Øst	1 195	37	63,29	2 355	1 384
Kautokeino Midt	-1 467	-28	58,00	-1 651	-969
Kautokeino Vest	740	14	60,77	872	3 445
Vest-Finnmark	468	23	60,17	1 576	3 859
Troms	-690	-20	73,91	-1 498	-141
Nordland	-1 377	-40	70,41	-2 815	2 094
Nord-Trøndelag	-91	-1	74,03	-73	2 467
Sør-Tr./Hedmark	714	18	75,94	1 354	-66
Tamreinlag	551	18	75,40	1 346	-677
Totalt	3 131	50	67,44	3 696	8 078

Det går frem av tabell 4.1.9 at den totale livdyrverdien er økt med 3,7 mill. kr i løpet av 2010. Økningen er størst i Polmak/Varanger og Karasjok Vest.

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking ol. er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.10 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2006 til 2010.

Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2006-10 (1.000 kr)

Reinbeiteområder	2006	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	142	266	195	63	102
Karasjok øst	432	129	403	173	229
Karasjok vest	477	627	566	409	395
Øst-Finnmark	1 051	1 022	1 165	645	726
Kautokeino øst	134	274	169	1 569	461
Kautokeino midt	1 831	1 414	1 075	835	688
Kautokeino vest	476	291	597	724	478
Vest-Finnmark	2 442	1 978	1 840	3 128	1 626
Troms	902	546	144	139	183
Nordland	1 319	1 441	520	479	1 389
Nord-Trøndelag	134	148	202	159	242
Sør-Tr.lag/Hedmark	28	26	-	1 249	1 371
Totalt:	5 875	5 160	3 871	5 800	5 537

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en reduksjon på ca 0,3 mill. kr fra 2009. Vi ser at Nordland har den største økningen sammenlignet med året før, med ca 0,9 mill. kr, mens man i Kautokeino øst har en reduksjon i 2010 på ca 1,1 mill. kr. Også de øvrige sonene i Vest-Finnmark reduserer sitt årsresultat på inntekter fra binæringer.

I 2008 var ikke Sør-Trøndelag/Hedmark med i beregningene over de totale binæringsinntektene, dette p.g.a usikkerhet i tallmaterialet.

Det gjøres oppmerksom på at tallene ikke er direkte sammenlignbare fra år til år, da det er variasjoner i utvalget som leverer næringsoppgaver.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.11 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2010, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2010 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Arbeids- inntekter	Leie- inntekter	Andre dr.- rel. innt.	Totalt 2010
Polmak/Varanger	127	33	5 003	5 163
Karasjok øst	15	277	1 465	1 756
Karasjok vest	2	0	1 299	1 301
Øst-Finnmark	144	310	7 766	8 220
Kautokeino øst	0	0	425	425
Kautokeino midt	1 242	6	1 182	2 430
Kautokeino vest	131	0	527	657
Vest-Finnmark	1 373	6	2 133	3 512
Troms	3	0	2 094	2 097
Nordland	0	0	3 162	3 162
Nord-Trøndelag	646	0	3 919	4 565
Sør-Tr./Hedmark	3	0	1 725	1 728
Totalt	2 169	316	20 800	23 284

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 23,3 mill. kr i 2010. Det fremgår av tabellen at arbeidsinntektene utgjør en betydelig større andel i Øst-Finnmark enn i de øvrige områdene. For nærmere omtale av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører distriktstilskudd, produksjonstilskudd/premie, driftstilskudd inkl. etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, særskilt prøveordning for Vest-Finnmark og ektefelle tillegg.

Andre tilskudd omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (spr.re- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter og livdyrlån), tilskudd til pramming/flytting, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn, og tilskudd til innløsning av siidaandel. Begrunnelsen for å ta med tilskudd til innløsning i totalregnskapet, er et ønske om å synliggjøre de totale inntektsoverføringene til næringen.

Inntektsoverføringer i perioden 2006-2010 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2010 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2006-2010 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer pr. siidaandel og inntektsoverføringer pr. kg.

Tabell 4.2.1 viser en økning i direkte tilskudd på 4,7 mill. kr, og en reduksjon i andre tilskudd på 3,8 mill. kr fra 2009 til 2010. Totalt er dette en økning i de totale inntektsoverføringene på 0,9 mill. kr fra 2009 til 2010. Økningen er størst på distriktstilskudd og tiltak konvensjonsbeiter, mens man har størst reduksjon i tilskudd til innløsning av siidaandeler. En del av økningen i distriktstilskuddene kan tilskrives et ekstraordinært tilskudd i 2010 for de distriktene som har utarbeidet og vedtatte bruksregler, dette alene utgjorde i overkant av 0,7 mill. kr. Det er også en liten økning i antall utbetalte distriktstilskudd i forhold til 2009. Når det gjelder kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskuddet er dette tilskudd som er endret i form av at Vest-Finnmark ikke lenger omfattes av ordningen, da man i dette området har innført et særlig tilskudd betegnet som prøveordning Vest-Finnmark. Den største økningen i andre tilskudd finner vi på tiltak konvensjonsbeiter med 1,5 mill. kr, mens posten for innløsning av siidaandeler har den største reduksjonen med 3,15 mill. kr fra 2009 til 2010.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2006-2010 (1.000 kr)

Post	2006	2007	2008	2009	2010
Distriktstilskudd	7 735	8 358	7 900	7 104	9 849
Produksjonstilskudd	18 926	19 432	23 381	22 902	23 175
Driftstilskudd 1)	6 290	6 270	6 486	6 313	6 953
Kalvetilskudd	4 538	5 559	7 589	8 579	6 136
Tidligslaktetilskudd	4 983	5 354	6 395	5 446	3 898
Prøveordning Vest-Finmm.	0	0	0	0	5 083
Ektefelle tillegg	2 050	2 580	2 940	2 800	2 730
Sum direkte tilskudd:	44 523	47 554	54 691	53 143	57 824
Investeringer 2)	7 287	4 455	7 091	6 913	5 018
Pramming/transport	4 678	4 676	5 290	4 803	4 942
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	2 857	635	2 144
Utdanningsstipend	1 757	1 780	1 852	1 384	952
Fagbrevordning i reindriften	1 559	1 403	1 107	942	978
Barnehager	435	538	11	0	0
Avviklingslønn	61	50	29	8	6
Innløsning av siidaandel	2 891	0	1 350	4 500	1 350
Sum andre tilskudd:	18 668	12 902	19 587	19 186	15 391
Totalt:	63 191	60 456	74 278	72 329	73 216

1) Særskilt driftstilskudd til ungdom er inkludert i driftstilskuddet fra 2006 til 2010.

2) Investeringer i 2006 omfatter blant annet tilskudd på 1,2 mill. kr til Northcape Rein BA, 0,9 mill. kr til Lierne Viltforedling, 2,5 mill. kr til Boalvvir BA og 2 mill. kr til Arctic Rein og Vilt. Investeringer i 2007 omfatter blant annet tilskudd på 1,1 mill. kr til North Cape Rein BA. Investeringer i 2008 omfatter blant annet tilskudd på 1,1 mill. kr til Holtan Rein DA. Investeringer i 2009 omfatter ingen større prosjekt, men flere små. Investeringer i 2010 omfatter blant annet tilskudd på 1 mill. kr til Holtan Rein DA.

Det henvises for øvrig til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2006-2010, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2010.

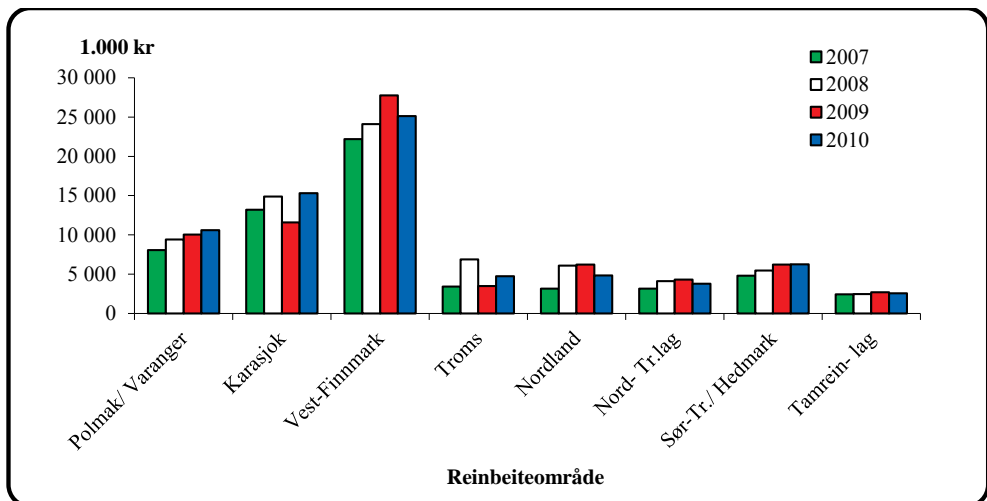
Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2010 etter inntektspost og reinbeiteområde.

Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2010 etter inntektspost og reinbeiteområde (1.000 kr)

Tilskudd	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordl.	Nord-Tr.lag	S-Tr/Hedm.	Tamr.lag	Totalt
Distriktstilskudd	2 866	3 190	1 130	744	706	613	600	9 849
Produksjonstilskudd	8 227	7 702	1 032	1 059	1 301	2 854	1 000	23 175
Driftstilskudd	2 660	2 403	435	355	430	670	0	6 953
Kalvetilskudd	3 445	0	153	266	412	886	974	6 136
Tidligslaktetilskudd	2 745	0	185	199	215	556	0	3 898
Prøveordning VF	0	5 083	0	0	0	0	0	5 083
Ektefelle tillegg	560	1 120	105	175	385	385	0	2 730
Sum direkte tilskudd	20 503	19 498	3 040	2 797	3 449	5 963	2 574	57 824
Investeringer	2 515	1 121	29	1 038	108	209	0	5 018
Pramming/transport	1 136	3 562	244	0	0	0	0	4 942
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	1 328	816	0	0	0	2 144
Utdanningsstipend	206	457	43	63	112	72	0	952
Fagbrevordning	193	485	60	120	120	0	0	978
Avviklingslønn	6	0	0	0	0	0	0	6
Innløsning av siidaandel	1 350	0	0	0	0	0	0	1 350
Sum andre tilskudd	5 407	5 625	1 704	2 036	339	280	0	15 391
Sum tilskudd 2010	25 910	25 123	4 744	4 833	3 788	6 244	2 574	73 216
Sum tilskudd 2009	21 645	27 763	3 486	6 220	4 299	6 208	2 708	72 329
Sum tilskudd 2008	24 298	24 110	6 875	6 091	4 130	5 478	2 455	73 437
Sum tilskudd 2007	21 283	22 180	3 433	3 173	3 146	4 814	2 427	60 456
Sum tilskudd 2006	19 093	24 559	3 203	5 534	4 287	4 315	2 201	63 191

**Tabell 4.2.2 forts. Inntektsoverføringer i 2010 etter inntekstpost (1.000 kr)
fordelt på soner**

Tilskudd	Polmak/ Var.	Karasj. øst	Karasj. vest	Øst- Finnm.	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest	Vest- Finnm.
Distriktstilskudd	1 104	589	1 174	2 866	638	1 468	1 084	3 190
Produksjonstilskudd	3 493	2 076	2 658	8 227	2 359	3 616	1 727	7 702
Driftstilskudd	765	665	1 230	2 660	570	1 213	620	2 403
Kalvetilskudd	1 966	834	645	3 445	0	0	0	0
Tidligslaktetilskudd	1 402	650	693	2 745	0	0	0	0
Prøveordning VF	0	0	0	0	2 138	1 862	1 083	5 083
Ektefelle tillegg	245	105	210	560	280	665	175	1 120
Sum direkte tilskudd	8 974	4 919	6 610	20 503	5 985	8 823	4 689	19 498
Investeringer	1 472	643	400	2 515	299	446	375	1 121
Pramming/transport	0	0	1 136	1 136	1 592	1 332	638	3 562
Tiltak konvensjonsbeit	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdanningsstipend	53	91	62	206	72	268	117	457
Fagbrevordning	113	35	45	193	125	285	75	485
Avviklingslønn	0	0	6	6	0	0	0	0
Innløsning av driftsenh	0	450	900	1 350	0	0	0	0
Sum andre tilskudd	1 638	1 219	2 549	5 407	2 088	2 331	1 206	5 625
Sum tilskudd 2010	10 613	6 138	9 159	25 910	8 073	11 154	5 895	25 123
Sum tilskudd 2009	10 046	3 766	7 832	21 645	7 976	12 421	7 366	27 763

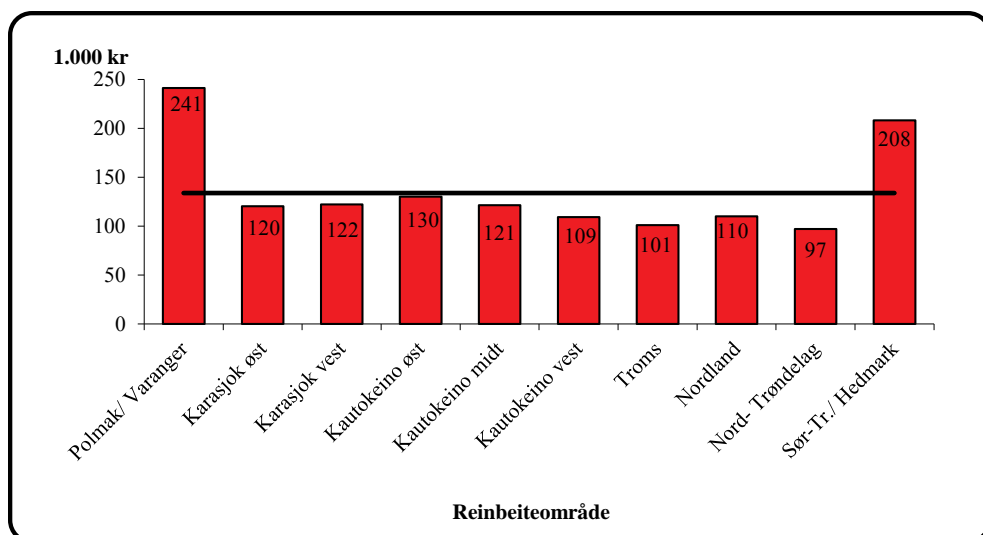

Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Av tabell 4.2.2 og figur 4.2.1 går det fram at de totale inntektsoverføringene har en stor økning i Øst-Finnmark, spesielt Karasjok, samt Troms. Størst reduksjon finner vi i Vest-Finnmark med en nedgang på 2,6 mill. kr. I Nordland framkommer en reduksjon på 1,4 mill. kr, mens det i øvrige områder er mindre variasjoner sammenlignet med fjoråret.

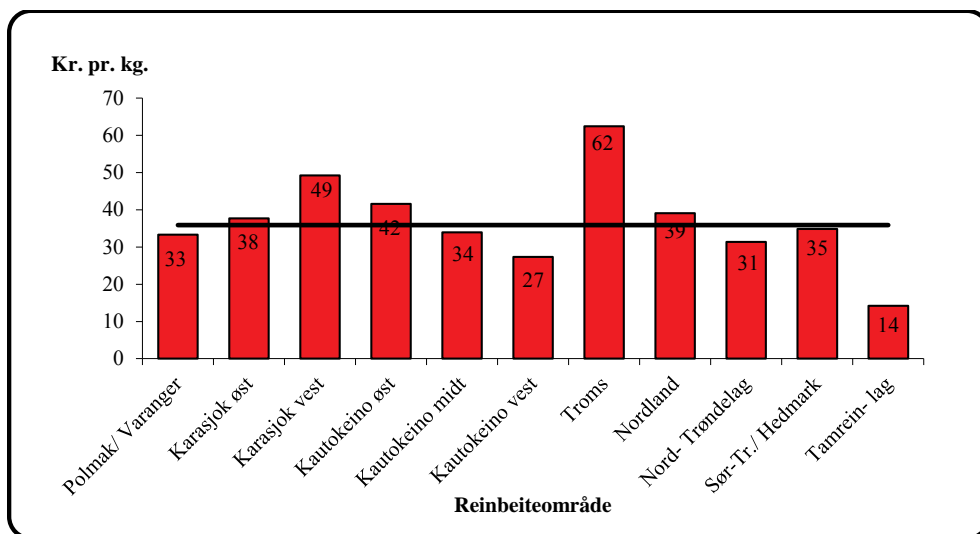
I Vest-Finnmark har man størst reduksjon i tilskudd til investeringer og innløsning av siidaandeler. Innføring av det nye tilskuddet for Vest-Finnmark gav for dette området 1,2 mill. kr mer i tilskuddsoverføringer sammenlignet med utbetalinger i fjor over ordningen med kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd. I Nordland er reduksjonen størst på de direkte tilskuddene, herunder produksjonstilskuddet, driftstilskuddet, kalveslaktetilskuddet og tidligslaktetilskuddet.

Økningen i Øst-Finnmark er ikke knyttet til konkrete ordninger, men en økning jevnt over både på de direkte tilskuddene samt andre tilskudd.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2010 (1.000 kr)

Figur 4.2.2 viser at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder overføringer pr. siidaandel. Gjennomsnittet for alle områder er kr 135.000 pr. siidaandel, dette er en økning på kr. 4.000 fra 2009. Figuren viser også at Polmak/Varanger er oppe i et gjennomsnitt på kr 241.000 pr. andel og Nord-Trøndelag er nede i et gjennomsnitt på kr 97.000 pr. andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter vil være styrende for uttellingen de enkelte områder får i form utbetalinger pr. siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene samt enkelte ordninger over Reindriftens Utviklingsfond.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr.kg. kjøtt i 2010

Dersom inntektsoverføringene relateres til produsert kvantum, ser situasjonen noe annerledes ut. Fig. 4.2.3 viser kr 36 i inntektsoverføring pr. kg. kjøtt i landsgjennomsnitt, men de områdene som ligger høyt i overføringer pr. siidaandel ligger lavere når overføringene relateres til kg produsert kjøtt. Troms, Karasjok vest og Kautokeino øst ligger høyest med hhv. 62, 49 og 42 kr. pr. kg. produsert kjøtt.

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak:

- I 2006 omfatter posten tap ved ulykker i Nord-Trøndelag og tapsforebyggende tiltak i Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.
- I 2007 er det gjort en utbetaling over posten tap ved ulykker i Nord-Trøndelag, samt at her er foretatt utbetalinger for implementering av bruksregler i Finnmark.
- I 2008 er det gjort en del utbetalinger til områdene fra Troms og sørover for implementering av bruksregler. I tillegg har Nord-Trøndelag får utbetalt for tap ved ulykker.
- I 2009 og 2010 er det ikke utbetalt noen ekstraordinære tilskudd.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter etablererstipend, investeringstilskudd og driftstilskudd til næringskombinasjoner, som er forvaltet av Sametinget. Tabell 4.2.3 viser utbetalingene av tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2006-2010.

Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2006-10 (1.000 kr)

Reinbeiteomr.	Driftstilskudd				Totalt				
	Etabl.stip	Inv.tilsk.	Duodji	Annet	2010	2009	2008	2007	2006
Polmak/Varanger	0	0	199	0	199	317	40	115	99
Karasjok Øst	0	0	78	0	78	275	351	61	264
Karasjok Vest	0	0	835	0	835	727	593	291	686
Øst-Finnmark	0	0	1 112	30	1 112	1 319	984	467	1 049
Kautokeino Øst	300	0	193	0	493		185	270	271
Kautokeino Midt	125	36	377	0	538	1 053	780	962	584
Kautokeino Vest	0	0	321	0	321	433	381	366	213
Vest-Finnmark	425	36	891	0	1 352	1 486	1 346	1 598	2 423
Troms	666	0	0	0	666	0	0	0	0
Nordland	0	104	0	0	104	150	60	40	71
Nord-Tr.lag	0	489	0	0	489	136	0	100	0
Sør-Tr./Hedmark	0	308	5	46	359	0	0	0	24
Totalt	1 091	937	2 008	76	4 082	3091	2390	2 205	3 567

De totale tilskuddene med inntektsvirkning til næringskombinasjoner økte fra 3,1 mill. kr i 2009 til 4,1 mill. kr i 2010 (+1,0 mill. kr). Halvparten (50 %) av midlene i 2010 er driftstilskudd over duodjiavtalen som ble innført i 2006. Avtalepartene har de siste årene satt av 2 mill. kr over reindriftsavtalen til næringskombinasjoner som forvaltes av Sametinget.

Verdiskapingsprogrammet for reindrift

Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Totalt
Polmak/Varanger	1 229	434	876	0	420	80	477	210	397	4 123
Karasjok øst 1)	332	1 738	462	279	0	0	975		995	4 781
Karasjok vest					0	800	468	400	0	1 668
Øst-Finnmark	1 561	2 172	1 338	279	420	880	1 920	610	1 392	9 011
Kautokeino øst					368	182	156	250	36	992
Kautokeino midt					115	77	259	68	286	805
Kautokeino vest					75	36	447	1 205	161	1 924
Vest-Finnmark	1 402	1 053	4 206	2 256	558	295	862	1 523	483	12 638
Troms	485	394	1 789	0	78	118	412	25	39	2 855
Nordland	1 778	99	1 032	0	367	80	731	40	476	2 825
Nord-Trøndelag		229	2 064	78	0	0	0		114	2 485
Sør-Tr./Hedmark		590	175	108	0	0	151	24	326	1 374
Tamreinlag		198	450	0	0	0	0			648
Totalt	5 226	4 735	11 053	2 721	1 423	1 372	4 075	2 222	2 830	35 657

1) Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst p.g.a at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Tabell 4.2.4 viser at utbetalingene til reindriftsutøvere over programmet er varierende, fra 11,1 mill. kr i 2004 til 1,4 mill. kr i 2007. Totalt er det utbetalt 36,2 mill. kr over programmet siden oppstarten i 2001 til reindriftsutøvere (utbetalingen i 2001 var på bortimot 0,6 mill. kr.). Det understrekes at tabellen ikke gir en fullstendig oversikt over utbetalingene, ved at det kun er midler til reindriftsutøvere som er med. Det bevilges også midler til bedrifter o.l. som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en total oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Midler til ulike tiltak mot radioaktivitet i 2010 er vist i tabell 4.2.5. Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1989-2010. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6.2 og til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.5 Tiltak mot radioaktivitet i 2010 etter tiltakstype (1.000 kr)

Reinbeite-område	Anlegg/foring/tap	Tidlig slakt	Tiltak matrein	Nedføring	Totalt
Nordland	390	33	0	0	424
Nord-Trøndelag	154	0	13	6	173
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0
Tamreinlag	0	240	0	0	240
Totalt	545	273	13	6	837

Det går frem av tabell 4.2.5 at de samlede midlene til tiltak mot radioaktivitet i 2010 er 0,8 mill. kr. Nivået er 0,1 mill. kr. lavere enn i 2009, og utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet har blitt redusert de siste årene. Imidlertid varierer forekomsten av radioaktivitet i beitevekster

mellom år. Som følge av dette vil også utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet variere.

Tabell 4.2.5 omfatter bare tiltak som er inntektsgivende for reieneieren. De totale overføringene til tiltak mot radioaktivitet utbetalt i kalenderåret 2010 er 1,8 mill. kr (2009: 2,1 mill. kr). Disse midlene omfatter i tillegg måling av radioaktivitet som føres under arbeidsinntekter, kassasjon som inngår i kjøttinntektene og diverse utbetalinger til administrasjon etc.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra fylkesmannen til ulike tiltak mot rovviltskader i reindrifta for kalenderåret 2010. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2010 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Intensiv gjetning	Tiltak ved kalving	Foring	Flytting av rein	Annet	Totalt
Polmak/Varanger	137	115	0	0	32	283
Karasjok Øst	13	89	0	0	38	140
Karasjok Vest	229	325	0	0	80	634
Øst-Finnmark	378	529	0	0	149	1 056
Kautokeino Øst	0	210	0	0	0	210
Kautokeino Midt	0	367	0	0	0	367
Kautokeino Vest	50	90	0	0	38	178
Vest-Finnmark	50	667	0	0	38	755
Troms	81	263	95	0	0	438
Nordland	745	43	696	552	743	2 780
Nord-Trøndelag	262	355	40	0	492	1 149
Sør-Tr.lag/Hedmark	0	0	0	0	55	55
Totalt 2010	1 516	1 857	830	552	1 477	6 233
<i>Totalt 2009</i>	<i>3544</i>	<i>170</i>	<i>828</i>	<i>774</i>	<i>1082</i>	<i>6 398</i>

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader er på 6,2 mill. kr i 2010. Dette er en reduksjon på ca 0,2 mill. kr fra 2009.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter; erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Direktoratet for naturforvaltning for tap av rein til rovvilt, erstatninger over reindrifftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2006-10 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2006	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	3 019	5 742	4 245	4 407	5 073
Karasjok øst	2 041	2 633	5 118	5 220	4 874
Karasjok vest	2 712	4 529	5 415	5 588	5 493
Øst-Finnmark	7 772	12 905	14 778	15 214	15 440
Kautokeino øst	1 129	1 860	4 598	3 888	4 077
Kautokeino midt	2 466	2 966	6 961	5 835	5 643
Kautokeino vest	1 836	4 043	4 521	3 775	4 220
Vest-Finnmark	5 431	8 869	16 081	13 498	13 940
Troms	3 405	4 636	8 355	7 903	8 515
Nordland	7 559	6 929	9 031	11 923	13 374
Nord-Trøndelag	8 332	6 712	9 573	10 453	10 460
Sør-Tr./Hedmark	2 597	2 878	2 635	4 177	3 291
Tamreinlagene	37	91	249	293	1 062
Totalt	35 134	43 020	60 703	63 460	66 082

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er stigende. Bakgrunns materialet viser at det er erstatninger fra DN for tap av rein til rovvilt som har bidratt til den største økningen, spesielt i perioden 2006 til 2009. Oversikten fra DN viser at utbetalingene hadde en økning på ca. 22 mill. kr. fra 2007 til 2008, og fra 2008 til 2009 var økningen på ca. 3,4 mill. kr. Fra 2009 til 2010 var økningen på erstatninger for tap av rein til rovvilt på ca 1,4 mill. kr., og det ser ut som det dermed kan ha stabilisert seg noe. I 2010 har imidlertid utbetalinger fra Jernbaneverket hatt en forholdsvis stor økning, og det er spesielt i Nordland man har hatt store erstatningskrav. Det er også Nordland som øker mest, totalt sett, i de samlede erstatningsutbetalingene sortert områdevis. Den største nedgangen finner vi i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Det gjøres oppmerksom på at tapte produksjonspremie knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene.

Erstatningene for tap av rein til fredet rovvilt utgjør 93 % av de samlede erstatningsutbetalingene i 2010. For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.2 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2007-2010.

Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	975	2 177	98	1 804
Karasjok øst	8 294	422	275	275
Karasjok vest	897	0	0	0
Øst-Finnmark	10 166	2 599	373	2 079
Kautokeino øst	37	0	0	0
Kautokeino midt	1 116	6	0	0
Kautokeino vest	3 973	2 546	766	38
Vest-Finnmark	5 130	2 552	766	38
Troms	262	1 878	1 487	766
Nordland	863	2 603	592	1 423
Nord-Trøndelag	841	637	887	410
Sør-Trøndelag	998	1 096	120	862
Sum	18 259	11 365	4 225	5 578

Det går frem av tabell 4.3.2 at erstatningsutbetalingene lå på et mye høyere nivå i 2007 enn de påfølgende år. Hovedårsakene til dette er store erstatningsutbetalinger i forbindelse med inngrep i Halkavarre (Karasjok Øst) og Abojohka (Kautokeino Vest), inntektsført i 2007.

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reinieiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

Det påpekes at distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte ikke er med i oversikten. Det understrekes for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Dette skyldes manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet.

4.4 Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader i perioden 2007-2010 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelenes kostnader i 2010 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010
Polmak/ Varanger	13 769	12 094	15 157	19 941
Karasjok Øst	10 606	10 164	11 372	14 544
Karasjok Vest	14 313	11 509	13 676	13 978
Øst-Finmark	38 689	33 768	40 205	48 463
Kautokeino Øst	9 355	16 234	18 144	16 375
Kautokeino Midt	16 295	13 829	19 687	18 628
Kautokeino Vest	9 094	10 747	12 674	14 069
Vest-Finmark	34 743	40 810	50 504	49 072
Troms	5 912	6 608	7 600	9 451
Nordland	9 217	11 522	12 739	13 883
Nord-Trøndelag	5 724	7 944	7 593	8 927
Sør-Tr./ Hedmark	6 011	7 934	9 482	9 511
Totalt	100 296	108 586	128 124	139 307

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader øker med 11,2 mill. kr i forhold til 2009. Polmak/Varanger, Karasjok øst og Troms er de områdene som har størst prosentvis økning, med hhv 32%, 28% og 24%. Polmak/Varanger skiller seg noe ut med en markant økning på postene varekjøp, bygninger/anlegg samt strøm/energi, mens det for de to andre områdene er en generell jevn økning på de fleste kostnadspostene.

Kautokeino øst og midt er de eneste områdene som har en kostnadsreduksjon i forhold til fjoråret, da med hhv 10% og 5%. Kautokeino øst har imidlertid hatt en betydelig økning i årene før, fra 8,9 mill. kr i 2006 til 18,1 mill. kr i 2009.

Etter overgangen til bruttoføring, hvor slaktekostnader belastes utover etter fakturering fra slakteri vil slaktekvantum også være avgjørende for områdenes totale kostnader. Med bakgrunn i økningen av slakteuttaket i 2010 kan dermed noe av kostnadsøkningen tilskrives dette.

En sammenligning mellom tabell 4.4.2 og tilsvarende tabell i fjorårets publikasjon viser at kjøretøy/maskiner (+3,3 mill. kr), varekjøp (+ 2,8 mill. kr) og fremmedtjenester (+ 2,3 mill. kr) er postene som øker mest. Posten avskrivninger er den posten som i forhold til 2009 har størst nedgang, med -1,0 mill. kr.

Tabell 4.4.2 viser også at kjøretøyer og maskiner og avskrivninger utgjør de klart største postene i samtlige reinbeiteområder, totalt utgjør disse hhv 21 % og 19% av kostnadene.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2010 etter kostnadsart (1.000 kr)

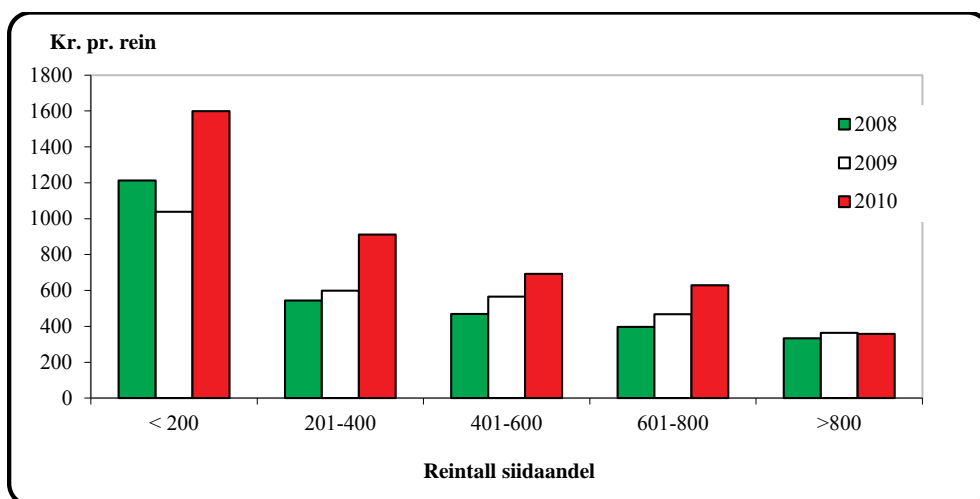
Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag	Totalt 2010
Frakt og transport	606	237	138	121	59	32	1194
Varekjøp	6067	2522	877	2067	969	1192	13695
Reiser	1226	190	267	211	252	149	2295
Utstyr	7184	6743	1398	1752	1687	1154	19918
Kjøretøyer og maskiner	8688	12230	2241	2276	1169	2214	28819
Bygninger og anlegg	3192	2256	217	402	228	201	6496
Avskrivninger	8382	10719	1871	2440	1451	1365	26227
Strøm, energi	2779	2865	298	628	369	309	7247
Administrasjon	1635	1731	409	621	553	365	5313
Leie	504	951	126	413	331	518	2843
Forsikring	1323	1042	228	253	161	166	3172
Salg og reklame	40	75	8	19	454	5	600
Fremmedtjenester	3765	5765	992	2330	771	1411	15034
Diverse	3071	1747	381	350	473	431	6453
Totalt	48 463	49 072	9451	13883	8927	9511	139307

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelens kostnader i 2010 fordelt på soner i Finnmark

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	43	253	311	75	151	11
Varekjøp	4111	848	1109	341	1296	884
Reiser	556	440	230	79	57	54
Utstyr	3194	2063	1928	2596	2332	1815
Kjøretøyer og maskiner	1607	2765	4315	3715	4785	3729
Bygninger og anlegg	1786	705	700	785	950	521
Avskrivninger	3489	2099	2794	3823	3976	2919
Strøm, energi	1174	956	649	921	1288	656
Administrasjon	454	549	632	556	598	576
Leie	333	106	66	284	283	385
Forsikring	663	350	310	431	349	263
Salg og reklame	13	26	0	32	23	19
Fremmedtjenester	2081	1380	304	2604	1413	1748
Provisjonskostnad	0	0	9	0	2	0
Diverse	436	2005	621	132	1124	489
Totalt	19941	14544	13978	16375	18628	14069

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Denne gruppr.ingen er hensiktsmessig ut fra en områdevis inndeling av regnskapet for øvrig, og ut fra ønsket om regionaliserte data. Bakgrunns materialet viser imidlertid at kostnadene kan variere mer innenfor det enkelte reinbeiteområde enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere i ulike reintallsgruppr.. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i gjennomsnittlige kostnader pr. rein fordelt etter siidaandelens reintall.

Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr. pr. rein) i perioden 2008-10, etter siidaandelens reintall.

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandeler som har under 200 rein har de klart høyeste kostnadene pr. rein. De største økningene finner vi i utvalgene fra 0-400 rein. Siidaandelene med reintall på over 800 rein har det laveste og mest stabile kostnadsnivået beregnet i kr.pr.rein.

Felleskostnader i samisk reindrift/Distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.4. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.5.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010
Polmak/ Varanger	2 070	3 046	3 652	5 638
Karasjok Øst	1 354	1 569	2 369	2 716
Karasjok Vest	1 424	467	322	1 043
Øst-Finnmark	4 858	5 081	6 343	9 397
Kautokeino Øst	959	567	789	873
Kautokeino Midt	1 186	1 338	2 009	1 179
Kautokeino Vest	1 123	1 563	485	1 473
Vest-Finnmark	3 268	3 469	3 283	3 525
Troms	3 139	2 271	6 021	5 166
Nordland	2 647	2 477	3 111	1 840
Nord-Trøndelag	1 873	1 418	1 817	3 669
Sør-Tr./ Hedmark	3 056	2 058	896	2 003
Totalt	18 841	16 773	21 471	25 601

Det fremgår av tabell 4.4.4 at de totale felleskostnadene var på sitt laveste nivå i 2008, og at kostnadene de to påfølgende årene har hatt en stor stigning.

Sammenlignet med 2009 er det postene varekjøp, reiser og avskrivninger som har de største økningene, med hhv 3,1 mill. kr., 1,4 mill. kr. og 0,8 mill. kr.

Den områdevis kostnadsøkningen fra 2009 til 2010 er størst i Karasjok Vest og Nord-Trøndelag. For Karasjok Vest er det hovedsakelig diverse-posten som har økt. I Nord-Trøndelag er det spesielt postene frakt og transport samt utgifter til kjøretøy og maskiner som har medvirket til økningen. Den største prosentvise reduksjonen på felleskostnadene finner vi i Kautokeino midt.

For øvrig påpekes det av Økonomisk utvalg at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad, og det bemerkes også at det ikke foreligger datagrunnlag for alle distrikter alle år. Det kan også foreligge forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter, som igjen fører til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.5 Felleskostnader i 2010 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Polm./ Var.	Karasj. Øst	Karasj. Vest	Kautok. Øst	Kautok. Midt	Kautok. Vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr/ Hedm.
Frakt/transp.	700	636	0	225	147	336	372	726	1 692	293
Varekjøp	2 053	82	2	203	159	196	3 345	138	193	1 145
Reiser	28	511	89	113	135	471	0	40	27	0
Utstyr	0	3	0	20	88	0	6	46	0	491
Kj.tøy/mask.	107	29	0	0	10	0	185	13	820	0
Bygn/anl.	1 449	43	156	0	90	0	99	52	16	27
Avskr.	325	160	16	93	87	285	854	77	51	0
Strøm/energi	21	15	0	0	0	0	4	8	105	4
Adm.	197	276	122	209	187	30	84	494	60	10
Leie	103	0	173	0	55	0	31	140	66	2
Forsikring	19	18	0	7	11	0	2	38	96	0
Fremmedtj.	538	886	0	0	115	145	179	68	302	0
Diverse	99	57	486	3	96	10	6	0	241	31
Totalt	5 638	2 716	1 043	873	1 179	1 473	5 166	1 840	3 669	2 003

Det påpekes at data for fordelingen mellom de ulike kostnadspostene er noe usikker på grunn av ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet over år. Tabell 4.4.5 viser for øvrig at postene 'Frakt og transport' (20 %), 'Varekjøp' (29 %) og 'Fremmedtjenester' (9 %) utgjør de største andelen av felleskostnadene i samisk reindrift i 2010.

Kostnader i tamreinlag

Tamreinlagenes totale kostnader for perioden 2007 til 2010 er vist i tabell 4.4.6. Det fremgår av tabellen at kostnadene har hatt en jevn stigning til og med 2009, mens man i 2010 reduserte kostnadene slik at man nå var nede på periodens laveste nivå.

Differansen på de ulike postene mellom år må tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.6 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Kostnader	2007	2008	2009	2010
Frakt og transport	120	0	158	0
Varekjøp	587	1 199	1 963	960
Reiser	187	0	0	0
Utstyr	4 746	0	0	5 584
Kjøretøyer og maskiner	200	0	0	0
Bygninger og anlegg	21	0	5 993	0
Avskrivninger	678	660	824	759
Strøm, energi	0	0	0	0
Administrasjon	0	0	0	44
Leie	1 029	3 138	658	452
Forsikring	0	0	0	0
Fremmedtjenester	725	87	13	0
Diverse	290	3 522	2	0
Totalt	8 583	8 606	9 610	7 799

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.7 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og tamreinlagenes kostnader. Fra 2009 til 2010 er det en økning i kostnader på nesten alle områdene. Siidaandelenes kostnader øker (+ 11,2 mill. kr), felleskostnadene i samisk reindrift økes (+ 4,1 mill. kr) mens tamreinlagenes kostnader reduseres (- 1,8 mill. kr.). I sum gir dette en økning på 13,5 mill. kr. (+8,5%) fra 2009.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i 2010 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr. lag	Sør-Tr/ Hedm.	Tamrein- lag	Totalt
Frakt og transport	1 942	945	510	847	1 751	325	0	6 321
Varekjøp	8 204	3 080	4 222	2 205	1 163	2 337	960	22 171
Reiser	1 855	908	267	251	278	149	0	3 709
Utstyr	7 187	6 851	1 404	1 798	1 687	1 644	5 584	26 156
Kjøretøy/mask.	8 824	12 240	2 426	2 289	1 989	2 214	0	29 982
Anlegg	4 839	2 346	316	454	245	229	0	8 429
Avskrivninger	8 883	11 184	2 725	2 516	1 502	1 365	759	28 934
Støm, energi	2 814	2 865	302	636	474	312	0	7 404
Administrasjon	2 230	2 157	493	1 115	613	375	44	7 025
Leie	780	1 006	157	553	397	520	452	3 866
Forsikringer	1 360	1 060	230	291	257	166	0	3 363
Salg og reklame	40	75	8	19	454	5		600
Fremmedtjenester	5 189	6 025	1 171	2 398	1 072	1 411	0	17 266
Provisjon	9	2	0	0	0	0		11
Diverse	3 703	1 853	387	350	714	462	0	7 469
Totalt	57 860	52 598	14 617	15 724	12 595	11 514	7 799	172 707

Tabell 4.4.7 forts. Totale kostnader i 2010 etter kostnadsart fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	743	888	311	300	298	346
Varekjøp	6 164	930	1 110	544	1 455	1 081
Reiser	584	951	320	191	191	525
Utstyr	3 194	2 066	1 928	2 616	2 421	1 815
Kjøretøyer og maskiner	1 714	2 795	4 315	3 715	4 795	3 729
Anlegg	3 235	748	856	785	1 040	521
Avskrivninger	3 814	2 259	2 810	3 917	4 063	3 204
Støm, energi	1 195	971	649	921	1 288	656
Administrasjon	651	825	754	765	785	606
Leie	436	106	239	284	338	385
Forsikringer	682	369	310	438	359	263
Salg og reklame	13	26	0	32	23	19
Fremmedtjenester	2 619	2 266	304	2 604	1 528	1 893
Provisjon	0	0	9	0	2	0
Diverse	535	2 062	1 107	135	1 219	498
Totalt	25 579	17 260	15 021	17 248	19 807	15 542

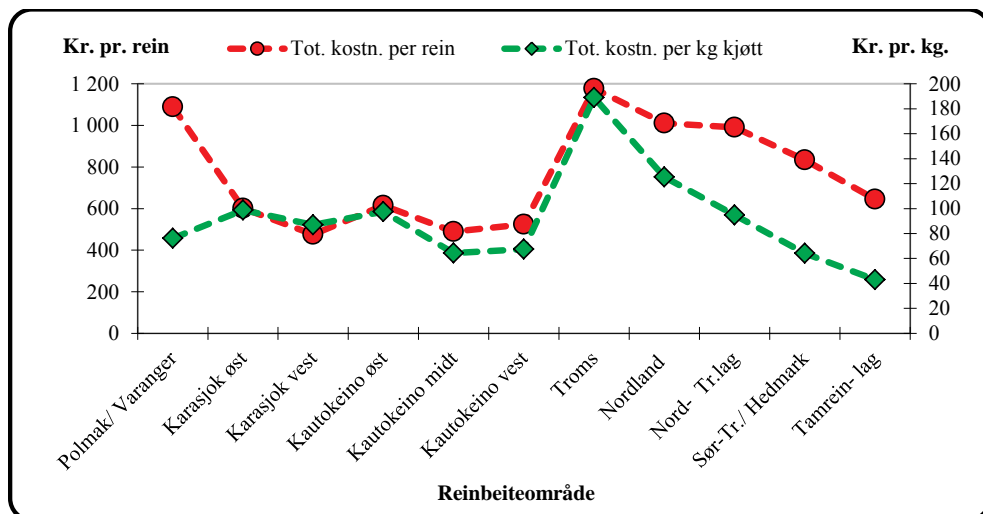
Det går frem av tabell 4.4.7 at postene kjøretøy/maskiner, avskrivninger, varekjøp og fremmedtjenester er de klart største kostnadspostene i samtlige reinbeiteområder. Pga. detaljeringsgraden i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige poster over år.

Tabell 4.4.8 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet.

Tabell 4.4.8 Totale kostnader i perioden 2007-2010 etter kostnadsart (1.000 kr)

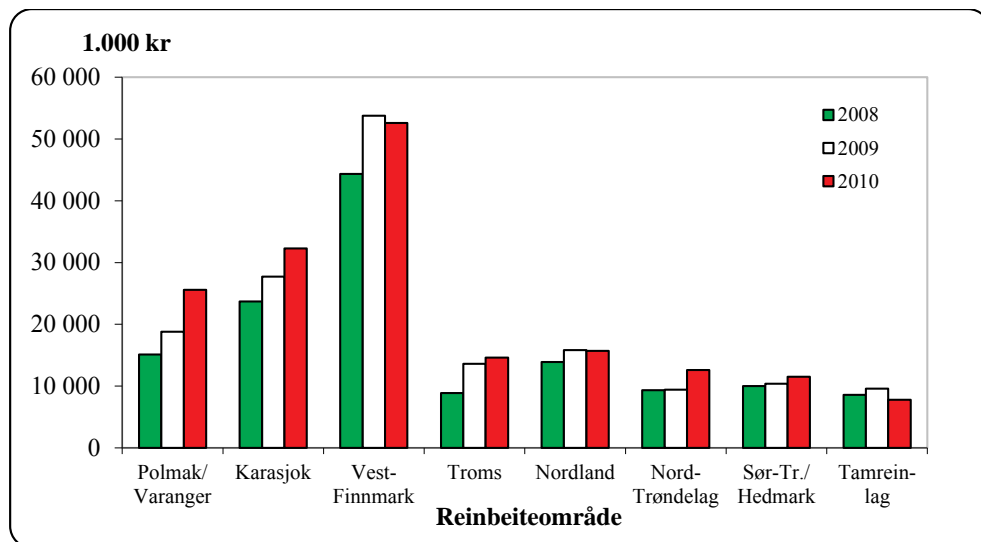
Kostnadsart	2007	2008	2009	2010
Frakt/transport	4760	4972	9469	6320
Varekjøp	16235	11134	17243	22172
Reiser	2270	2416	1979	3709
Utstyr	17397	15313	19347	26155
Kjøretøy og mask.	25486	26147	26411	29983
Bygn./anlegg	5891	6172	14629	8430
Avskrivn.	21866	24289	29220	28936
Strøm/energi	3552	4829	5373	7406
Administr.	4263	4340	5183	7027
Leie	4859	6664	4347	3866
Forsikringer	2070	2605	3305	3364
Salg og reklame	500	611	664	600
Fremmedtjenester	10400	13141	14809	17267
Diverse	8169	11279	7230	7472
SUM	127718	133912	159209	172697

Figur 4.4.2 viser totale kostnader pr. rein og pr.kg. produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Troms og Polmak/Varanger har de høyeste kostnadene i forhold til reintall, mens Karasjok vest og Kautokeino midt har de laveste kostnadene i forhold til reintall. Troms har også de høyeste kostnadene i forhold til produksjon.

Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr.rein og pr.kg. kjøtt i 2010

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene. Det går frem av figuren at tre av områdene har redusert sine kostnader i forhold til 2009; Vest-Finnmark, Nordland og tamreinlagene.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2008-10 (1.000 kr)

Slakterienes priser

Kostnader til frakt og slakting er tatt med i siidaandelenes kostnader som hentes fra skatte- og næringsoppgaver, og taes med i sammendragene derfra. Det har allikevel blitt markert et behov for å synliggjøre de områdevisе forskjellene på slaktekostnader oppgitt av slakteri. Fra og med 2010 har vi derfor framskaffet en oversikt som viser slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Det gjøres oppmerksom på at tallene inneholder en viss grad av usikkerhet i forhold til at vi ikke kan skille fraktekostnadene fra selve slaktekostnadene, og at forskjellene dermed kan være innbyrdes skjevfordelt. Tabell 4.4.8 viser slakterienes oppgitte priser til slakt og frakt, pr. kg. produsert kjøtt. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er eks.mva.

Tabell 4.4.9 Slakterienes priser på slakting, inkl frakt., i 2010

Slakteri tilhørende i;	Andel slakt (av totalt)	Pris pr kg
Øst- Finnmark	49,92	12,36
Vest-Finnmark	18,71	12,92
Troms	2,79	15,35
Nordland	4,99	8,95
Nord- Trøndelag	5,96	13,28
Sør-Tr./ Hedmark	12,07	9,03
Øvrige	5,56	10,25
Totalt	100	11,91

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i modellen for beregning av veiledende livdyrpriser fastsatt av Reindriftens Utviklingsfond i 1999. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter pr. dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrtilllegg på 25 %. Balanseverdier for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerte livdyrprisene (pr. dyrekategori) og flokksammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall ligger til grunn for beregning av balanseverdien for livdyrene.

Beregninger vedrørende gjeld og renter gjøres med utgangspunkt i siidaandelinnehavernes (og eventuelle ektefeller/samboeres) totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift). Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2010 er gitt i tabell 4.5.1. Sammendrag for årene 2007-2010 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2010 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Eiendeler			Gjeld (prosent)			Egenkapital	
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	2010 ¹⁾	2009 ¹⁾	2010	2009
Polmak/Varanger	56865	25668	82532	11120	13,5	15,0	71413	76322
Karasjok Øst	58323	18401	76724	19487	25,4	15,7	57236	81355
Karasjok Vest	56750	20360	77110	16931	22,0	13,9	60179	72250
Øst-Finnmark	171938	64429	236366	47538	20,1	14,9	188828	229927
Kautokeino Øst	56240	23524	79764	19591	24,6	19,5	60173	64071
Kautokeino Midt	70809	24551	95360	26326	27,6	15,9	69034	82757
Kautokeino Vest	52510	17803	70313	10672	15,2	7,7	59641	68902
Vest-Finnmark	179558	65878	245437	56589	23,1	14,6	188848	215730
Troms	30877	11933	42810	7917	18,5	18,2	34893	38834
Nordland	39267	15437	54704	14023	25,6	19,9	40681	45426
Nord-Trøndelag	29353	7377	36730	8385	22,8	12,0	28344	43102
Sør-Tr./Hedmark	34612	11022	45634	14947	32,8	21,5	30687	43083
Totalt	485606	176075	661681	149399	22,6	15,7	512282	616102

1) Gjeld i prosent av sum eiendeler

Den totale gjeldsandelen ligger på 22,6% av sum eiendeler, og ligger nå på omtrent samme nivå som årene 2006 og 2007.

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Kapitalforhold	2007	2008	2009	2010
Livdyrverdi	510 120	630 849	606 299	485 606
Andre aktiva	109 158	124 513	124 430	176 075
Sum aktiva	619 278	755 362	730 729	661 681
Gjeld	146 263	153 678	114 627	149 399
Gjeld i %	23,62	20,34	15,69	22,58
Egenkapital	473 015	601 684	616 102	512 282

Det fremgår av tabell 4.5.2 at balanseverdien for rein er på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008, etter å ha hatt relativt stor økning hvert år fra og med 2006. Økningen kan i hovedsak forklares med at reintallet har økt i perioden, men også med økte gjennomsnittlige priser for reinkjøtt. Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Tabellen viser at verdien av andre aktiva har økt betraktelig fra 2009 til 2010, dette i likhet med sum gjeld. Livdyrverdien er på sitt laveste gjennom hele sammenligningsperioden, som nevnt ovenfor kan dette relateres til prisutviklingen i næringen.

Rentekostnader for samisk reindrift og tamreinlag i perioden fra 2007 til 2010 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2007-10 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Område	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	1 407	734	669	561
Karasjok Øst 1)	815	1 089	639	925
Karasjok Vest	1 263	1 665	628	939
Øst-Finnmark	3 485	3 489	1 935	2 425
Kautokeino Øst	1 094	1 638	796	1 324
Kautokeino Midt	2 196	2 253	1 065	1 559
Kautokeino Vest	426	775	387	574
Vest-Finnmark	3 716	4 666	2 248	3 457
Troms	510	703	494	446
Nordland	746	1 119	618	649
Nord-Trøndelag	341	718	440	523
Sør-Tr./Hedmark	707	947	825	842
Totalt samisk reindrift	9 505	11 641	6 560	8 341
Tamreinlag	133	133	13	13
Totalt	9 638	11 774	6 573	8 354

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene har økt med ca. 1,8 mill. kr fra 2009 til 2010.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2007-10 (1.000 kr)

	2007	2008	2009	2010
Gjeld	146 263	153 678	114 627	149 399
Renter	9 505	11 641	6 560	8 341
Rentesats	6,5 %	7,6 %	5,7 %	5,6 %

Tabell 4.5.4 viser at den totale gjelden var økende fram til og med 2008. Etter en reduksjon i 2009 er den totale gjelden i 2010 igjen oppe på samme nivå som i 2007 og 2008. Rentesatsen har i sammenligningsperioden også vært stigende fram til og med 2008, med påfølgende reduksjon i 2009 og 2010. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy i forhold til sammenlignbare næringer. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokken, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og dermed lavere rentesats. Siidaandelinnehaverens kapitalsituasjon er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall siidaandeler i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2010 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2010

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	2 886	1,60	71	348	44
Karasjok Øst	3 732	2,07	106	263	51
Karasjok Vest	3 505	1,95	146	215	75
Øst-Finnmark	3 417	1,90	321	261	169
Kautokeino Øst	3 513	1,95	121	243	62
Kautokeino Midt	3 391	1,88	173	215	92
Kautokeino Vest	3 239	1,80	97	304	54
Vest-Finnmark	3 493	1,94	404	238	208
Troms	2 784	1,55	73	166	47
Nordland	2 841	1,58	69	207	44
Nord-Trøndelag	2 563	1,42	56	242	39
Sør-Tr./Hedmark	2 426	1,35	40	343	30
Tamreinlag			33	320	
Totalt			997		538

Tabell 4.6.1 viser at det i 2010 var totalt 538 siidaandeler og 997 årsverk i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer pr. andel er høyest i Karasjok øst, og lavest i Sør-Trøndelag/Hedmark. Differansen er på 1.306 timer. Målt i antall rein pr. årsverk varierer arbeidsforbruket fra 166 rein i Troms til 348 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriftens totalregnskap for perioden 2007-10 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2010 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2007-10, og endring fra 2009 til 2010 (1.000 kr)

Regnskapsposter	2007	2008	2009	2010	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	165 134	161 086	182 536	174 259	-8 277
Kjøtt og biprodukter	135 116	158 257	146 833	141 201	-5 631
Endring i reinjordverdien	10 155	-16 721	8 078	3 696	-4 381
Binæringsinntekter	5 160	3 871	5 800	6 077	277
Andre prod.baserte innt. 1)	14 703	15 680	21 826	23 284	1 458
Statstilskudd:	69 202	87 101	84 973	87 198	2 224
Ordinære tilskudd	47 554	54 691	53 143	57 824	4 681
Andre tilskudd	12 902	19 587	19 186	15 391	-3 794
Ekstraordinære tilskudd	181	1 357	0	0	0
Tilskudd til binæring	2 205	2 390	3 091	4 082	991
Verdiskapningsprogram	1 372	4 076	2 222	2 830	608
Tiltak mot radioaktivitet	1 746	631	935	837	-99
Konfl.demp. tiltak rovvilt	3 242	4 369	6 396	6 233	-163
Erstatninger:	61 279	72 068	67 685	72 155	4 470
Tap av rein	43 020	60 703	63 460	66 082	2 622
Arealinngrep 2)	18 259	11 365	4 225	6 073	1 848
Sum inntekter:	295 614	320 255	335 194	333 611	-1 583
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	100 296	108 586	128 124	139 307	11 183
Felleskostnader	18 841	16 777	21 471	25 601	4 130
Kostnader i tamreinlag	8 583	8 605	9 610	7 799	-1 812
Sum kostnader:	127 721	133 968	159 205	172 707	13 501
Vederlag for arbeid og kapital	167 894	186 287	175 989	160 905	-15 084
Renter på lånt kapital	9 638	11 774	6 573	8 354	1 780
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	158 255	174 513	169 416	152 551	-16 865
Per årsverk (kr)	154 994	170 924	166 912	152 998	-13 914
Per siidaandel (kr)	268 869	296 791	291 593	265 285	-26 309
Sum årsverk	1 021	1 021	1 015	997	-18
Antall siidaandeler 3)	589	588	581	575	-6
Vederlag for arbeid og kapital, eks erstatninger for arealinngrep					
Totalt (1.000 kr)	139 997	163 148	165 191	146 478	-18 712
Per årsverk (kr)	137 118	159 792	162 749	146 908	-15 842
Per siidaandel (kr)	237 686	277 463	284 321	254 724	-29 597

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) I 2007 fikk et distrikt i Karasjok Øst erstatning for arealinngrep i Halkavarre (8,3 mill. kr), og et distrikt i Kautokeino Vest har fått erstatning for arealinngrep ved Abojavvre (3,9 mill. kr). Dette er hovedpostene i arealinngrepserstatningene. Disse postene utgjør kr 12.015 pr. årsverk og kr 20.827 pr. siidaandel.

3) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 4.7.1 viser en nedgang i resultatmålene fra 2009 til 2010. Vederlag til arbeid og kapital reduseres fra 176 mill. kr i 2009 til 160,9 mill. kr i 2010 (-15,1 mill. kr). Målt pr. årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital kr 152.998 i 2010 (2009: kr 166.912). Tilsvarende tall pr. siidaandel er kr 265.285 (2009: kr 291.593 kr).

At resultatmålene er på et lavere nivå i 2010 enn i 2009 kan i hovedsak forklares med reduserte kjøttpriser og økning i kostnadene. På tross av økning i slakteuttaket er kjøttinntektene redusert som følge av lavere priser, og samtidig med den vedvarende økningen i kostnadsbildet gir dette et dårligere resultat. Man har dog en positiv endring i samlet livdyrverdi, samtidig som tabellen viser en økning av binærings- og andre produksjonsbaserte inntekter.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdene priser og gjennomsnittsvekter, skapr. endringene i samlet livdyrverdi. For 2010 er denne beregnet til 3,7 mill. kr, og differansen fra 2009 til 2010 er på -4,4 mill. kr.

Ser man bort fra kjøtt og biprodukter har alle de øvrige produksjonsbaserte inntektene en økning fra 2009 til 2010. I 2009 var de produksjonsbaserte inntektene på 182.536 mill. kr mens de i 2010 var 174.259 mill. kr. Totalt er dette en reduksjon på -8,3 mill. kr.

Statstilskuddene økes fra 85 mill. kr i 2009 til 87,2 mill. kr i 2010 (+2,2 mill. kr). Den største økningen er knyttet til de ordinære tilskuddene (+4,7 mill. kr), men også tilskudd til binæringer samt utbetalinger over verdiskapningsprogrammet har en viss økning. I 2009 var det ingen utbetalinger over posten ekstraordinære tilskudd. Størst nedgang er det på samleposten "Andre tilskudd", hvor vi ser en reduksjon på 3,8 mill. kr.

Erstatningene økes fra 67,7 mill. kr i 2009 til 72,2 mill. kr i 2010, en endring på 4,5 mill. kr. Økningen er jevnt fordelt på både arealinngrep og erstatninger for tap av rein.

Totalt sett innebærer dette en reduksjon i sum inntekter fra 335,2 mill. kr i 2009 til 333,6 mill. kr i 2010 (-1,6 mill. kr).

De totale kostnadene i næringen øker fra 159,2 mill. kr i 2009 til 172,7 mill. kr i 2010, og det er siidaandelens kostnader som øker mest med 11,2 mill. kr. Felleskostnadene øker med 4,1 mill. kr og kostnadene i tamreinlagene reduseres med -1,8 mill. kr.

Vederlag til arbeid og kapital (totale inntekter minus totale kostnader ekskl. renter) reduseres fra 176 mill. kr i 2009 til 160,1 mill. kr i 2010 og renter på lånt kapital økes fra 6,6 mill. kr i 2009 til 8,4 mill. kr i 2010. Totalt gir dette en reduksjon i vederlag til arbeid og egenkapital fra 169,4 mill. kr i 2009 til 152,6 mill. kr i 2010 (- 16,9 mill. kr).

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2010 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag til arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 416.889 kr. pr. årsverk. For Kautokeino øst som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 51.015 kr. pr. årsverk.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2010 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)

Reinbeite- område	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Sum samisk reindrift	Tam rein lag	Totalt
Prod.baserte innt.	59 328	50 221	6 501	10 573	14 558	18 077	159 258	15 000	174 259
Kjøtt og biprod.	46 577	42 967	5 718	8 838	9 824	13 623	127 547	13 654	141 201
Endr. i reinhjordverdi	3 806	1 576	-1 498	-2 815	-73	1 354	2 350	1 346	3 696
Binæringsinntekter	726	2 166	183	1 389	242	1 371	6 077	0	6 077
Andre prod.bas.innt.	8 220	3 512	2 097	3 162	4 565	1 728	23 284	0	23 284
Statstilskudd:	29 471	27 713	5 887	8 617	5 713	6 984	84 385	2 814	87 199
Ordinære tilskudd	20 503	19 498	3 040	2 797	3 449	5 963	55 250	2 574	57 824
Andre tilskudd	5 407	5 625	1 704	2 036	339	280	15 391	0	15 391
Ekstraord. tilskudd	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	1 112	1 352	666	104	489	359	4 082	0	4 082
Verdiskapningsprogr.	1 392	483	39	476	114	326	2 830	0	2 830
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	424	173	0	597	240	837
Konfl.demp.rovvilt	1 057	755	438	2 780	1 149	55	6 234	0	6 234
Erstatninger:	17 519	14 473	9 281	14 798	10 870	4 153	71 093	1 062	72 155
Tap av rein	15 440	13 940	8 515	13 374	10 460	3 291	65 020	1 062	66 082
Arealinngrep	2 079	533	766	1 423	410	862	6 073	0	6 073
Sum inntekter	106 318	92 407	21 668	33 988	31 142	29 214	314 736	18 876	333 612
Kostnader:									
Siidaandelenes kostn.	48 463	49 072	9 451	13 883	8 927	9 511	139 307	0	139 307
Felleskostnader	9 397	3 525	5 166	1 840	3 669	2 003	25 601	0	25 601
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	7 799	7 799
Sum kostnader	57 860	52 598	14 617	15 724	12 595	11 514	164 908	7 799	172 707
Vederlag for arbeid og kapital	48 457	39 809	7 051	18 265	18 546	17 700	149 828	11 077	160 906
Renter på lånt kapital	2 425	3 457	446	649	523	842	8 341	13	8 354
Vederlag for arbeid og egenkapital									
Totalt (1.000 kr)	46 033	36 352	6 605	17 616	18 024	16 858	141 487	11 065	152 552
Per årsverk (kr)	142 816	90 068	90 875	253 644	324 555	416 889	146 767	334 815	152 999
Per siidaandel (kr) 1)	270 780	174 769	140 531	400 362	462 147	561 943	262 988	0	267 166
Sum årsverk	322	404	73	69	56	40	964	33	997
Antall siidaandeler	170	208	47	44	39	30	538	33	542
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2009:									
Totalt (1.000 kr)	51 985	45 439	7 917	16 409	21 522	16 483	159 755	9 661	169 415
Per årsverk (kr)	153 348	111 644	108 449	241 310	391 314	412 067	162 683	292 749	166 911
Per siidaandel (kr) 1)	290 419	216 377	168 442	381 606	551 852	549 423	296 867	0	291 591
Antall årsverk i 09	339	407	73	68	55	40	982	33	1 015
Antall siidaand. i 09	179	210	47	43	39	30	548	33	548

1) Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall aktive siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen produksjon inngår i beregningen.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 4.7.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de som tidligere nevnt også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år. I 2010 er den samlede livdyrverdien beregnet å øke med 3,7 mill. kr. I 2009 var det en økning på 7 mill. kr i samlet livdyrverdi.

Fra 2009 til 2010 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kr for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** +3,8
- **Vest-Finnmark:** +1,6
- **Troms:** -1,5
- **Nordland:** -2,8
- **Nord-Trøndelag:** -0,1
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** +1,4
- **Tamreinlag:** +1,3

Endringene fra 2009 til 2010 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene:

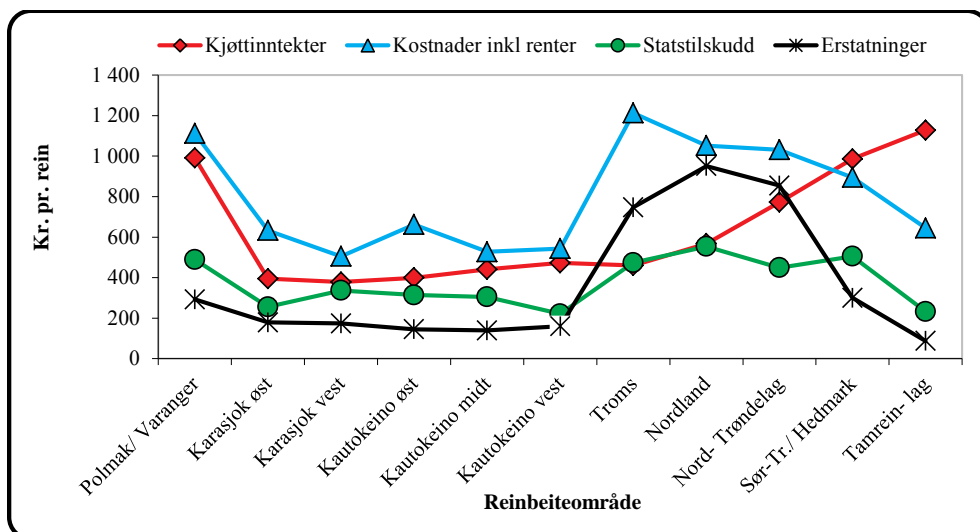
- **Øst-Finnmark:** Resultatmålene har en nedgang. De produksjonsbaserte inntektene er noe redusert, mens tilskuddsdelen og erstatninger er økende. Et høyt kostnadsnivå gjør imidlertid at resultatmålene reduseres. Antall siidaandeler er redusert fra 179 til 170.
- **Vest-Finnmark:** Resultatmålene har en nedgang. De produksjonsbaserte inntektene, samt statstilskuddene, reduseres. Kostnadene og erstatningene er på omtrent samme nivå som i 2009. Området reduseres med 2 siidaandeler.
- **Troms:** Resultatmålene reduseres. De produksjonsbaserte inntektene har en nedgang, og sammen med reduserte statstilskudd og en litt lavere erstatningssum gir dette lavere totale inntekter. Også i dette området er kostnadsnivået økende. Antall siidaandeler er uendret.
- **Nordland:** Resultatmålene for området har en økning. De produksjonsbaserte inntektene har en liten nedgang, og tilskuddsoverføringene er på samme nivå som i 2009. Erstatningene øker, og bidrar med dette til forbedring av resultatmålene. Kostnadene er omtrent uendret. Antall siidaandeler økes med 1.
- **Nord-Trøndelag:** Resultatmålene reduseres. De produksjonsbaserte inntektene øker, mens statstilskudd og erstatninger reduseres. Kostnadsnivået i dette området er sterkt økende. Antall siidaandeler er uendret.
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** Resultatmålene for området er svakt økende. Dette kommer som følge av økte produksjonsbaserte inntekter. Økningen her kommer som følge av en positiv endring i den samlede livdyrverdien. Statstilskuddene og erstatninger er noe redusert. Også i dette området har man et økt kostnadsnivå, men uten at dette preger resultatmålene i negativ retning.
- **Tamreinlag:** Resultatmålene øker. De produksjonsbaserte inntektene reduseres, det samme gjelder statstilskuddene, men en økning i erstatningene bidrar til økte inntekter. Det totale inntektsnivået er allikevel lavere enn i 2009, men en reduksjon av kostnadene fra 2009 til 2010 har bidratt til at man likevel klarer en økning av resultatmålene.

Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2010 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Reinbeite- område	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:						
Kjøtt og biprodukter	23 280	11 355	11 941	11 202	17 841	14 020
Endring i reinhjordverdien	4 627	-2 259	1 438	2 355	-1 651	872
Binæringsinntekter	102	229	395	1 000	688	478
Andre	5 163	1 756	1 301	425	2 430	657
Statstilskudd:	11 492	7 351	10 628	8 812	12 345	6 555
Ordinære tilskudd	8 974	4 919	6 610	5 985	8 823	4 689
Andre tilskudd	1 638	1 219	2 549	2 088	2 331	1 206
Ekstraordinære tilskudd	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	199	78	835	493	538	321
Verdiskapningsprogram	397	995	0	36	286	161
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	283	140	634	210	367	178
Erstatninger:	6 877	5 149	5 493	4 077	5 643	4 753
Tap av rein	5 073	4 874	5 493	4 077	5 643	4 220
Arealinngrep	1 804	275	0	0	0	533
Sum inntekter	51 541	23 580	31 196	27 872	37 297	27 335
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	19 941	14 544	13 978	16 375	18 628	14 069
Felleskostnader	5 638	2 716	1 043	873	1 179	1 473
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	25 579	17 260	15 021	17 248	19 807	15 542
Vederlag for arbeid og kapital	25 962	6 320	16 175	10 624	17 490	11 793
Renter på lånt kapital	561	925	939	1 324	1 559	574
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	25 401	5 395	15 236	9 299	15 931	11 219
Per årsverk(kr)	360 117	51 015	104 335	76 851	91 909	115 457
Per siidaandel (kr)	577 306	105 784	203 148	149 988	173 160	207 756
Sum årsverk	71	106	146	121	173	97
Antall siidaandeler	44	51	75	62	92	54

Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene pr. rein er høyest i Polmak/Varanger, Sør-Trøndelag/Hedmark og hos tamreinlagene, samt at kostnadene pr. rein er høyest i Troms. Samtidig ser vi at Nordland ligger høyest når det gjelder både erstatninger og statstilskudd pr.rein.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2010 etter reintall (kr. pr. rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden fra 2007 til 2010 for de ulike reinbeiteområdene.

Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2007-10 (kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	322 713	377 602	293 120	360 117
Karasjok Øst	186 138	122 748	119 279	51 015
Karasjok Vest	93 180	107 771	110 861	104 335
Øst-Finnmark	171 628	169 481	153 348	142 816
Kautokeino Øst	105 291	74 666	93 186	76 851
Kautokeino Midt	93 569	87 642	99 680	91 909
Kautokeino Vest	127 017	138 957	164 704	115 457
Vest-Finnmark	104 441	97 384	111 644	90 068
Troms	117 133	243 663	108 449	90 875
Nordland	185 006	273 472	241 310	253 644
Nord-Trøndelag	277 080	329 744	391 314	324 555
Sør-Tr./Hedmark	355 933	359 088	412 067	416 889
Sum samisk reindr	155 305	170 059	163 349	144 670
Tamreinlag	195 335	228 580	292 749	334 815
Totalt	154 994	170 924	166 912	152 999

Det fremgår av tabell 4.7.4 at vederlag til arbeid og egenkapital er økende fram til og med 2008, mens det i de to årene etterpå har vært nedgang. I Polmak/Varanger, Nordland, Sør-Trøndelag/Hedmark samt tamreinlagene er det derimot økende i 2010.

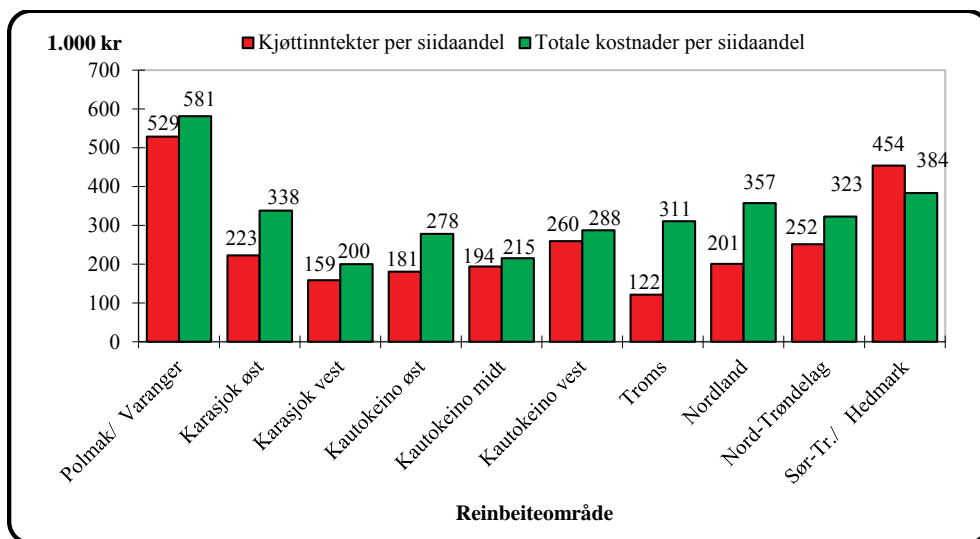
Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2007-10 (kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	528 075	604 945	475 506	577 306
Karasjok Øst	379 169	253 324	250 809	105 784
Karasjok Vest	176 376	206 230	213 511	203 148
Øst-Finnmark	321 566	319 076	290 419	270 780
Kautokeino Øst	200 392	142 945	180 262	149 988
Kautokeino Midt	178 457	165 559	189 917	173 160
Kautokeino Vest	238 760	257 679	305 008	207 756
Vest-Finnmark	200 180	186 142	216 377	174 769
Troms	179 376	375 521	168 442	140 531
Nordland	294 329	435 065	381 606	400 362
Nord-Trøndelag	386 453	461 041	551 852	462 147
Sør-Tr./Hedmark	474 577	480 716	549 423	561 943
Sum samisk reindr.	273 180	299 671	274 965	247 789
Tamreinlag ¹⁾	195 335	228 580	292 749	334 815
Totalt	284 632	296 791	291 593	267 166

1) Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk for tamreinlagene.

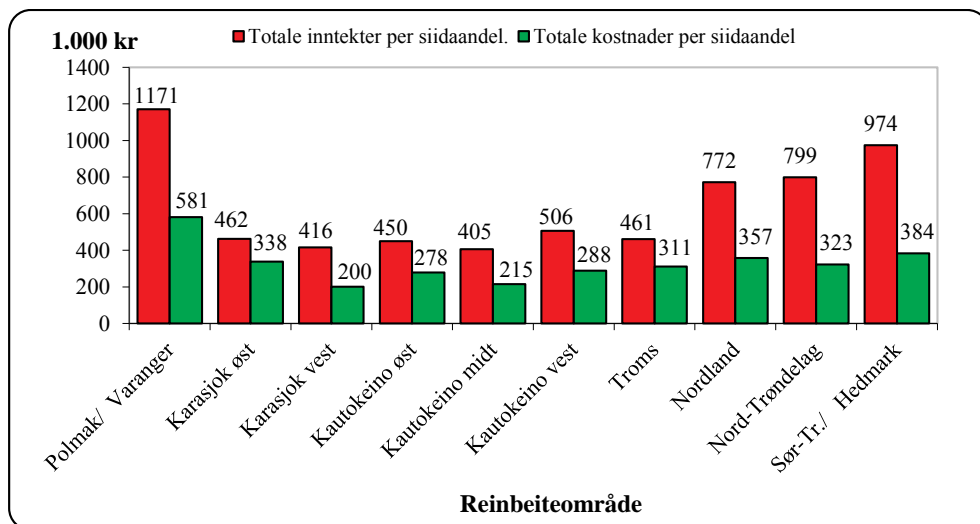
Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital for 2010 er på sitt laveste sammenlignet med perioden under ett. Fra toppåret 2008 har vi en reduksjon på -29.625 til 2010. Den største nedgangen finner vi i Karasjok Øst, som har redusert sitt vederlag fra 250.809 i 2009 til 105.784 i 2010. Vi ser også at det for denne sonen har vært en markant nedgang gjennom hele sammenligningsperioden. Samtidig viser tabellen at Polmak/Varanger, som befinner seg i samme reinbeiteområde, er den sonen som har økt mest på resultatmålet for arbeid og egenkapital fra 2009 til 2010.

Figur 4.7.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader pr. siidaandel i 2010. Det går frem av figuren at de totale kostnadene pr. siidaandel er større enn kjøttinntektene pr. siidaandel i de fleste områder, kun Sør-Trøndelag/Hedmark har inntekter større enn kostnadene. En sammenligning viser at det i 2009 var 2 av områdene som hadde inntekter høyere enn kostnadene, og i 2008 var det 4 områder.

Figur 4.7.2 Kjøttinntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2010 (1.000 kr)

I figur 4.7.3 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden. Figuren viser at inntektene pr. siidaandel er større enn kostnadene pr. siidaandel i samtlige reinbeiteområder.

Figur 4.7.3 Totale inntekter pr. siidaandel og totale kostnader pr. siidaandel i 2010 (1.000 kr)

4.8 Budsjett 2011

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene. Deretter presenteres budsjettet for 2011 i tabell 4.8.1. Det gjøres oppmerksom på at endringer i den samlede livdyrverdien fra og med budsjettåret 2011 er inkludert i beregningene, etter å ha vært holdt utenfor tidligere år. Dette innebærer at budsjettallene nå blir mer sammenlignbare med regnskapstallene som presenteres her. Budsjettfordelingen på områdenivå – når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader – er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

I følge innmeldte tall fra slakteriene for rapporteringsperioden september-oktober 2011 er det slaktet om lag 22.500 dyr. Økonomisk utvalg vil imidlertid påpeke at anslaget er noe usikkert basert på at man ikke har mottatt fullstendige slakterapporter fra alle slakteriene for høstslaktet ennå.

De største slakteriene har pr. medio november slaktet ca. 39.200 dyr, inkludert vinterslakt 2011. Anslag fra de største slakteriene tilsier at de maksimalt vil slakte rundt 22.500 dyr til sammen fra og med november og ut året. Slakteriene påpeker imidlertid at det er knyttet stor usikkerhet til disse anslagene da dette vil avhenge av slakterienes videresalg av reinkjøtt.

De aller fleste slakteriene melder om at tilgangen på slaktedyr er svak, og dette kan ha ulike årsaker. Det er således knyttet usikkerhet til årets estimat over slaktetall som følge av slakterienes utfordringer med både tilgang og videresalg. På lik linje som i tidligere år vil også slaktetallene påvirkes av de gjeldende værforhold for å gjennomføre slaking.

Med bakgrunn i dette tilsier et anslag rundt 22.000 dyr til slakt fra og med november og frem til nyttår med en normalisert markedssituasjon og stabile leveranser til slakteriene.

Med tillegg av privat forbruk og omsetning (10.980 dyr) anslår utvalget ut fra en helhetsvurdering et uttak i 2011 på omtrent 73.000 dyr. Disse prognosene tilsier en reduksjon på omtrent 15.000 slaktedyr fra 2010.

Med utgangspunkt i innrapporterte slaktedata pr. desember, anslår utvalget at gjennomsnittlige slaktevekter i 2011 vil være henholdsvis 19,2 kg for kalv og 28,9 kg for voksne dyr. Til sammenligning var tilsvarende vekter i 2010 henholdsvis 18,2 kg for kalv og 30 kg for voksne dyr (jf. tabell 4.1.3).

Andelen kalveslakt utgjorde 70% i både 2009 og 2010. Utvalget baserer prognosen for 2011 på innrapporterte slaktedata og anslår kalveandelen til 70 % også i 2011.

Grunnlag for beregning av totalt kvantum levert til slakteri er gjennomsnittlige slaktevekter for henholdsvis kalv og voksne dyr, og grunnlag for beregning av kvantum til privat forbruk og omsetning er gjennomsnittlig slaktevekt for voksne dyr. Med utgangspunkt i disse gjennomsnittsvektene, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr, forventes en total produksjon på 1.677 tonn i 2011 (2010: 2.011 tonn). Av totalproduksjonen antas det at 317 tonn vil gå til privat forbruk og omsetning, og at 1.361 tonn vil bli levert til slakteri.

Basert på foreløpige innrapporterte slaktedata pr. november anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 65,56 kr. pr. kilo for 2011.

Denne prisen er i likhet med prisene for de tre foregående år å anse som en bruttopris, det vil si før slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2011 til 110 mill. kr (2010: 144,8 mill. kr).

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2010. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 6,1 og 23,3 mill. kr på disse postene.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres på grunnlag av foreliggende regnskapstall pr. november 2011, med tillegg av hva som forventes utbetalt ut året.

Når det gjelder direkte tilskudd tilsier foreløpig regnskap og prognosen en reduksjon på ca. 6,6 mill. kr, og det er særlig posten distriktstilskudd og produksjonspremiene som gjør utslaget. Andre tilskudd budsjetteres med 11,1 mill. kr – en reduksjon på 4,3 mill. kr fra 2010. Endringen skyldes i første rekke en reduksjon på posten investeringer; bygg og anlegg (- 3,2 mill. kr), samt posten tiltak konvensjonsbeiter (-0,9 mill. kr)

Det forventes at utbetalinger på posten ekstraordinære tilskudd i 2010 vil være 0.

Tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 4,1 mill. kr, som er det samme som i 2010.

Tilskudd i forbindelse med Verdiskapingsprogram for reindriften budsjetteres med 1,2 mill. kr, basert på bevilgningstall fra Innovasjon Norge.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, budsjetteres det med 1,1 mill. kr til tiltak mot radioaktivitet i 2011. Det gjøres oppmerksom på at kun postene anlegg, føring, tap, tidligslakt, kostholdskompensasjon og nedføring inngår under tiltak mot radioaktivitet. (Refusjoner til reineiere i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i kjøttinntektene og måling av radioaktivitet inngår i kjøre- og arbeidsinntektene.)

Ut fra forutsetningene overfor budsjetteres summen av statstilskuddene med 74,2 mill. kr, en reduksjon på 13 mill. kr fra regnskapsåret 2010.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det budsjetteres ikke med endringer i utbetalingene fra Jernbaneverket eller i de beregnede erstatningene for tap av rein i trafikken. Erstatninger utbetalt over reindriftsavtalen budsjetteres ut fra regnskapstall, men for 2011 forventes ingen utbetalinger på denne posten. Dette medfører at beregnet erstatning for tap av rein budsjetteres med 63,4 mill. kr. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres med 7,2 mill. kr fordelt på områdene.

Totalt sett innebærer dette at sum inntektsposter budsjetteres med 282,3 mill. kr (2010: 333,6 mill. kr).

Kostnader

Som følge av en forventet reduksjon i slakteuttaket for 2011, er det naturlig å anta en reduksjon i siidaandelenes kostnader knyttet til utførelse av slakting. Vi har derfor redusert kostnadene på denne posten tilsvarende den prosentvise reduksjonen i slakteuttaket pr område. De øvrige kostnadene forventes å vedvare på samme nivå, kun korrigert for forventet prisstigning i 2011.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 135,2 mill. kr på posten siidaandelenes kostnader. Dette er en reduksjon på 4,1 mill. kr fra 2010.

Korrigert for prisendring budsjetteres det med 25,9 mill. kr på posten felleskostnader. Tamreinlagenes kostnader forventes å bli redusert i 2011 som følge av lavere slaktekostnader. Justert for prisendring budsjetteres det derfor med 7,2 mill. kr på denne posten.

Med disse forutsetningene som utgangspunkt, anslås det at de totale kostnadene vil utgjøre 168,3 mill. kr i kalenderåret 2011 (2010: 172,7 mill. kr).

Vederlag til arbeid og egenkapital

Med de betingelsene som er gitt ovenfor, er vederlag til arbeid og kapital beregnet til 117,3 mill. kr – en reduksjon på 43,6 mill. kr i forhold til regnskap 2010.

Gjeldsbelastningen i 2011 forutsettes å være på samme nivå som året før. Utvalget går derfor ut fra dette ved beregning av rentekostnader. Når det gjelder rentenivå, har det vært forholdsvis stabilt fra 2010 til 2011, med en svært liten økning. Gitt en forventet gjeldsbelastning og rentenivå, budsjetteres det med en svak økning i rentekostnader for 2011 (0,05 mill. kr).

Totalt sett innebærer dette en reduksjon i vederlag til arbeid og egenkapital fra 152,6 mill. kr i 2010 til 109 mill. kr i 2011 (-43,6 mill. kr).

Beregnet arbeidsinnsats for 2011 er 998 årsverk. Med utgangspunkt i disse forutsetningene, er vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk beregnet til kr 109.172 (2010: kr 152.998), og vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel beregnet til kr 190.456 (2010: kr 265.285). Endringen fra 2010 til 2011 er i hovedsak påvirket av inntektsreduksjon med bakgrunn i lavere produksjonsbaserte inntekter samt reduserte tilskudd, samtidig som man forutsetter at kostnadsnivået holder seg på samme nivå med unntak av prisstigningen.

Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2007-10, budsjett for 2011 og endring fra 2010 til 2011 (1.000 kr)

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett 2011	Endring Endring
	2007	2008	2009	2010		
Produksjonsbaserte inntekter:	165 134	161 086	182 536	174 259	140 633	-33 626
Kjøtt og biprodukter	135 116	158 257	146 833	141 201	109 972	-31 229
Endr. i reinhjordverdien	10 155	-16 721	8 078	3 696	1 300	-2 396
Binæringsinntekter	5 160	3 871	5 800	6 077	6 077	0
Andre prod.baserte innt.	14 703	15 680	21 826	23 284	23 284	0
Statstilskudd:	69 202	87 101	84 973	87 198	74 390	-12 808
Ordinære tilskudd	47 554	54 691	53 143	57 824	51 225	-6 600
Andre tilskudd	12 902	19 587	19 186	15 391	11 080	-4 312
Ekstraordinære tilskudd	181	1 357	0	0	0	0
Tilskudd til næringskomb.	2 205	2 390	3 091	4 082	4 082	0
Verdiskapningsprogram	1 372	4 076	2 222	2 830	1 212	-1 618
Tiltak mot radioaktivitet	1 746	631	935	837	1 126	289
Konf.demp. tiltak rovvilt	3 242	4 369	6 396	6 233	5 666	-567
Erstatninger:	61 279	72 068	67 685	72 155	70 636	-1 519
Tap av rein	43 020	60 703	63 460	66 082	63 415	-2 667
Arealinngrep ¹⁾	18 259	11 365	4 225	6 073	7 221	1 148
Sum inntekter:	295 614	320 255	335 194	333 611	285 659	-47 952
Kostnader:						0
Siidaandelens kostnader	100 296	108 586	128 124	139 307	135 167	-4 140
Felleskostnader	18 841	16 777	21 471	25 601	25 926	325
Kostnader i tamreinlag	8 583	8 605	9 610	7 799	7 225	-574
Sum kostnader:	127 721	133 968	159 205	172 707	168 318	-4 388
Vederlag for arbeid og kapital	167 894	186 287	175 989	160 905	117 341	-43 564
Renter på lånt kapital	9 638	11 774	6 573	8 354	8 381	28
Vederlag for arbeid og egenkapital						0
Totalt (1.000 kr)	158 255	174 513	169 416	152 551	108 960	-43 591
Per årsverk(kr)	154 994	170 924	166 912	152 998	109 172	-43 827
Per siidaandel (kr) ²⁾	268 869	296 791	291 593	265 285	190 456	-74 828
Vederlag for arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep						
Totalt (1.000 kr)	139 996	163 148	165 191	146 478	101 739	-44 740
Per årsverk (kr)	137 118	159 792	162 749	146 908	101 937	-44 971
Per siidaandel (kr) ²⁾	237 686	277 463	284 321	254 724	177 834	-76 889
Sum årsverk	1 021	1 021	1 015	997	998	1
Antall siidaandeler	589	588	581	575	572	-3

1) I 2007 ble det utbetalt større beløp i erstatning for arealinngrep. Disse erstatningene påvirker i stor grad resultatene for 2007.

2) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
  1. Tabeller
  2. Tabelloversikt
  3. Figuroversikt
  4. Kart over reinbeiteområdene
  5. Ordforklaringer

5. Nærmere om Reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsoppjøret for 2011/2012 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – *Reindrifftens utviklingsfond* og *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, og her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

I 1976 ble den første hovedavtalen inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL. Dette markerte innledningen til at det føres en egen næringspolitikk for reindrifften, og det åpnet en direkte kommunikasjonslinje mellom næringen og Staten. Hovedavtalen fastslo at reindrifftssamene gjennom NRL har forhandlingsrett med Staten om økonomiske tiltak for næringen, herunder faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utviklingen i næringen. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftutøverne en økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig fikk overføringene den utilsiktede virkning at reintallet økte, og da særlig reintallet i Finnmark.

På 1990-tallet har spesielt reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordeling stått sentralt når man har drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. På samme måte har produksjonsoptimalisering vært et fokusert delmål. Her kan det nevnes at kalveslaktetilskuddet er den eneste ordning over reindrifftsavtalen som har vært med fra avtalens opprettelse.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp pr. siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det satt fokus på tiltak som skal legge til rette for økt slaktning og omsetning av reinkjøtt. Fra og med reindrifftsavtalen 2009/2010 ble det i tillegg innført en særskilt prøveordning for Vest-Finnmark, hvor man innførte et produksjonskrav på 8 kg. pr.rein i vårflokk for at tilskudd skal utløses. Disse endringene, sammen med innføringen av inntektsfradraget, innebærer at det er lagt til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen, og dermed på sikt en større økonomisk bærekraft.

5.2 Reindrifftsoppjøret 2011/12

Med bakgrunn i at årets forhandlinger om ny reindrifftsavtale ikke førte fram til en løsning partene imellom, fremmet staten på eget grunnlag ovenfor Stortinget forslag om tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode. Dette i henhold til Hovedavtalen og sluttprotokoll fra forhandlingene.

Rammen for reindrifftsoppjøret 2011/2012 er på 102,0 mill. kr. Dette er en økning på 1,0 mill. kr fra foregående år. Bevilgningen for Reindrifftsoppjøret 2011/2012 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom LMD's Prop.nr 1 S (2011-2012).

Foruten enkelte endringer i satsene videreføres de kostnadssenkende og direkte tilskuddene. Unntaket her er tidligslaktetilskuddet, som avvikles med bakgrunn i et behov for forenkling av tilskuddsforvaltningen. Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er redusert fra 61,8 mill. kr for avtaleåret 2010/11 (etter vedtatt budsjett for 2011) til 60,0 mill. kr for avtaleåret 2011/2012. Avsetning til produksjonspremie reduseres fra 25,8 mill. kr til 24,0 mill. kr. Kalveslaktetilskudd økes fra 7,9 mill. kr til 8,9 mill. kr. Sistnevnte tilskudd omfatter ikke siidaandeler i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Bakgrunnen for dette er innføringen av den særskilte ordningen i Vest-Finnmark, hvor tilskuddet skal baseres på et produksjonskrav med slakteuttak på minst 8 kg pr rein i vårflokk. Ordningen omfatter alle siidaandeler i området uavhengig av reintall. Den ble innført for avtaleåret 2009/2010, og har vært videreført de påfølgende år. For avtaleåret 2011/2012 er det avsatt 5,0 mill. kr til ordningen, mot 6,0 mill. kr foregående år.

Driftstilskuddet økes fra 6,7 mill. kr i 2010/11 til 7,0 mill. kr i 2011/12. Distriktstilskudd økes fra 8,2 mill. kr til 9,9 mill. kr. Ektefelle tillegg reduseres fra 3,4 mill. kr til 3,3 mill. kr. Fraktilskudd økes fra 1,8 mill. kr til 1,9 mill. kr.

Når det gjelder Reindrifftsens utviklingsfond (RUF), økes bevilgningen fra 30,0 mill. kr i avtaleåret 2010/2011 til 32,8 mill. kr i avtaleåret 2011/2012 (+2,8 mill. kr). Tildelingsrammen settes lik bevilgningsrammen. Herunder er det lagt opp til støtte/utvikling av binæringer (2,0 mill. kr), konfliktforebyggende tiltak (1,4 mill. kr), Verdiskapingsprogram for reindrift (7,7 mill. kr), kvinneverdte tiltak (1,0 mill. kr), fagbrevordningen (2,0 mill. kr), markedstiltak (5,0 mill. kr), pramming (5,0 mill. kr), oppfølging av reguleringslageret (6,0 mill. kr). Totalt sett innebærer dette at 2,7 mill. kr ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de ordningene som ligger på RUF.

Avsetningene til velferdsordninger videreføres med 3,1 mill. kr, og organisasjonstilskuddet videreføres med 6,1 mill. kr. Av midlene til organisasjonstilskudd er det avsatt 0,2 mill. kr til HMS-tiltak i reindrifften.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at rammefordeling og regnskapstall ikke er direkte sammenlignbare på grunn av forskyvninger i utbetalingstidspunkt. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2010/2011 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2012. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

De to største postene i Reindrifftsavtalen er post 51 *Reindrifftsens utviklingsfond* og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
		2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	39,8	35,9	29,9	30,0	32,8
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,2	6,2	6,1	6,1
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	49,2	53,1	63,1	61,8	60,0
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	1,8	3,1	3,1
	Sum	97,0	97,0	101,0	101,0	102,0
82	Kostnader vedr. radioaktivitet i reinkjøtt *	3,0				
	Sum (inkl. post 82)	100,0	97,0	101,0	101,0	102,0

*Rammen på post 82 er fra avtaleåret 2008/09 flyttet til kap.1147

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
		2008	2009	2010	2011*
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	38,8	50,6 ¹⁾	40,0	29,7
72	Organisasjonstilskudd	6,2	6,2	6,2	4,6
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	56,8	54,7	59,6	49,8
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	1,8	1,8
	Sum	103,6	113,3	107,6	85,9
82	Kostnader vedr. radioaktivitet i reinkjøtt	1,2	2,1	1,8	1,4
	Sum (inkl. post 82)	104,8	115,4	109,4	87,3

¹⁾ Skyldes økte utbetalinger knyttet til VSP-rein, som gjelder etterslep fra tidligere pr.ioder.

*Regnskapstall pr. 16.09.11.

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag* utgjør hoveddelen av post 75.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Ramme 2007/08	Ramme 2008/09	Ramme 2009/10	Ramme 2010/11	Ramme 2011/12
Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag	38,2	42,6	49,2	51,8	48,2
<i>Produksjonspremie</i>	19,0	20,5	23,1	25,8	24,0
<i>Driftstilskudd</i>	6,2	6,3	6,7	6,7	7,0
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>			6,0	6,0	5,0
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	5,2	6,6	5,9	7,9	8,9
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	5,0	6,3	4,5	2,0	0,0
<i>Ektefelle tillegg</i>	2,8	2,9	3,0	3,4	3,3
Distriktstilskudd	8,5	8,5	11,9	8,2	9,9
Frakttilskudd	2,5	2,0	2,0	1,8	1,9
Totalt post 75	49,2	53,1	63,1	61,8	60,0

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fire siste avtaleårene (mill. kr)

Benevnelse	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011*
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	46,7	46,0	48,0	42,5
<i>Produksjonspremie</i>	23,4	22,9	23,2	20,1
<i>Driftstilskudd</i>	6,4	6,3	7,0	7,1
<i>Prøveordning Vest-Finnmark</i>	0,0	0,0	5,1	5,1
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	7,6	8,6	6,1	6,3
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	6,4	5,4	3,9	1,3
<i>Ektefelle tillegg</i>	2,9	2,8	2,7	2,6
Distriktstilskudd	7,9	7,1	9,8	6,1
Frakttilskudd	2,1	1,6	1,8	1,1
Totalt post 75	56,7	54,7	59,6	49,7

* Regnskapstall pr. 16.09.2011.

5.4 Reindriftens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på RUF avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Resterende av bevilgningen skal dekke de formål som sorterer under RUF men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindriftens utviklingsfond kan innvilges som tilskudd eller lån. Her nevnes kjøp av livdyr (ordning utgått, registrerte utbetalinger i 2010 er en følge av tidligere gitte bevilgninger), gjeterhytter og øvrige reindrifftsanlegg, støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, innløsning av siidaandeler og utdanningsstipend. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel markedsfremmende tiltak, sikring av reindriftens beiterett, transport av rein og konfliktforebyggende tiltak. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Reindrifftsforvaltningens disponeringer på løpende ordninger.

**Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriftens utviklingsfond
de fire siste årene (1.000 kr)**

142		2007	2008	2009	2010
021	Adm. øk.utvalg	735	720	830	469
031	Adm. av fondet	183	201	254	232
411	Livdyrlån	490	872	173	171
511/512	Transp. og flytting	4 637	4 850	5 000	5 000
522	Slakteanlegg	1 485	3 806	3 638	1 761
523/524	Gjerdeanlegg/sperregjerder	1 561	2 224	1 314	1 060
525	Konfl. reindr./jordbr.	1 400	1 400	1 400	1 400
53	Tiltak konven.beiter	1 826	2 373	750	2 000
552	Gjeterhytter	4 230	2 580	2 524	1 325
612	Forskning/forskningsformidling	4 788	4 500	4 500	4 500
613	Plan/utredning	0	0	500	0
614	Refusjon kursutgifter	56	166	50	50
615	Kvinnetiltak	699	1 000	1 000	1 000
616	Fagbrevordning	2 000	2 000	2 000	2 000
618	Utdanningsstipend	1 780	1 852	1 600	952
641	Kulturformål	0	85	0	65
642	Barnehager	538	12	0	0
654	Bierverv/etab.stip.	2 000	2 000	2 000	2 000
655	Verdiskapningsprogram	7 700	7 700	7 700	7 700
708/73	Avviklingslønn	50	29	0	0
72	Markedsfremmende tiltak	2 000	2 000	2 000	2 000
74	Tidligpensjon	312	252	280	130
75	Innløsning av siidaandel	1 824	3 600	3 600	3 600
751	Avviklingsbonus	0	500	0	0
76	Avløserordning ved svangerskap	556	697	600	1 378
99	Diverse	50	2 000	288	112
	Tilsagn totalt:	40 899	47 420	42 001	38 906

Det går frem av tabellen at tre av de største postene på fondet er post 655 Verdiskapningsprogram, 511/512 Transport og flytting, og post 612 Forskning/forskningsformidling. Vi ser også en stor stigning gjennom perioden på post 75, innløsning av siidaandeler, hvor bevilgningene de siste årene har ligget på 3,6 mill. kr. Dette er fire ganger mer enn bevilgningene i 2006.

Verdiskapningsprogram for reindrift

Verdiskapningsprogram for reindrift (VSP-rein) ble etablert i 2001, og har som formål å øke verdiskapingen i reindrifftsnaeringen på en slik måte at det kommer reinieren til gode. VSP-rein gir støtte til prosjekter som omfatter videreforedling, distribusjon og salg av reinprodukter – det vil si både kjøtt- og biprodukter av rein. Det er til sammen bevilget 76,3 mill. kr til programmet de ti første driftsårene. Programmet videreføres med en bevilgning på 7,7 mill. kr over reindrifftsoppgjøret 2011/12. Bevilgningen skal også dekke kostnadene knyttet til administrering av programmet med inntil 1,2 mill. kr.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Verdiskapingsprogram for reindrift fra oppstarten og frem til 30.09.11

Reinbeite-område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1.000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Polmak/Varanger	19	7 %	4 816	253 474
Karasjok	26	10 %	7 736	297 519
Øst-Finnmark	45	18 %	12 552	278 922
Vest-Finnmark	76	30 %	18 948	249 311
Troms	17	7 %	3 042	178 946
Nordland	20	8 %	6 943	347 148
Nord-Trøndelag	12	5 %	3 839	319 917
Sør-Tr./Hedmark	17	7 %	8 365	492 060
Tamreinlag	4	2 %	988	247 000
Overgripende/flere om	65	25 %	18 287	281 339
Totalt	256	100 %	72 963	285 012

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden fra programmet startet og frem til 30.09.11. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 73 mill. kr fordelt på 256 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 285.012 kr. pr. prosjekt. Av de 256 prosjektene er 121 (47 %) lokalisert i Finnmark.

Transport og flytting

Reindrifftsforvaltningen administrerer på vegne av reindrifftsneringen en avtale med Harstadfirmaet LGF Seaworks AS, om pramming av rein til øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms. Nåværende avtaleperiode strekker seg fra mars 2011 til mars 2013, med opsjon for ytterligere 2 år. Kostnadene har økt hvert år som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill. kr i 2003 til 4,9 mill. kr i 2010.

Forskning og veiledning

Det avsettes årlig midler over reindriftsavtalen til forskning og veiledning. De fire siste avtaleårene, inkludert 2010/2011, er det avsatt til sammen 18 mill. kr til dette formålet. For avtaleåret 2011/2012 er det ikke foretatt noen konkret avsetning til forskning og utvikling, med unntak av en øremerking på 0,15 mill. kr til et forskningsprosjekt på Fosen. For øvrig er det lagt opp til at RUF-styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2008-11, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Satsningsområder	2008-2010		2011*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Reindrift og arealbruk	7	1 814	2	882	2 696	15 %
Drift og produksjon	24	8 073	7	613	8 686	48 %
Verdiskapning	4	1 507	2	627	2 134	12 %
Samf.forh. og lovgivn.	2	170	1	10	180	1 %
Reindr.kvinnerns kunnsk	2	524	1	100	624	3 %
Forskningsformidling	5	1 312	2	411	1 722	9 %
Konsekvenser av klima	5	1 620	2	470	2 090	12 %
Totalt	49	15 020	17	3 113	18 132	100 %

*Foreløpige tall pr. 22.09.2011.

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2008- 2011 innenfor hvert av satsningsområdene. Ut fra strategisk plan for 2007/2008 ble satsningsområdene endret av Styret for forskningsmidler i 2009. Satsningsområdene ble endret til (tidligere beskrivelse i parentes); “Reindrift og arealbruk” (Arealinngrep og ytre påvirkning), “Drift og produksjon” (Beite og produksjon og Verdiskapning), “Samfunnsforhold og lovgivning” (Styring og organisering), samt “Reindriftskvinnerns tradisjonelle kunnskaper.” (Likestilling). Likestillingsmidlene har gjennom perioden vakt liten interesse i forskningsmiljøene, men i 2009 fikk man inn søknader på to gode prosjekter innen området “Dokumentasjon av reindriftskvinnerns tradisjonelle kunnskaper.” Disse prosjektene fikk innvilget til sammen 0,5 mill. kr i støtte for 2010. Nytt satsningsområde fra 2009 er “Konsekvenser av klimaendringer”. Samlet for perioden er 57 % av alle prosjektsøknader innvilget.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskriftens § 1 kan tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite – under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med avtaleåret 2006/2007 ble ordningen endret til en mer generell ordning. Dette betyr at den så langt den passer, kan nyttes i alle typer. arealkonflikter mellom reindrift og en annen part, herunder konflikter mellom reindrift og øvrige landbruk, samt konflikter knyttet til by og rein.

Tilskudd administreres av Innovasjon Norge, avdeling Troms. 1,4 mill. kr er avsatt over reindrifftsavtalen, og 1,4 mill. kr er avsatt over jordbruksavtalen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2008-11, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Reinbeite- område	2008-2010		2011*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	6	196	0	0	196	5 %
Karasjok	5	233	4	210	443	10 %
Øst-Finnmark	11	428	4	210	638	15 %
Vest-Finnmark	12	1 524	3	224	1 748	41 %
Troms	15	893	4	313	1 205	28 %
Nordland	0	0	0	0	0	0 %
Nord-Trøndelag	0	0	0	0	0	0 %
Sør-Tr./Hedmark	5	506	3	167	673	16 %
Tamreinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	43	3 351	14	913	4 264	100 %

*Foreløpige tall pr. 26.09.2011.

Av tabellen kan vi se en stor andel av de totale bevilgningene av tilskudd til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Vest-Finnmark, Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

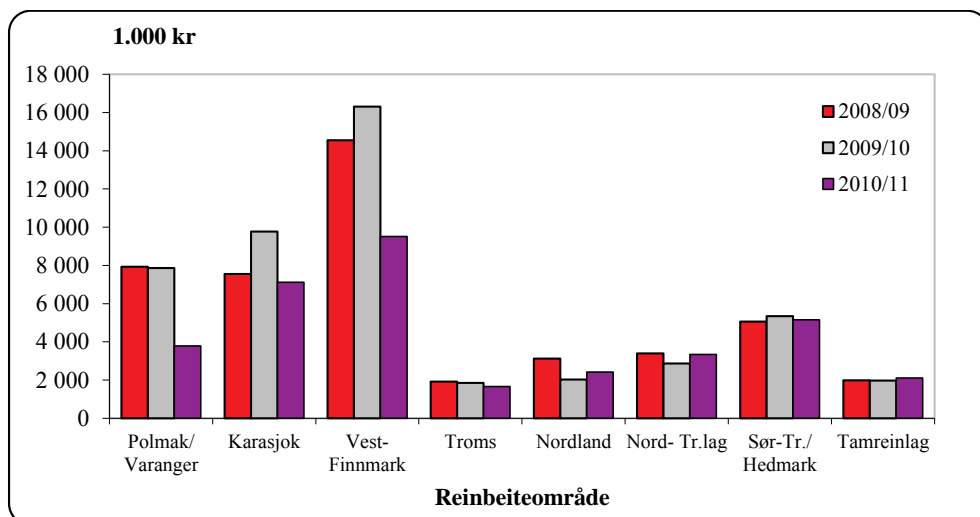
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Som vist i tabell 5.3.3 består post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* av underpostene *Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, *Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* (Distriktstilskudd) og *Tilskudd til slakterier* (Frakttilskudd). Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet.

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal i henhold til forskriften § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, fremme kvalitet og produktivitet, heve inntekten og virke utjevnenende i næringen. Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene etter avkorting.

Det fremgår av figur 5.5.1 at tilskuddene for 2010/2011 ligger tilnærmet likt i Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark som for de to foregående år. Alle de øvrige områdene har en reduksjon i direkte tilskudd, sammenlignet med fjoråret. Det gjøres oppmerksom på at resultat av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret – som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1.000 kr)

I det følgende presenteres resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2010/2011) mer inngående. Oversiktene over innvilgede tilskudd bygger på beregnede tilskudd og ikke reelle utbetalinger. I praksis betyr dette at det ikke er tatt hensyn til eventuelle avkortinger i oversiktene. Årsaken er at avkortinger gjøres på totalt tilskudd, og kan ikke identifiseres på deltilskuddsnivå. Tabell 5.5.1 viser en oversikt over hovedresultatene av tilskuddsbehandlingen for driftsåret 2010/2011.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (totalt)

Reinbeite-område	Totalt		Innvilget		Avslag / Ikke søkt
	Antall ¹⁾	%	Antall	%	Antall
Polmak/Varanger	44	8,2	23	52	21
Karasjok Øst	51	9,5	35	69	16
Karasjok Vest	75	13,9	69	92	6
Øst-Finnmark	170	31,6	127	75	43
Kautokeino Øst	62	11,5	42	68	20
Kautokeino Midt	92	17,1	78	85	14
Kautokeino Vest	54	10,0	31	57	23
Vest-Finnmark	208	38,7	151	73	57
Troms	47	8,7	31	66	16
Nordland	44	8,2	36	82	8
Nord-Tr.lag	39	7,2	35	90	4
Sør-Tr./Hedmark	30	5,6	30	100	0
Totalt	538	100	410	76	128
Tamreinlag	4	100	4	100	0

1) Antall siidaandeler ved driftsårets begynnelse – dvs. pr. 01.04.

Tabellen viser at 410 av 538 siidaandeler har fått innvilget tilskudd, dette gir en tilslagsprosent på 76 % for 2010/2011. 100% av søknadene fra Tamreinlagene og Sør-

Trøndelag/Hedmark er innvilget. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2010/11, og totalt for 2009/2010. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd pr. område og gjennomsnittlig innvilget beløp pr. andel – *for andeler som har fått innvilget tilskudd*. Det er ikke tatt hensyn til avkortinger i tabellen.

Tabell 5.5.2 a) Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (innvilget), og totalt for 2009/10.

Reinbeite- område	*Drifts- tilskudd		Produksjons- tilskudd		Ekstraord. dr.tilsk.**		Kalveslakte- tilskudd		Tidligslakte- tilskudd		Ektefelle- tillegg***
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	
Polmak/Varanger	23	12 609	23	81 625	1	23	55 283	23	7 724	4	
Karasjok øst	35	13 000	35	52 361	2	31	30 649	30	6 048	2	
Karasjok vest	69	13 551	69	32 791	5	53	11 707	58	5 815	4	
Øst-Finnmark	127	13 228	127	47 028	8	107	26 562	111	6 274	10	
Kautokeino øst	42	16 667	42	39 881	6	0	0	0	0	6	
Kautokeino midt	78	13 846	78	40 976	9	0	0	0	0	13	
Kautokeino vest	31	13 871	33	42 762	1	0	0	0	0	4	
Vest-Finnmark	151	14 636	153	41 061	16	0	0	0	0	23	
Troms	31	13 871	31	26 248	0	20	6 763	27	3 216	5	
Nordland	36	11 528	36	45 828	1	28	15 741	29	7 052	4	
Nord-Tr.lag	35	11 571	34	52 675	3	34	21 071	32	2 940	8	
Sør-Tr./Hedmark	30	22 333	31	89 664	1	30	35 558	30	7 065	10	
Totalt	410	14 171	412	46 818	29	219	23 750	229	5 649	60	
2009/10	428	16 390	422	52 529	12	248	41 301	256	15 228	78	
Tamreinlag	0	0	4	250 000	0	4	278 125	0	0	0	
2009/10	0	0	4	250 000	0	4	243 550	0	0	0	

* Satsen for driftstilskudd i 2010/11 er kr 10.000 pr. siidaandelsinnehaver, kr 25.000 pr. kvinnelig enkeltinnehaver og andre innehavere under 30 år.

** Ekstraordinært driftstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 30 år utbetales med kr 60.000 de tre første årene etter overdragelsen.

*** Ektefelletillegget utbetales med kr 42.500.

Tabell 5.5.2 b) Særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark driftsåret 2010/11 (innvilget)

Reinbeite- område	INNVLGET (antall)			
	Særskilt prøveordning			
	Antall	Beløp	Gj.snitt	Innvilget driftstilsk 1)
Kautokeino øst	22	1 413 698	68 971	16
Kautokeino midt	58	2 364 917	42 316	53
Kautokeino vest	23	1 365 783	54 147	18
Vest-Finnmark	103	5 144 398	49 945	87
Sum 2009/2010	95	5 082 915	53 504	87

1) Antall enheter som fikk innvilget både driftstilskudd og særskilt tilskudd

Tabellene viser at det er innvilget 392 driftstilskudd og 394 produksjonspremier, 29 ekstra driftstilskudd til ungdom, 219 kalveslaktetilskudd, 229 tidligslaktetilskudd og 60 ektefelletillegg. I tillegg er det innvilget 103 særskilte tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark, jfr. innføring av prøveordning fra og med avtaleåret 2009/2010. Ordningen

innebærer at disse siidaandelene ikke omfattes av ordningen med kalve- og/eller tidligslaktetilskudd. Som vi ser av tabellene var det 153 av siidaandelene som fikk innvilget driftstilskudd, og at det av disse var 103 som oppfylte kravene til den særskilte tilskuddsordningen for Vest-Finnmark.

Tilsvarende viser tabellen at det er innvilget produksjonspremie og kalveslaktetilskudd til fire tamreinlag. Tabellen viser for øvrig at områder med størst kjøttproduksjon pr. siidaandel (jf. figur 4.1.1) får størst utbetaling av tilskudd pr. siidaandel – i tråd med intensjonen bak omleggingen av tilskuddsordningene. For øvrig ser man imidlertid en nedgang i utbetalte tilskudd, både antall og beløp, i forhold til driftsåret 2009/2010.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11
Polmak/Varanger	91	89	98	96	52
Karasjok øst	70	67	48	60	69
Karasjok vest	82	83	82	85	92
Øst-Finnmark	81	80	76	80	75
Kautokeino øst	74	73	73	69	68
Kautokeino midt	86	85	83	84	85
Kautokeino vest	78	83	77	65	57
Vest-Finnmark	80	81	78	75	73
Troms	63	61	63	70	66
Nordland	71	82	86	70	82
Nord-Tr.lag	83	82	79	85	90
Sør-Tr./Hedmark	100	100	100	100	100
Totalt	80	78	78	78	76
Tamreinlag	100	100	100	100	100

1) Tilskuddene for hele Karasjok driftsårene fram til 06/07 er lagt til Karasjok øst pga. at soneinndelingen ikke ble foretatt før i 2006.

Tabell 5.5.3 viser at den totale tilslagsprosenten for siidaandelene varierer lite i sammenligningsperioden. Imidlertid er det verdt å merke seg at tilslagsprosenten for Polmak/Varanger har hatt en markant nedgang i forhold til årene før. Bakgrunnsmateriale viser her at de fleste avslagene for dette området kommer med bakgrunn i at et av områdets distrikter ikke holder seg innenfor det fastsatte øvre reintallet. Også i Kautokeino vest ser vi periodens laveste tilslagsprosent. Også her skyldes det frafall av tilskudd, som følge av at generelle vilkår for tilskudd i Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag ikke har vært oppfylt i perioden.

Når det gjelder siidaandelene i Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 % gjennom hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte søknader om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2010/2011. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslag. I mange tilfeller gis det avslag på søknadene på grunnlag av flere sammenfallende forhold.

Fordelingen i tabellen er satt opp ut fra en prioritering av årsakene til avslag i henhold til rekkefølgen på gruppr.ingene i tabellen.

**Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag
driftsåret 2010/11 (avslag eller ikke søkt)**

Reinbeiteområde	Antall	Begrunnelse for avslag			
		1	2	3	4
Polmak/Varanger	21	1	15	1	4
Karasjok øst	16	1	9	2	4
Karasjok vest	6	3	2	1	0
Øst-Finnmark	43	5	26	4	8
Kautokeino øst	20	3	7	0	10
Kautokeino midt	14	0	7	0	7
Kautokeino vest	23	0	13	0	10
Vest-Finnmark	57	3	27	0	27
Troms	16	5	0	2	9
Nordland	8	7	0	1	0
Nord-Tr.lag	4	4	0	0	0
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0
Totalt	128	24	53	7	44
Tamreinlag	0	0	0	0	0

1) *Begrunnelse for avslag:*

1 = Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i innehaver(e)s merke under 50.000 kr, ikke registrert i avgifts- og enhetsregisteret.

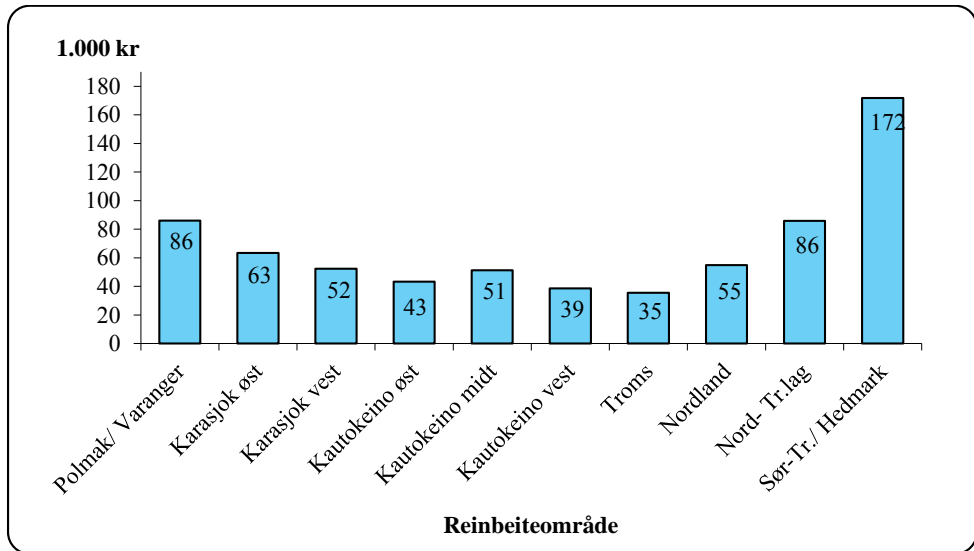
2 = Over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall

3 = Siidaandelsinnehaver mottar alderspensjon.

4 = Andre årsaker (levert Melding om reindrift men ikke søkt om tilskudd, ikke levert Melding om reindrift, forhold som ikke er i henhold til gitte krav som er gitt ved utøvelse av reindrift).

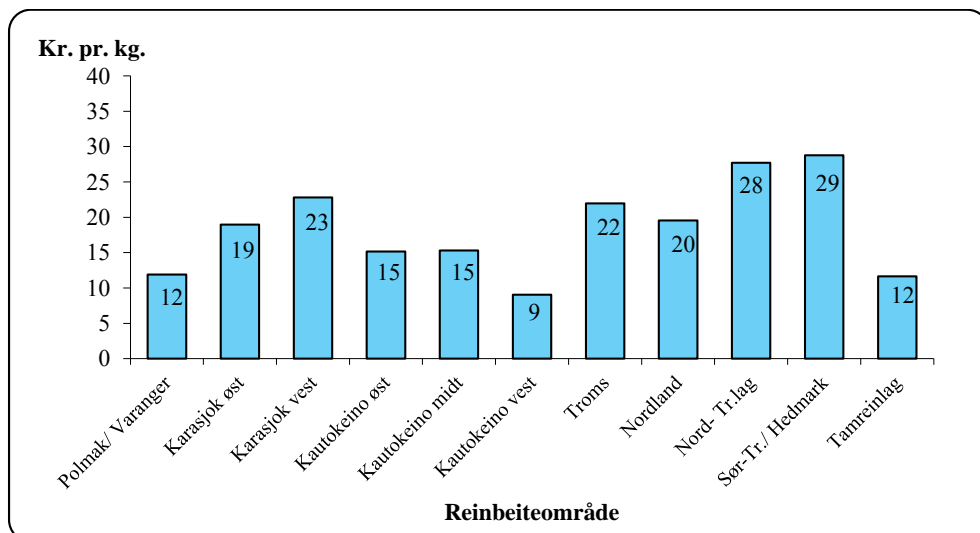
I følge tabell 5.5.4 er det i alt 128 siidaandeler som enten ikke har søkt eller fått avslag på sine søknader om tilskudd (26%). Av disse er 24 avslått som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i innehaver(e)s merke på under kr 50.000 og/eller ikke er registrert i avgifts- og enhetsregisteret, 53 avslått som følge av at siidaandelen har over 600 rein eller over fastsatt øvre reintall, 7 avslått som følge av at siidaandelsinnehaveren mottar alderspensjon og 44 avslått av andre årsaker. Det påpekes at en stor del av de 44 avslagene gjelder søknader som ikke er levert, fordi man ikke oppfyller et eller flere av de øvrige kravene for å få innvilget tilskudd.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2010/2011 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon pr. område. I begge figurer er avkortinger medregnet. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder tilskudd pr. siidaandel.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2010/11
(Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel)

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon pr. andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene pr. andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene pr.kg. produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store og heller ikke like entydige. Det bemerkes for øvrig at eksempelvis Polmak/Varanger har et forholdsvis lavt gjennomsnittlig tilskudd pr. andel i forhold til fjoråret, jf. figur 5.5.2. til tross for økning i slakteuttaket. Dette må imidlertid sees i sammenheng med den lave tilslagsprosenten for dette området, jf. tab. 5.5.3.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (kr. pr.kg.)

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for bærekraftig reindrift og kriseberedskap. Videre skal tilskuddet gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag omfatter henholdsvis tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen for beiteleie og avsetning for kriseberedskap. Ved sammenligning over år må en også for denne tilskuddsordningen være klar over den betydningen endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd har for nivået på utbetalingene. Forskyvninger i utbetalingstidspunkt mellom år har også stor betydning for sammenligningen.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2006-2010.

Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2006-10 (utbetalingsår) (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2006	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	616	636	601	738	1 104
Karasjok øst	522	359	606	444	589
Karasjok vest	1 042	1 348	1 086	974	1 174
Øst-Finnmark	2 179	2 343	2 292	2 155	2 866
Kautokeino øst	856	480	581	329	638
Kautokeino midt	968	1 344	993	1 146	1 468
Kautokeino vest	1 003	599	882	510	1 084
Vest-Finnmark	2 827	2 423	2 456	1 985	3 190
Troms	479	772	391	685	1 130
Nordland	676	598	860	276	744
Nord-Tr.lag	549	588	562	594	706
Sør-Tr./Hedmark	455	1 035	740	809	613
Tamreinlag	570	600	600	600	600
Totalt	7 735	8 358	7 900	7 104	9 849

Tabellen viser at utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag har vært varierende hele perioden. Årsaken til svingninger mellom årene er avkortinger i tilskuddene og forskyvninger i utbetalingsår. Økningen i 2010 tilskrives det ekstraordinære distriktstilskuddet for de distriktene som har utarbeidet og godkjent sine bruksregler.

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er det siste tilskuddet på post 75 og består fra 2006 kun av frakttilskudd. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriften § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til markedet. Tilskuddet skal jfr. § 3 beregnes ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse-/nedskjæringsanlegg. Tabell 5.5.6 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og vi viser derfor utbetalingene i kalenderåret.

Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1.000 kr).

Frakt av skrott	2008	2009	2010
Frakt av skrott 5-200 km	1 028	884	884
Frakt av skrott 201-300 km	66	154	125
Frakt av skrott >300 km	984	560	792
Totalt	1 921	1 598	1 801

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriftens økonomi i perioden 2001-2010. Dette materialet setter regnskapstallene for 2010, som er presentert i kapittel 4, inn i en større sammenheng. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

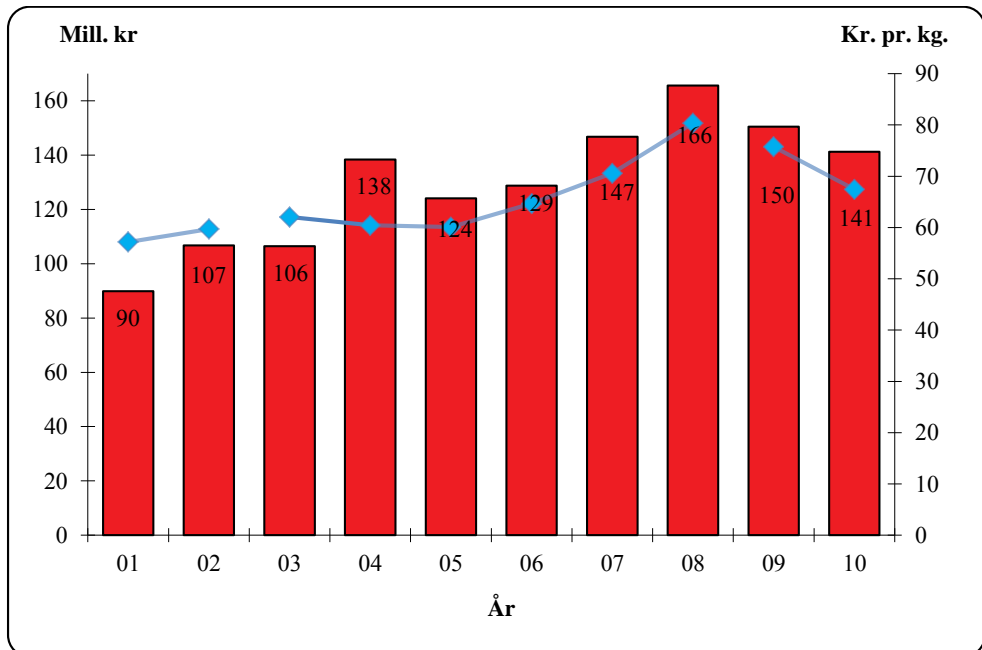
For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til fast pengeverdi ved hjelp av konsumprisindeksen. Hovedfokus for kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

Dersom en ser på produsert kvantum i perioden 1975-2009, fremgår det en reduksjon i produsert kvantum fra 1990 til 2000. Denne kommer etter en periode med vekst i produsert kvantum fra 1975 til 1990. Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Dette har vi markert ved å gjøre et brudd i linjen mellom 2002 og 2003 i diagram og figurer som omhandler inntekter og kostnader. Med bruttopriser menes pris til reiner inkludert slakte- og evt. fraktomkostninger. For 2009 ser vi en endring i prisbildet på grunn av reduserte priser, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

Figur 6.1.1 viser kjøttinntektenes og prisens utvikling i perioden 2001-2010. Det går frem av figuren at utviklingen i perioden er preget av en økning i kjøttinntektene fra 2000 til 2004. Reduksjon fra 2004 til 2005 skyldes lavere slaktekvantum, mens økningen fra 2005 til 2008 skyldes høyere pris. Produsentprisen inklusive tilskudd (korrigert for prisstigning) har vært relativt stabil i sammenligningsperioden, men med en prisøkning fra 2002 til 2003 som for en stor del skyldes endringer i slakterienes avregningsrutiner. Prisøkningen fra 2004 til 2007 skyldes blant annet gode markedsforhold, men samtidig er det utført innrapporteringer av for høye bruttopriser fra enkelte av slakteriene. Dette har gitt et feil bilde av prisutviklingen i perioden. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisøkningen fra 2002 til 2003, samt beskrivelse av prisundersøkelsen og feil innrapportering.

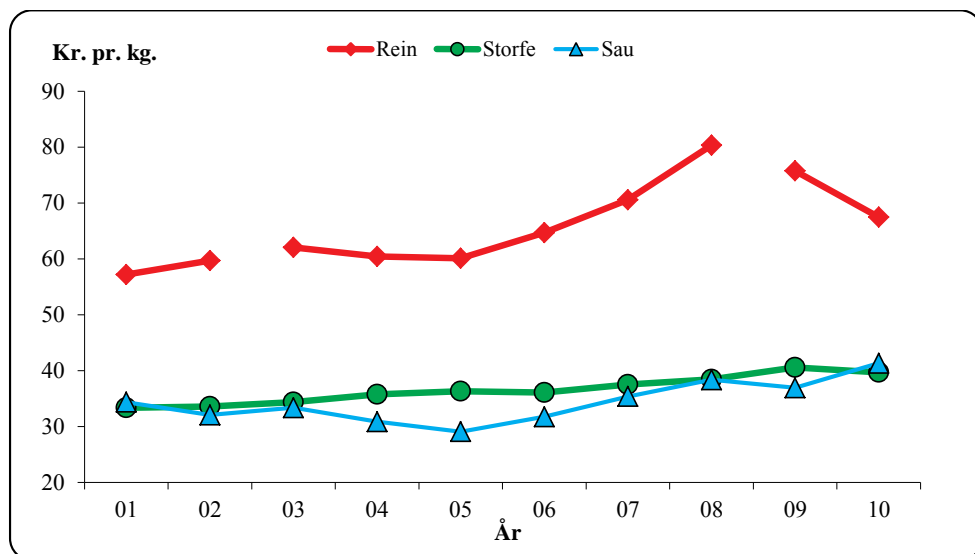
Som følge av ovenstående fikk man dermed en reduksjon av prisene i 2009. Når vi ser på tallene gjeldende for 2010 ser vi at tendensen fremdeles er nedadgående. Årsaken til fortsatt reduksjon er knyttet til en vanskelig markedssituasjon. På tross av dette har man gjennom etablering av et reguleringslager fått levert og slaktet store mengder rein, men eierne har med bakgrunn i markedssituasjonen oppnådd noe lavere priser.

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2001-2010 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2010-kroner)

Priser

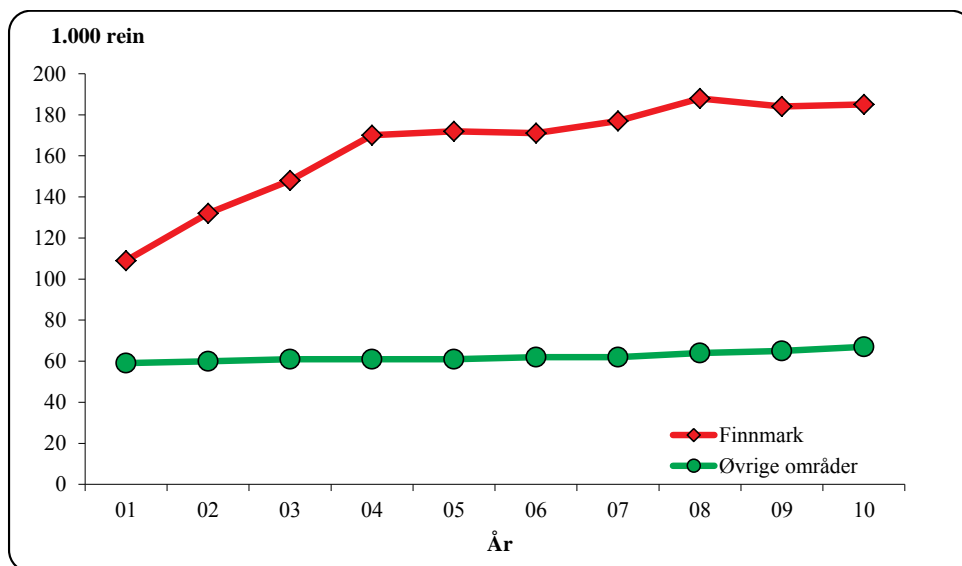
Figur 6.1.2 viser produsentpriser eksklusive tilskudd for kjøtt av rein, storfe og sau. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for de tre kjøttslagene er ulik. Etter at prisen for storfekjøtt fra 1995 til 2000 avtok, har den i perioden etterpå vært jevnt økende. Prisen for sauekjøtt har variert i sammenligningsperioden, mens prisen for reinkjøtt har økt mye fram til og med 2008. Dette innebærer at prisutviklingen for reinkjøtt synes å ha vært uavhengig av prisutviklingen for storfe- og sauekjøtt. Det påpekes imidlertid at flere av slakteriene fra og med 2003 innrapporterer priser hvor slaktekostnader og eventuelt fraktkostnader er inkludert. Dette innebærer at prisen for reinkjøtt fra 2003 fremstår som kunstig høy i forhold til prisene for storfe og sau – som er rene nettopriser. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser.

Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2010-kroner)

Produsert kvantum

Som vist i figur 6.1.1 er den siste tiårsperioden preget av en økning i kjøttinntektene fra 2000 og fram til 2008. Dette har bl.a. sammenheng med en reduksjon i produsert kvantum i starten av perioden etterfulgt av en økning opp til 2.061 tonn i 2008. I 2009 var det en liten nedgang, før det i 2010 ble produsert 2.094 tonn. Økningen i produsert kvantum etter 2000 føres tilbake til en økning i dyretall og produktivitet pr. dyr. I det følgende gis en nærmere beskrivelse av disse forholdene. Figur 6.1.3 viser reintallsutviklingen, og figur 6.1.4 viser produktivitetsutviklingen i den siste tiårsperioden.

Figur 6.1.3. Utvikling i reintall pr. 31. mars i perioden 2001-2010 (korrigert reintall)

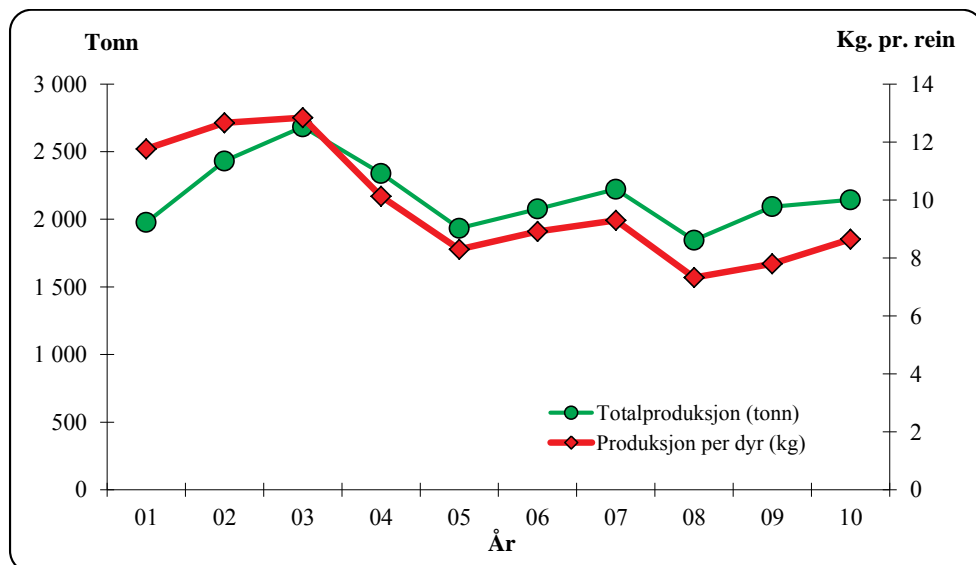
Det har i Finnmark vært en jevn nedgang i reintallet fram til 2001, mens det nå i figur 6.1.3 framkommer en påfølgende økning fra 2001 til 2004. Fra 2004 til 2006 er reintallet forholdsvis stabilt mens det igjen øker noe fra 2006 til 2008 i Finnmark. I årene etterpå har tallet vært relativt stabilt. Det samlede dyretallet i de øvrige områdene har vært stabilt i sammenligningsperioden.

Produktiviteten pr. rein er et resultat av naturgitte betingelser (vegetasjon, tilgjengelighet, klima osv.), kalvetilgang, annen arealbruk, rovdyrbelastning, beitebelastning og flokkens kjønns- og aldersstruktur. En del av disse faktorene kan utøverne påvirke, enten alene eller i fellesskap.

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst ved overoptimal utnyttning. Dette har sammenheng med at beitene ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En overoptimal utnyttning bygger da på forbruk av denne "grunnkapitalen".

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon pr. dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon pr. dyr i vårflokk (kg pr. rein)

Det framgår av figur 6.1.4 at det fra 2001 til 2008 har vært en varierende produksjonsmengde. I 2009 ligger man på omtrent samme nivå som i 2001 og 2005. Produksjonen pr. dyr var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2002 og 2003 (henholdsvis 12,7 og 12,8 kg pr. rein). Dette skyldes først og fremst at reintallet økte vesentlig (jf. kapittel 4.1), men også at kjøttproduksjonen var på et høyt nivå.

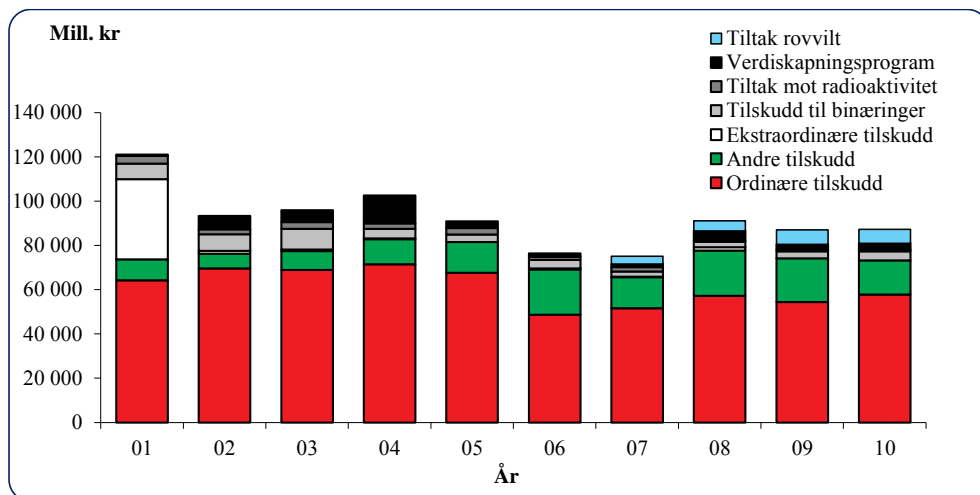
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til næringskombinasjoner, tilskudd i forbindelse med Verdiskapningsprogram for reindrift og tiltak mot radioaktivitet. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, særskilt tilskudd for Vest-Finnmark og ektefelle tillegg. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften (fra og med 2002), lærlingordning i duodji (opphørt fra og med 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel. Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap.

Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2001 til 2010, alt oppgitt i 2010-kroner. De samlede overføringene hadde i 2001 en topp (121 mill. kr) som i hovedsak forklares med ekstraordinære tilskudd. Ordningen med ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak støtte ved tap og ulykker. Også i 2004 hadde man en markert i forhold til øvrige år, dette kom med bakgrunn i store utbetalinger over Verdiskapningsprogrammet for reindrift. Tilskuddsnivået ser nå ut til å ha stabilisert seg noe, og målt i 2010-kroner er man nå på samme nivå som i 1998.

I tillegg til de tilskuddene som er vist i figuren og som regnes å ha direkte inntektsvirkning, kommer ulike midler knyttet til markeds- og pristiltak.

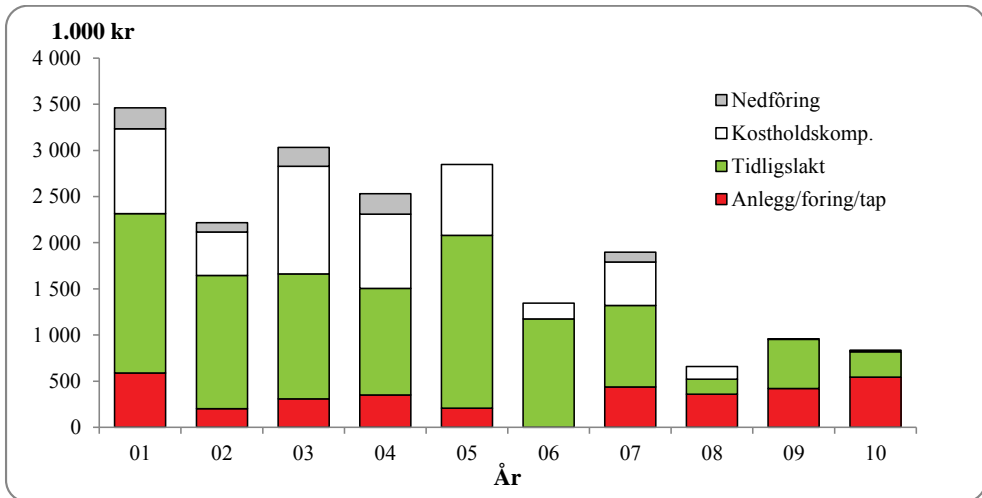

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2001-2010 (2010-kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobyl ulykken. I juli 1986 fattet derfor Regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadeløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken.

Forurensingen rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reinieiere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokken.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2001-2010 (2010-kroner)

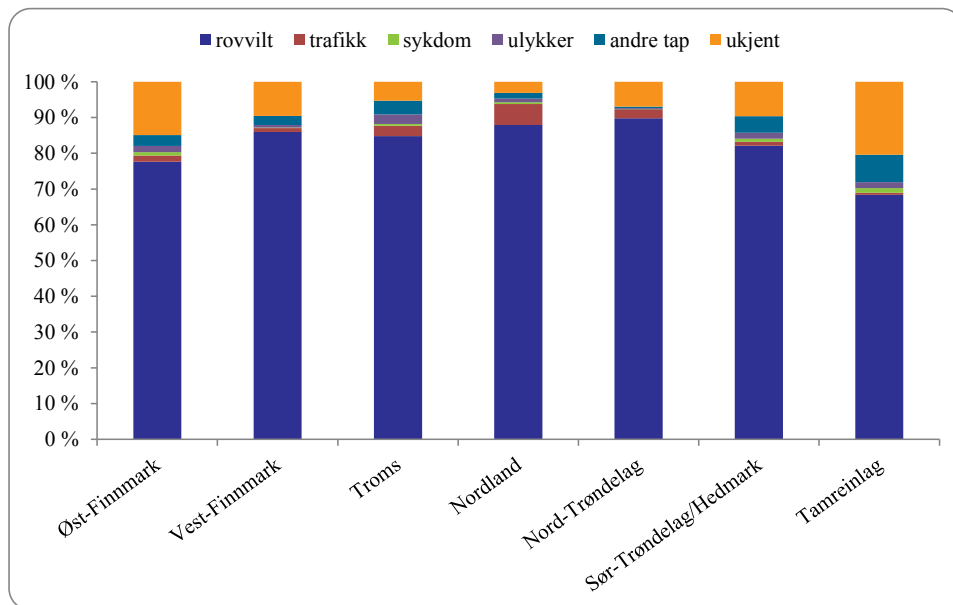
Figur 6.2.2 viser en generell nedgang i utbetalingene gjennom perioden, men med årlige variasjoner. I forbindelse med reindriftsforhandlingene i 2006/2007 ble det satt ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere daværende tiltak. Dette resulterte blant annet i at finansieringen ble lagt om. Fra og med budsjettåret 2008 finansieres radioaktivitetstiltakene over kapittel 1147 som en ordinær bevilgning over statsbudsjettet.

6.3 Rovvilt

Oppgitte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftsnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir en økt tapsrisiko, og det gjør reindriftsnæringen spesielt sårbar ved en økning i rovviltstammene. Det finnes få tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 4.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2010/2011 (oppgitte tap) fordelt etter tapsårsak. Pga. at opplysningene er hentet fra Melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Oppgitte tap av rein i driftsåret 2010/11, fordelt etter tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilttap er hovedårsak til tapene, og andelen oppgitte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 85 % av de oppgitte totale tapene. Det fremgår av figuren at andelen oppgitte rovvilttap i driftsåret 2010/2011 er størst i Nordland, med oppgitt rovvilttap på 90 % av totalt oppgitte tap. Tabell 6.3.1 viser utviklingen i oppgitte rovvilttap i forhold til totale oppgitte tap for driftsårene i perioden 2006/2007-2010/2011.

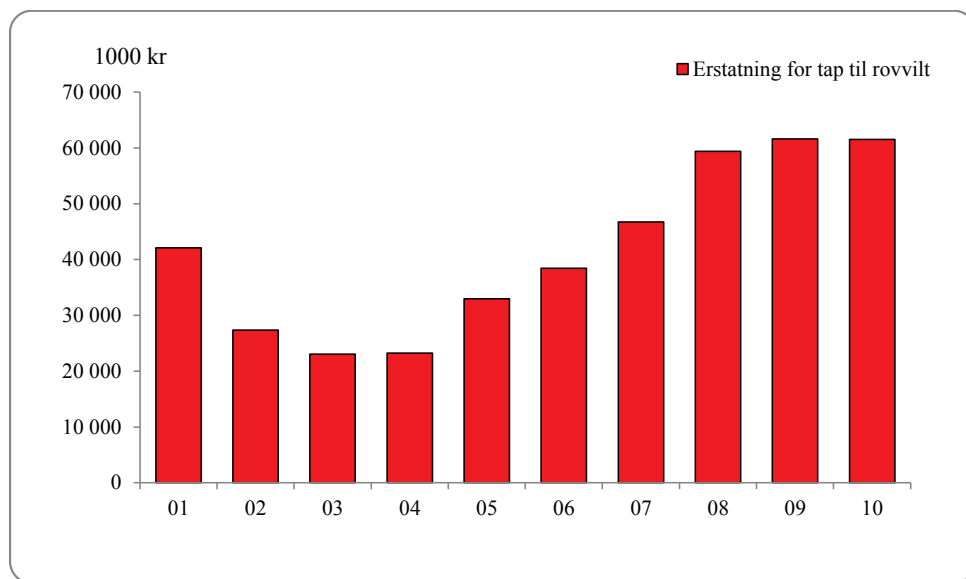
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Øst-Finnmark	76	68	78	80	78
Vest-Finnmark	84	75	81	88	86
Finnmark	81	72	80	84	82
Troms	82	79	86	83	85
Nordland	88	85	87	88	88
Nord-Trøndelag	91	85	91	91	90
Sør-Trøndelag	77	72	82	86	82
Tamreinlagene	78	80	82	78	68
Totalt	82	75	81	85	83

Av tabellen framgår det at andelen oppgitte rovvilttap totalt er på 83 % av de samlede tapene, noe som er en nedgang på 2 % fra fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovviltstatninger fra DN i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovviltstatninger til reindriftnæringen i perioden 2001-2010 (2010-kroner).

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2003 (22,4 mill. kr) og er høyest i 2010 (61,6 mill. kr). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes. Økningen i erstatningene etter 2003 skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad at dokumentasjon av tap gjennom forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for

sannsynliggjorte tap. Erstatningssatsene har også økt i perioden. Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Øst-Finnmark	22 %	34 %	26 %	24 %	34 %
Vest-Finnmark	9 %	16 %	22 %	21 %	17 %
Finnmark	14 %	23 %	24 %	22 %	24 %
Troms	35 %	48 %	60 %	48 %	49 %
Nordland	38 %	37 %	45 %	49 %	46 %
Nord-Trøndelag	59 %	55 %	60 %	57 %	54 %
Sør-Tr./ Hedmark	47 %	49 %	37 %	35 %	41 %
Tamreinlag	8 %	5 %	5 %	27 %	33 %
Totalt	22 %	29 %	30 %	30 %	31 %

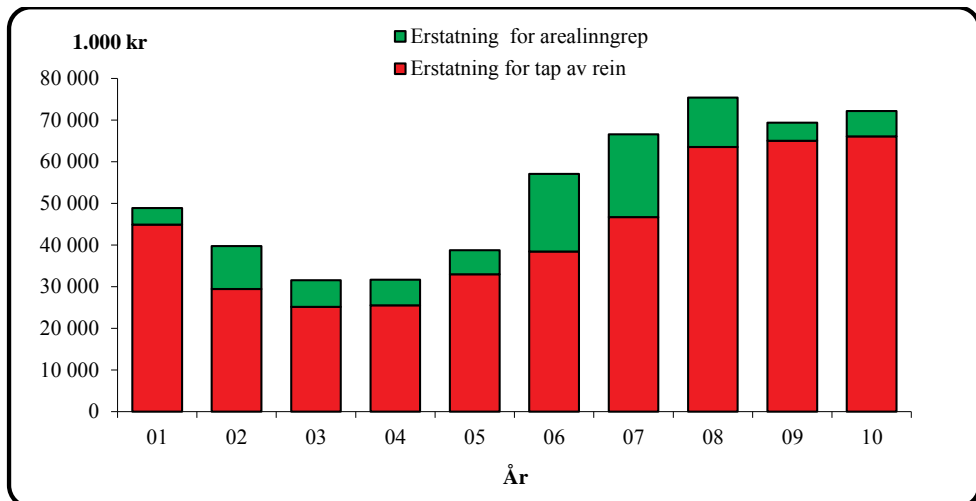
Forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt

Siden ordningen og organiseringen med egne rovviltregioner er relativt ny har ikke Økonomisk utvalg datagrunnlag for den siste tiårsperioden for omtale av disse tiltakene. Utvalget kommenterer derfor kort de tiltakene som fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til siste år. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende mht. naturmessige begrensninger, men det er visse typer tiltak som har effekter i visse perioder av driftsåret. Kalveperioden er en slik periode, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er inngjerding, foring og intensiv gjeting i området. Jf. tabell 4.2.7 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning i alle områder, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er intensiv gjeting, vinterforing, flytting av rein fra kritiske områder og forskjellige typer kurs. Til tross for bevilgninger fra myndighetene til rovviltregionene melder fylkesmannskontorene at det burde kommet inn flere søknader på tiltak fra utøverne.

6.4 Erstatninger

I totalregnskapet gruppr.es erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.3.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2001 til 2010. Det går frem av bakgrunns materialet at erstatningsutbetalingene var økende fram til 2001, for deretter å avta fra 2001 til 2004. Fra 2004 til 2008 har vi igjen en økning i erstatningsutbetalingene. Reduksjonen i 2009 kommer som en følge av lavere erstatningsutbetalinger knyttet til arealinngrep, en post som igjen er noe økende i 2010. Her gjør vi igjen oppmerksom på at tallene er usikre, på grunn av lav andel distriktsregnskap i utvalget. Figuren viser for øvrig at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene, og at erstatningsutbetalingene for arealinngrep har vært relativt stabile fram til 2005. Fra og med 2006 er reindriftsnæringen tilkjent flere erstatningsbeløp for arealinngrep innenfor sine bruksområder.

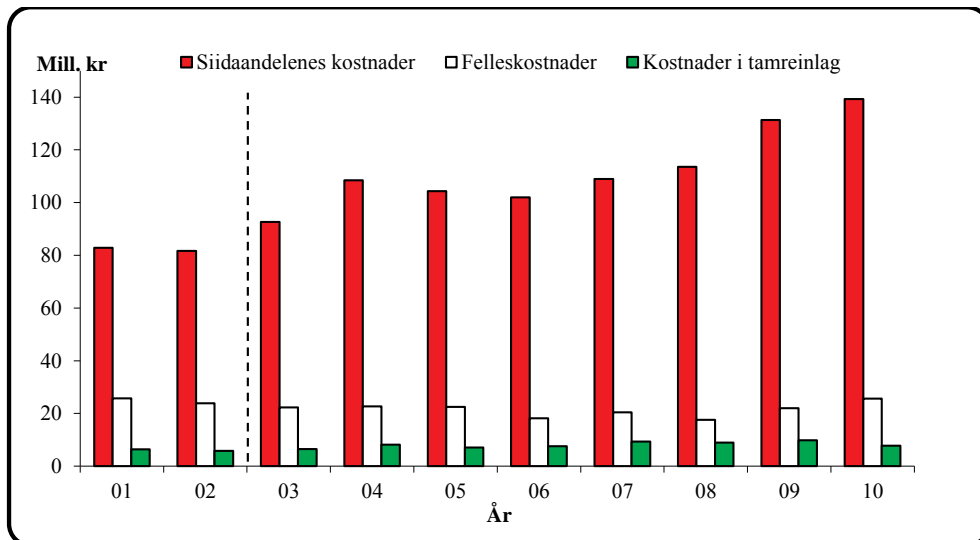

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2001-2010 (2010-kroner)

6.5 Kostnader

Totalt kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i tamreinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindrifsnæringen i perioden 2001-2010 (2010-kroner). Det er brudd i siidaandelenes kostnader mellom 2002-2003.

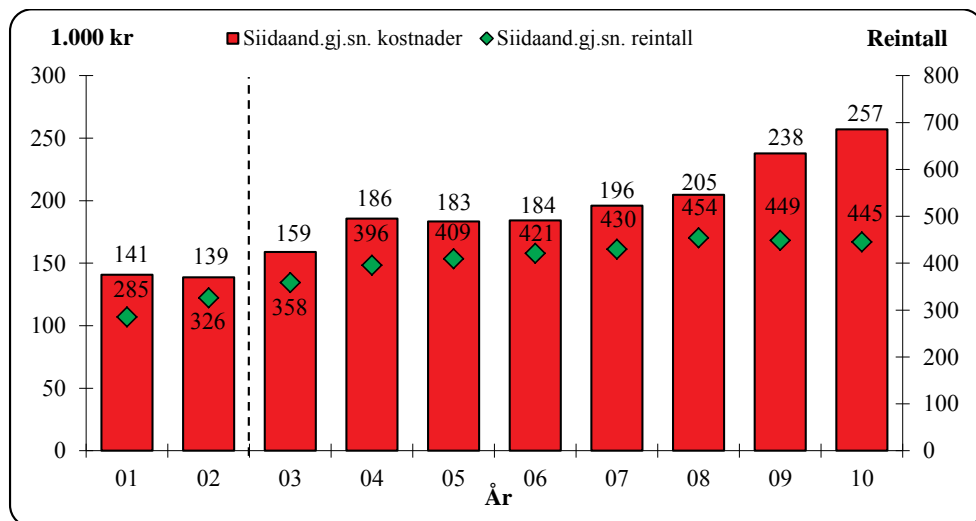
Siidaandelenes kostnader har vært svakt økende fra 2002, mens felleskostnadene har vært svakt minkende i denne perioden. Økningen fra 2003 til 2004 kan i hovedsak knyttes til postene kjøretøy/maskiner, varekjøp, fremmedtjenester og utstyr – og har trolig sammenheng med økningen i slaktekvantum (økte slaktekostnader) og med rentenedgangen fra 2003 til 2004 (jf. tabell 4.5.4). Fra 2004 til 2006 har vi en reduksjon i de totale kostnadene. Reduksjonen knyttes til postene varekjøp, avskrivninger og diverse. Fra 2006 til 2010 øker siidaandelenes- og felleskostnadene igjen. Bakgrunns materialet viser at prisstigningen på drivstoff og driftsmidler kan være en medvirkende årsak til økningen, samt det økte slakteuttaket gjennom perioden. Avskrivninger er også en post som utmerker seg som en stor del av kostnadsbildet, og denne har hatt en jevn økning gjennom hele perioden. Tamreinlagenes kostnader har vært mer varierende, og fra 2009 til 2010 har disse en reduksjon. Ettersom tamreinlagenes kostnader ikke har noen klare fellesnevner og markante endringer, ses det bort fra disse når de totale endringene skal forklares. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i faste kroner for perioden 2001-2010. Det fremgår av figuren at siidaandelenes gjennomsnittskostnader var på sitt laveste nivå i sammenligningsperioden i 2002 (139.000 kr), og på sitt høyeste nivå i 2010 (257.000 kr).

Figur 6.5.2 viser for øvrig også at gjennomsnittlig reintall pr. siidaandel var på sitt laveste i 2001 med 285 rein, men har siden hatt en jevn økning. Tallet var på sitt høyeste i perioden i 2008 med et gjennomsnittlig reintall pr siidaandel på 454 rein.

Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søyler) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall (2010-kroner). Det er brudd i serien siidaandelenes kostnader mellom 2002-2003.

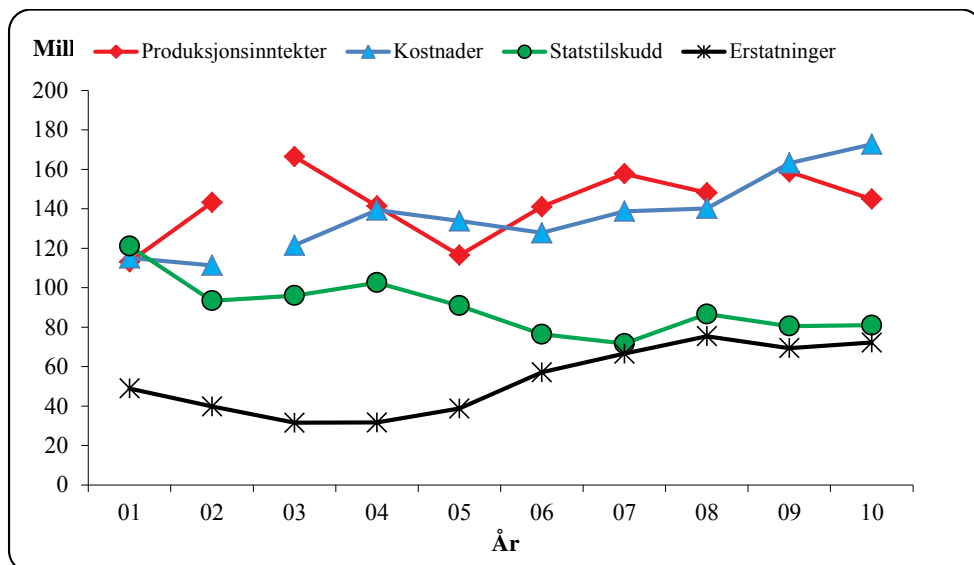
Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond. Det kan ikke påvises noen sikker sammenheng mellom overføringer og kostnadsnivå innenfor den siste tiårsperioden.

For perioden 2001-2010 er felleskostnadene på sitt høyeste nivå i 2010.

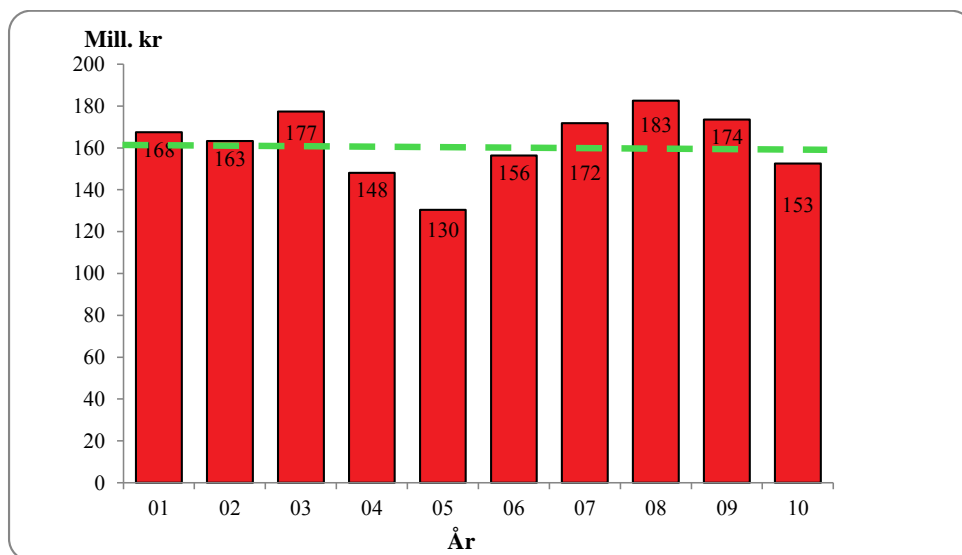
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for henholdsvis hovedpostene i reindriften totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2001-2010.

Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriften totalregnskap (2010-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene og erstatningene avtar fra 2001 til 2007, hvorpå de etter en økning i 2008 har stabilisert seg mer i 09 og 10. Erstatningene øker fra 2004 til 2008, og får en nedgang i 2009 som følge av nedgang i erstatning for arealinngrep. I 2010 er posten igjen økende. Kostnadene har en økning fra 2002 til 2003 som må ses i sammenheng med endringer i næringsoppgavene og i avregningsmåten fra slakteriene (jf. kapittel 3.2), og en ytterligere økning fra 2003 til 2004 som sannsynligvis henger sammen med en økning i slaktekvantum (økte slaktekostnader). Nedgangen fra 2004 til 2006 henger sammen med nedgang i slaktekvantum. Den påfølgende økningen fra 2006 til 2010 ansees å ha sammenheng med generell prisøkning, og økningen i slaktevolum. Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. De tre foregående årene har produksjonsinntektene vært forholdsvis stabile, mens man i 2010 ser en nedgang som må relateres til prisnedgangen. Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2010-kroner). (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den stiplede linjen viser gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden)

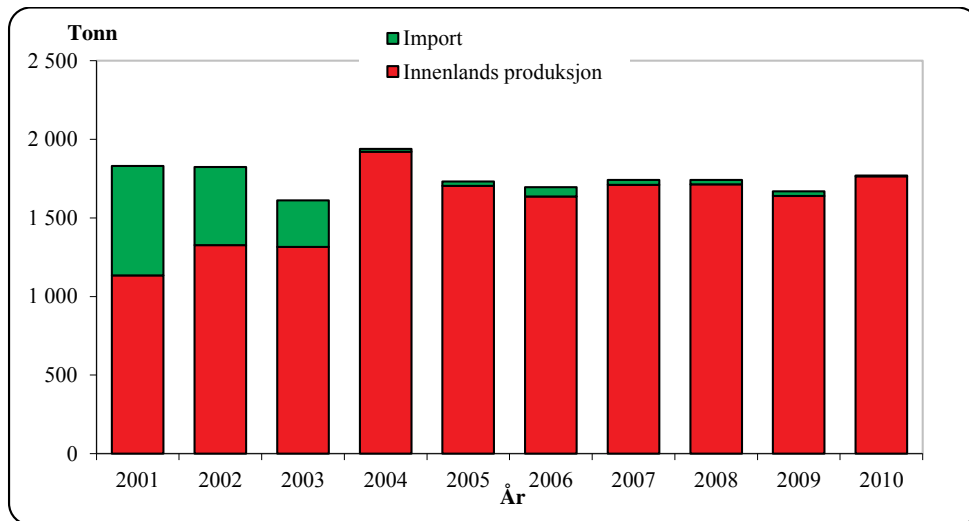
Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var på sitt klart høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008. For 2001 skyldes det høye nivået først og fremst en kombinasjon av høye erstatningsutbetalinger og store statlige overføringer. I 2003 var det en stor positiv økning i den samlede livdyrverdien som medførte økning i vederlagsmålet. Økningen fra 2005 til 2006 skyldes i hovedsak høye erstatningsutbetalinger, mens man i 2007 og 2008 hadde en forholdsvis stor økning i både kjøttinntektene og erstatninger. Nedgangen i 2009 har sammenheng med nedgang i statstilskudd og erstatninger, samtidig som det totale kostnadsnivået har økt. Nedgangen i 2010 har sammenheng med lavere priser og en vedvarende økning i kostnadene. Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 162 mill.2010-kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 900 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slaktning av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2010 var det 22 registrerte slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein. Fem slakterier – tre i Finnmark og to i Trøndelag sto for 83 % av slaktingen.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2001-2010 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2006	2007	2008	2009	2010
Levende rein	7	0	10	0	0
Hele og halve skrotter	41	18	0	28	0
Kjøttstykker med bein	1	0	0	0	0
Utbeinet kjøtt	12	13	17	2	6
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	60	31	27	29	6

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i hovedsak har vært hele og halve skrotter som importeres. Importen har for det meste vært fra Finland og Sverige. Mesteparten av det som er registrert som import av utbeinet kjøtt i 2010, er norsk rein slaktet i Sverige og tilbakeført til Norge.

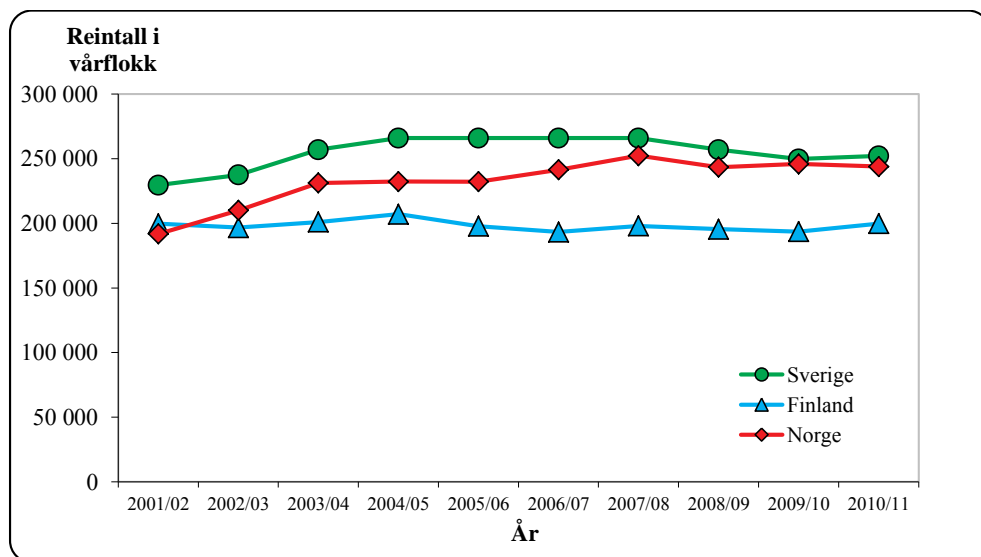
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

Eksport (tonn)	2006	2007	2008	2009	2010
Levende rein	110	44	0	23	0
Hele og halve skrotter	0	0	0	0	3
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	0
Utbeinet kjøtt	1	1	32	0	6
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	112	45	32	23	9

Tabell 6.7.2 viser at det er små kvanta av reinkjøtt som eksporteres. Eksporten har hovedsakelig gått til land i Europa, men også New Zealand, Filippinene, Qatar, USA, Venezuela og Kina, Arabiske Emirater, Kenya og Sør-Afrika er representert i oversiktene fra SSB.

Markedssituasjonen i Sverige og Finland

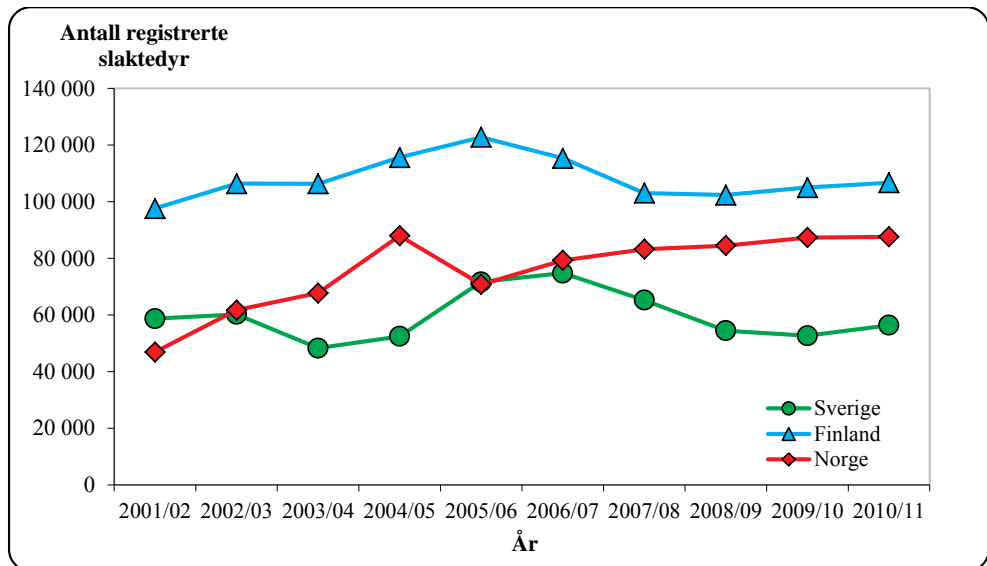
Figurene 6.6.2, 6.6.3 og 6.6.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

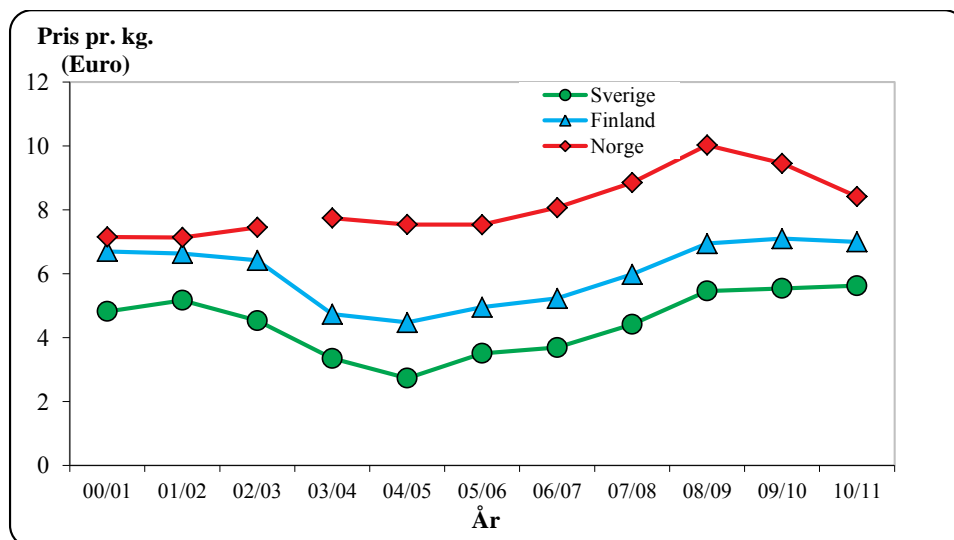
Det fremgår av figur 6.7.2 at utviklingen er relativt lik i Sverige og Norge – med økende reintall til 2007/2008, og hvor man de to siste årene ligger relativt likt i antall dyr. I Finland har reintallet vært relativt stabilt (og under fastsatt øvre nivå) gjennom hele sammenligningsperioden.

Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden, men at uttaket i 2008/2009 og 2009/2010 har vært relativt stabile. Dette gjelder både variasjoner innad i de respektive land, samt landene imellom. Man ser også at antallet gjennom hele sammenligningsperioden er betydelig høyere i Finland enn i de to øvrige landene. I Finland ser vi at det for 2010/2011 har vært en stor økning. Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2010-euro. Det fremgår av figuren at prisene gikk ned i Sverige og Finland fram til sesongen 2004/05, og etter en påfølgende økning har den de siste årene vært stabil. I Norge har prisene hatt en økning fram til sesongen 2008/2009, med en påfølgende reduksjon de to siste årene. Prisøkningen og -reduksjonen i Norge må imidlertid ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Rapporteringene derfra har også basert seg på for høye bruttopriser, noe som gir seg utslag i en reduksjon på prisen til reineier når tallgrunnlaget nå er korrekt (fra og med driftsåret 09/10). Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisundersøkelsen og konsekvenser.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris pr.kg., 2010-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt "sum lønn m.v. utenfor reindriften").

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelsinnehaverens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigererte sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (innehavere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerert for *arbeidsinntekter* ført under kapittel 4.1 (jf. tabell 4.1.11). I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerert for arbeidsinntekter. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele arbeidsinntektene etter siidaandelsinnehaverens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2010, 2009 og 2008 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Totalt		
	Leder	Ektefelle/ samboer	Samlet	2010	2009	2008
Polmak/ Varanger	113	126	239	10 507	10 052	11 128
Karasjok	100	118	218	27 414	32 166	29 701
Øst-Finnmark	103	120	223	37 921	42 217	40 830
Vest- Finnmark	73	131	204	42 460	43 987	44 122
Troms	106	85	191	8 998	9 903	9 674
Nordland	77	100	178	7 826	7 775	7 727
Nord-Tr.lag	26	153	179	6 977	8 153	7 542
Sør-Tr./ Hedmark	87	161	248	7 432	8 798	7 772
Totalt	83	124	208	111 614	120 833	117 666

Tabell 7.1.1 viser at sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 111,6 mill. kr i 2010 (120,8 mill. kr i 2009). Dette er betydelige beløp sett i forhold til kjøttinntektene i reindriftsnæringen (141,2 mill. kr). Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med 83 mill. kr for siidaandelsinnehavere og 124 mill. kr for ektefeller. Sum lønn m.v. utenfor reindriften ble redusert fra 2009 til 2010 i alle reinbeiteområder unntatt Polmak/Varanger og Nordland.

Polmak/Varanger og Troms skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næring for innehaver, mens Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. pr. siidaandel varierer fra 178.000 kr i Nordland til 248.000 kr i Sør-Trøndelag.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2010 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt pr. siidaandel			Innehavere uten ektefeller
	Innehavere med ektefeller/samboer			
	Leder	Ektefelle	Samlet	Leder
Polmak/Varanger	124	263	387	109
Karasjok	103	302	405	98
Øst-Finnmark	109	291	400	100
Vest-Finnmark	90	268	358	71
Troms	102	218	320	109
Nordland	48	221	269	102
Nord-Trøndelag	31	248	279	62
Sør-Tr./Hedmark	84	220	304	94
Totalt 2010	87	261	348	88
Totalt 2009	96	263	359	97

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen, og at innehavere uten ektefeller i gjennomsnitt henter mer av inntektene sine utenfor reindriften enn innehavere med ektefeller. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften har blitt redusert fra 2009 til 2010 både for gifte/samboende innehavere, for ektefeller og for enslige innehavere.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2010 (1.000 kr. pr. siidaandel)

Reinbeite-område	Lønn	Pensjoner	Annen næringsinnt.	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	208	9	7	15	239
Karasjok	194	14	1	9	218
Øst-Finnmark	197	13	2	11	223
Vest-Finnmark	187	12	0	6	204
Troms	152	33	1	5	191
Nordland	159	12	4	3	178
Nord-Tr.lag	146	9	14	10	179
Sør-Tr./Hedmark	230	8	0	9	248
Totalt	184	13	2	8	208
Prosent	89 %	6 %	1 %	4 %	100 %

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (89 %). Deretter følger pensjoner (6 %), renter (4%) og andre næringsinntekter (1 %). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 184.000 kr. pr. siidaandel i samisk reindrift i 2010 (2009: 180.000 kr).

Siidaandelsinnehavers samlede inntekt utenom næring er fordelt med 81 % på lønn, 10 % på pensjoner, 1 % på andre næringsinntekter og 7 % på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 94 %, 4 %, 1 % og 1 %. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2010 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Inntekt < 150.000		Inntekt > 150.000	
			Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	83	59	40	79	60	21
Karasjok	83	58	26	78	74	22
Øst-Finnmark	83	58	31	78	69	22
Vest-Finnmark	95	68	53	80	47	20
Troms	73	83	38	79	63	21
Nordland	86	62	50	87	50	13
Nord-Tr.lag	57	63	75	90	25	10
Sør-Tr./Hedmark	86	57	83	77	17	23
Totalt 2010	83	65	46	80	54	20
Totalt 2009	90	73	40	78	60	22

1) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 150.000 kr.

Tabell 7.1.4 viser at 83 % av de kvinnelige og 65 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2010. Videre viser tabellen at 46 % av de kvinnelige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 150.000 kr. 80 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 150.000 kr.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2010 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner	Menn	Inntekt < 150.000		Inntekt > 150.000	
			Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	87	100	8	33	92	17
Karasjok	91	60	14	33	86	67
Øst-Finnmark	90	82	13	67	87	33
Vest-Finnmark	90	60	24	100	76	0
Troms	81	100	31	0	69	100
Nordland	84	50	19	0	81	100
Nord-Tr.lag	86	100	21	0	79	100
Sør-Tr./Hedmark	94	60	25	100	75	0
Totalt 2010	89	73	21	63	79	37
Totalt 2009	96	83	21	50	79	50

- 1) Andel kvinnelige/mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige *ektefeller* i utvalget.
- 2) Andel kvinnelige/mannlige *ektefeller* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 150.000 kr.

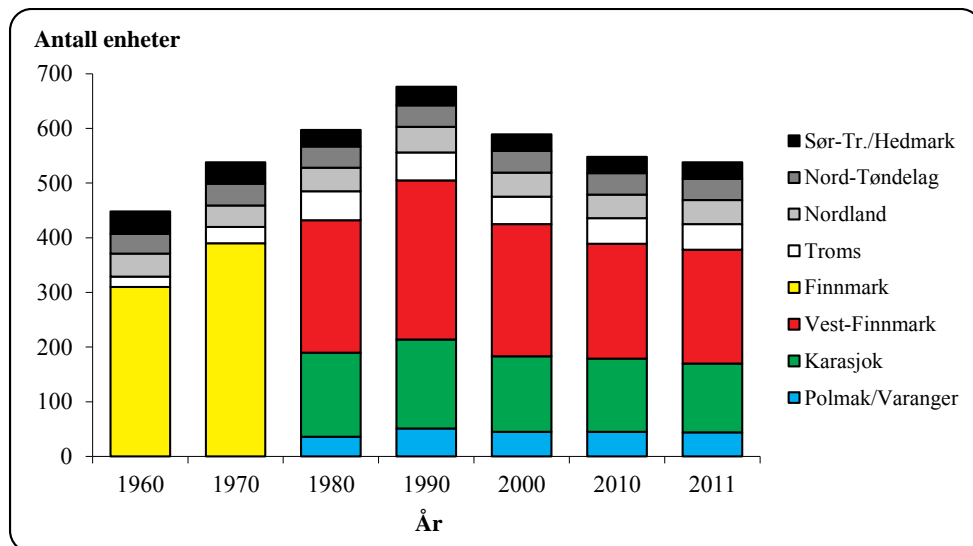
Det går frem av tabell 7.1.5 at 89 % av de kvinnelige og 73 % av de mannlige *ektefellene* har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2010. Av kvinnene er det 79 % som tjener over 150.000 kr og 21 % som tjener under 150.000 kr, mens hos de mannlige er det 37% som tjener over 150.000 og 63% som tjener under 150.000. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at *ektefellers* inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelens økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige *ektefeller*, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige *ektefeller* som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50.000 kr og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

Før reindriftsloven av 1978 trådte i kraft, ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein pr. familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Da den forrige reindriftsloven trådte i kraft i 1979, ble driftsenhet innført som grunnenhet. Heller ikke dette begrepet var entydig. Dette illustrerte den kritiske gjennomgangen av effektene av ny lov. En del av økningen i antall driftsenheter i 1980-årene kan føres tilbake til denne gjennomgangen, men hoveddelen av økningen i antall driftsenheter har sannsynligvis foregått over et lengre tidsrom.

Fram til 1990 inneholder figuren også de som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1950 til 2010 er vist i figur 7.2.1. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2011 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).

I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense tilgangen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde en så sent som i perioden 1985 til 1988 en økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

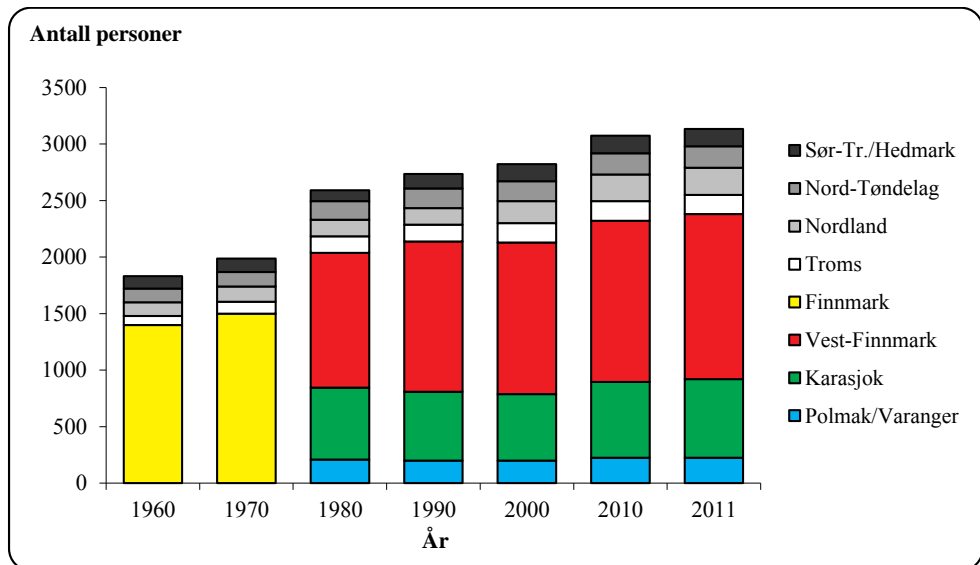
Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1950 til 1990. Økningen må ses i sammenheng med overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde (gjelder distrikter som ligger nord for Vestfjorden).

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1970 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter med utkomme fra reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall pr.soner tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk nedgang i antall enheter, mens antall pr.soner knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Nedgangen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet. Etter 1997 økte antallet

driftsenheter, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært på omstilling kom tilbake til næringen. Selv om antall enheter nå er under nivået fra 1979, da reindriftsloven trådte i kraft, ligger antall pr.soner i næringen langt over nivået fra den tiden.

Figur 7.2.2 Antall pr.soner i samisk reindrift i perioden 1950-2011.

Tallmaterialet for antall pr.soner i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i Melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall pr.soner er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt.

Opplysningene omfatter i hovedsak pr.soner som etter reindriftsloven § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsinnehaver, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindriftsloven § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpr.son eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall pr.soner pr. familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1950 til 2011.

Tabell 7.2.1 Antall pr.soner pr. enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2011
Polmak/Varanger	-	-	5,8	3,9	4,4	5,0	5,1
Karasjok	-	-	4,1	3,7	4,5	5,4	5,5
Vest-Finnmark	-	-	4,9	4,6	5,9	6,8	7,0
Finnmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,1	6,3
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	3,5	3,6
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,1	5,4
Nord-Tøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	4,9
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,1	5,1
Totalt samisk reindrift	4,1	4,0	4,3	4,0	5,0	5,7	5,8

Det fremgår av tabell 7.2.1 at gjennomsnittlig antall pr.soner pr. siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4,1 pr.soner i 1960 til 5,8 pr.soner i 2011. Siden 1990 har antall pr.soner pr. siidaandel økt jevnt i stort sett alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest antall pr.soner pr. enhet.

Syssetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift bygger på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet modeller for beregning av årsverk i reindriftsnæringen. Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall enheter i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. Utvalget ønsker et datagrunnlag som er mer i tråd med dagens arbeidssituasjon i reindriften, og som i sterkere grad synliggjør kvinnenens arbeidsinnsats.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Ved føring av arbeidsregnskapene ble det ikke tatt hensyn til i hvilken grad arbeidet var nødvendig. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein pr. årsverk. Det beregnede arbeidsforbruket for 2010/2011 er spesifisert i tabell 7.2.3. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk i 2010/2011

Reinbeite- Område	Timer pr. enhet	Årsverk pr. enhet	Årsverk Totalt	Rein pr. årsverk
Polmak/Varanger	2 886	1,60	71	348
Karasjok	3 619	2,01	252	239
Øst-Finnmark ¹⁾	3 413	1,90	322	260
Vest-Finnmark	3 493	1,94	404	238
Troms	2 784	1,55	73	166
Nordland	2 841	1,58	69	207
Nord-Trøndelag	2 563	1,42	56	242
Sør-Tr./Hedmark	2 426	1,35	40	343
Tamreinlag			33	320
Totalt			997	

Tabell 7.2.3 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk pr. enhet, har Sør-Trøndelag/Hedmark det laveste arbeidsforbruket (2.426 timer og 1,35 årsverk) og Karasjok det høyeste (henholdsvis 3.619 timer og 2,01 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift gir et gjennomsnitt på 1,8 årsverk pr. siidaandel. Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.4.

Tabell 7.2.4 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2007-11

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	71	72	73	73	71
Karasjok	270	271	269	267	252
Øst-Finnmark	341	343	342	340	322
Vest-Finnmark	413	417	404	406	404
Troms	71	69	71	73	73
Nordland	69	70	71	69	69
Nord-Trøndelag	53	54	55	55	56
Sør- Tr.lag/Hedmark	40	40	40	40	40
Tamreinlag	33	33	33	33	33
Totalt ant. Årsverk	1.020	1.026	1.016	1.015	997

Fra 2004 til 2006 ble antall årsverk redusert fra 1.054 til 1.011. Dette ansees i hovedsak å ha sammenheng med reduksjonen i reintall og antall siidaandeler i forbindelse med reintallstilpasningen i Vest-Finnmark. Fra 2006 til 2008 fikk man igjen en økning i antall årsverk, mens det i årene etter har vært nedadgående tendens. Årsaken til dette ser ut til å være nedgangen i antall siidaandeler, all den tid at reintallet har holdt seg forholdsvis stabilt.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.5. Det totale antallet siidaandeler økte fra 552 i 1997 til 589 i 2001 (+37 enheter). Fra 2002 til 2011 reduseres antallet enheter fra 589 til 538 (-51 enheter). Økningen i antall enheter i perioden 1997-2002 har i hovedsak sammenheng med at 52 av de 100 driftsenhetene i Finnmark som gikk ut i

omstilling i perioden 1993-97 har gjenopptatt driften. Reduksjonen i antall enheter etter 2002 kan først og fremst forklares ved at det har vært foretatt innløsning av enheter.

Tabell 7.2.5 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	45	43	44	43	43	44	44	46	45	44
Karasjok	138	139	140	139	138	138	137	136	134	126
Øst-Finnmark	183	182	184	182	181	182	181	182	179	170
Vest-Finnmark	243	241	240	227	217	216	216	210	210	208
Troms	50	50	50	50	46	46	46	46	47	47
Nordland	44	43	43	43	44	44	44	44	44	44
Nord-Trøndelag	39	37	37	37	36	38	38	40	39	39
Sør-Tr.lag/Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	589	583	584	569	554	556	555	553	548	538

Tabell 7.2.6 viser utviklingen i antall pr.soner i aktive enheter den siste tiårsperioden. Det fremgår av tabellen at antallet pr.soner var lavest i 2002 og høyest i 2009.

Tabell 7.2.6 Antall pr.soner i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Polmak/Varanger	201	203	204	215	215	211	217	233	225	226
Karasjok	560	584	600	646	650	644	666	716	723	695
Øst-Finnmark	761	787	804	861	865	855	883	949	948	921
Vest-Finnmark	1 283	1 323	1 279	1 297	1 292	1 318	1 322	1 425	1 434	1 460
Troms	148	154	160	160	154	167	168	179	166	169
Nordland	200	202	201	215	223	217	226	234	219	239
Nord-Trøndelag	172	180	180	175	185	185	183	200	189	190
Sør-Tr./Hedmark	147	148	152	151	152	154	154	158	154	154
Totalt samisk reindrift	2 711	2 794	2 776	2 859	2 871	2 896	2 936	3 145	3 110	3 133

Likestilling i reindriften

Tabell 7.2.7 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelsinnehaverens alder.

Tabell 7.2.8 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.9 viser en oversikt over antall felles siidaandelsinnehavere. Beregningene er basert på data fra Melding om reindrift for driftsåret 2010/2011. Reintall er hentet fra Melding om reindrift post 1.3.4 Reintall ved driftsårets slutt.

Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2010 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	8	1	3	4	1	2	5	0
Karasjok	19	2	11	6	8	7	4	0
Øst-Finnmark	27	3	14	10	9	9	9	0
Vest-Finnmark	16	3	7	6	4	9	3	0
Troms	9	0	5	4	1	6	2	0
Nordland	5	0	4	1	2	0	3	0
Nord-Trøndelag	6	1	4	1	1	2	3	0
Sør-Tr./Hedmark	7	0	5	2	1	2	4	0
Totalt	70	7	39	24	18	28	24	0

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2010 er til sammen 70 kvinnelige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 13% av det totale antallet siidaandelsinnehavere (538). Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år, og alle er ledere for siidaandeler med under 600 rein.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2010 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	27	5	11	11	1	4	16	6
Karasjok	85	14	42	29	13	26	43	3
Øst-Finnmark	112	19	53	40	14	30	59	9
Vest-Finnmark	118	24	64	30	28	37	45	8
Troms	25	2	11	12	1	13	11	0
Nordland	30	3	14	13	7	8	15	0
Nord-Trøndelag	23	2	12	9	3	5	15	0
Sør-Tr./Hedmark	18	2	7	9	0	3	15	0
Totalt	326	52	161	113	53	96	160	17

Tabell 7.2.8 viser at det i 2010 er 326 mannlige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 60,6 % av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelsinnehaverne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år, og de er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein.

**Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2010
fordelt etter siidaandelens reintall**

Reinbeite- Område	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	9	2	1	4	2
Karasjok	27	5	13	5	4
Øst-Finnmark	36	7	14	9	6
Vest-Finnmark	80	20	30	26	4
Troms	12	5	4	3	0
Nordland	9	4	4	1	0
Nord-Trøndelag	10	1	2	7	0
Sør-Tr./Hedmark	5	0	2	3	0
Totalt	152	37	56	49	10

Tabell 7.2.9 viser at det i 2010 er 152 felles siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 27,7 % av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 101 og 600 rein.

**Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2010,
etter reinerens kjønn (prosent)**

Reinbeite- Område	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	24	76
Karasjok	23	77
Øst-Finnmark	23	77
Vest-Finnmark	27	73
Troms	23	77
Nordland	23	77
Nord-Tr.lag	23	77
Sør-Tr./Hedmark	24	76
Totalt	25	75 %

Tabell 7.2.10 viser at 25 % av reintallet i 2010 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2010, etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./sambo.	Andre
Polmak/Varanger	76	5	19
Karasjok	67	6	27
Øst-Finnmark	70	6	25
Vest-Finnmark	56	9	35
Troms	80	4	16
Nordland	71	9	20
Nord-Trøndelag	79	3	19
Sør-Tr./Hedmark	74	7	19
Totalt	65	7	27

Tabell 7.2.11 viser at siidaandelsinnehavere står oppført som eiere av 65 % av reintallet i 2009, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 7 % og 27 % av reintallet.

De senere år har det vært en svært restriktiv linje når det gjelder nyetablering av siidaandeler. Dette innebærer at unge utøvere i liten grad har fått etablere egne enheter. I stedet velger mange å drive reindrift innenfor den siidaandelen de tilhører. Tabell 7.2.12 viser totalt antall siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, fordelt etter kjønn og reinbeiteområde.

Tabell 7.2.12 Siidaandelsmedlemmer i 2010 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn

Reinbeiteområde	Kvinner	Menn	Totalt
Polmak/Varanger	39	37	76
Karasjok	95	109	204
Øst-Finnmark	134	146	280
Vest-Finnmark	241	259	500
Troms	25	36	61
Nordland	42	39	81
Nord-Trøndelag	37	32	69
Sør-Tr./Hedmark	22	26	48
Totalt	501	538	1039
Prosent	48 %	52 %	100 %

Tabell 7.2.12 viser at det i 2010 er totalt 1039 registrerte siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, likt fordelt på kjønn. Dette utgjør 33% av det totale antallet siidaandelsmedlemmer.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalg ser det som sin hovedoppgave å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget peker også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av reindriftspolitikken.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Fra og med 1997 er grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr pr. siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene. Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap.3.2, for beskrivelse av prisreduksjonen fra 2008 til 2009. Jfr. beskrivelsen er det i dette kapitlet markert et brudd i inntektslinjene i figurene.

Kostnadene omfatter siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. Som følge av endringer i næringsoppgavene og i slakterienes avregningssystem, er ikke kostnadene fra 2003 og utover direkte sammenlignbare med kostnadene for tidligere år.

Med bakgrunn i at de fleste slakteriene fra og med driftsåret 2002/2003 har rapportert bruttopriser, er det i figurene merket ett brudd i linjen mellom 2002 og 2003.

Statstilskuddene omfatter ordinære tilskudd, andre tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, og tilskudd til næringskombinasjoner. Innløsning av siidaandel er inkludert fra og med 2000, Verdiskapningsprogrammet fra og med 2001, og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt fra og med 2007.

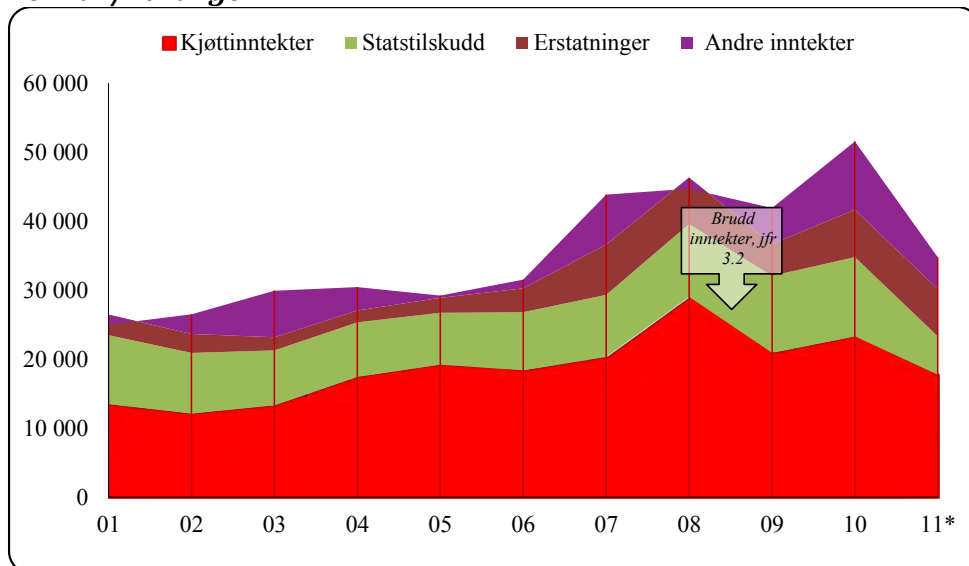
Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og

eventuelt erstatninger over reindrifftsavtalen for uvanlig store tap. Fra og med 1999 inngår også beregnede erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene. Det understrekes at den områdevisse fordelingen av budsjettallene er usikker.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Det totale oversiktsbildet viser at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best i 2007-2008, samt i 2010. Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger gjennom hele perioden utpekt seg som et område med sunn økonomi, og kjøttinntektene har hele tiden vært høyere enn de øvrige av totalregnskapets hovedposter. I 2010 har imidlertid dette snudd, ved at kostnadene for første gang er høyere enn kjøttinntektene.

Kjøttinntektene har gjennom perioden vært jevnt stigende, med toppr. i 2008 og 2010. I 2008 var det et høyt slakteuttak kombinert med høye priser som resulterte i periodens høyeste inntektsnivå. I 2010 hadde man også et særlig høyt uttak sammenlignet med perioden for øvrig. Slakteuttaket i 2008 bidro også til at reintallet igjen kom seg ned under myndighetenes fastsatte øvre reintallsnivå. Lave kostnader var med på å bidra til et godt resultat på vederlagsmålet for arbeid og egenkapital dette året.

Prisene har økt fra 54,14 kr. pr.kg. i 2005, til 76,25 kr. pr.kg. i 2008. På tross av noe lavere slaktekvantum i 2006 og 2007, gav de høye prisene allikevel en liten økning i inntektsbildet. I 2009 framkom en prisreduksjon på 1,30 kr. pr.kg. sammenlignet med 2008. I 2010 er den gjennomsnittlige prisen i Polmak/Varanger 69,23 kroner, en pris som fremdeles er høyere enn nivået i 2007. Polmak/Varanger er også det området i Finnmark som i 2010 utpeker seg med best pris pr.kg kjøtt, sammenlignet med fylket for øvrig.

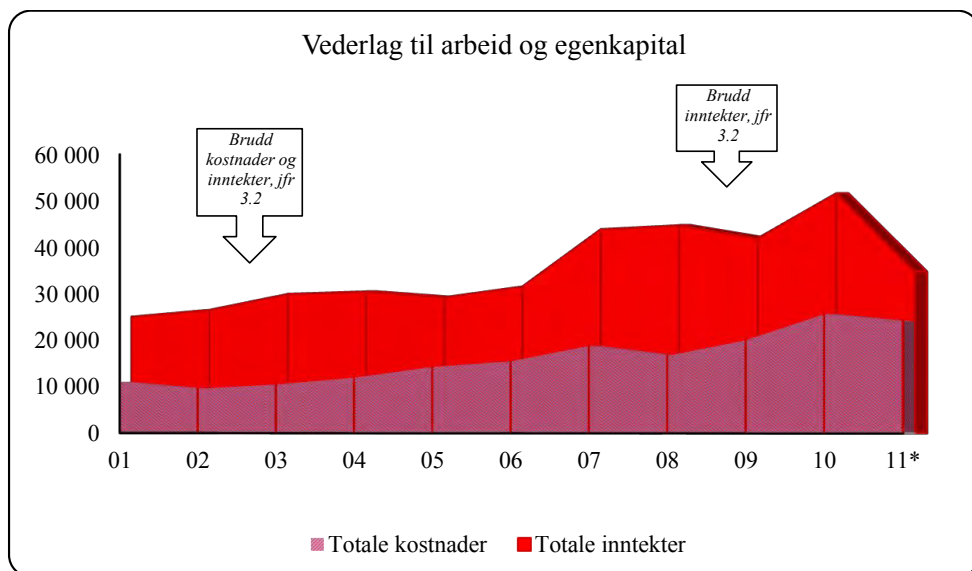
Tilskuddsordningene ble fra og med avtaleåret 2003/2004 lagt vesentlig om i forhold til tidligere (for samtlige områder). Tilskuddene ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp pr siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskapning. Dagens tilskuddsordninger er nå knyttet opp mot *verdien* av det som produseres, mot et tidligere *minstekrav* til produksjon. For Polmak/Varanger førte omleggingen til en liten reduksjon i statstilskuddene i 2003. Antall slakt var på sitt laveste nivå dette året, både i antall slakt samt omregnet til tonn. Samtidig framkommer at gjennomsnittlige slaktevekter var på sitt høyeste

nettopp i 2003. Med bakgrunn i en relativt stor prisøkning dette året fikk man dermed et hopp i inntekstskurven, dog uten at dette ga seg utslag på tilskuddsbeløpene.

I perioden etterpå har statstilskuddene holdt seg relativt stabile, med en noe økende tendens i perioden 2005-2010. Sammenligner vi tilskuddene med slakteuttaket ser vi at Polmak/Varanger hadde høyeste slakteuttak i 2008 (tonn), og periodens nest høyeste i 2010.

Erstatningsutbetalingene i Polmak/Varanger har vært relativt stabile fram til og med 2006. I 2007 hadde man imidlertid en økning. Utbetalingene knytter seg hovedsakelig til erstatning for tap av rein til rovvilt. Årsaken til økningen i utbetalinger dette året ser ut til å være at man fra 2006 har inkludert tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein i erstatningsutbetalingene. I 2010 har man periodens høyeste erstatningsutbetalinger. Økningen er jevnt fordelt på både erstatning for tap av rein samt erstatning for arealinngrep.

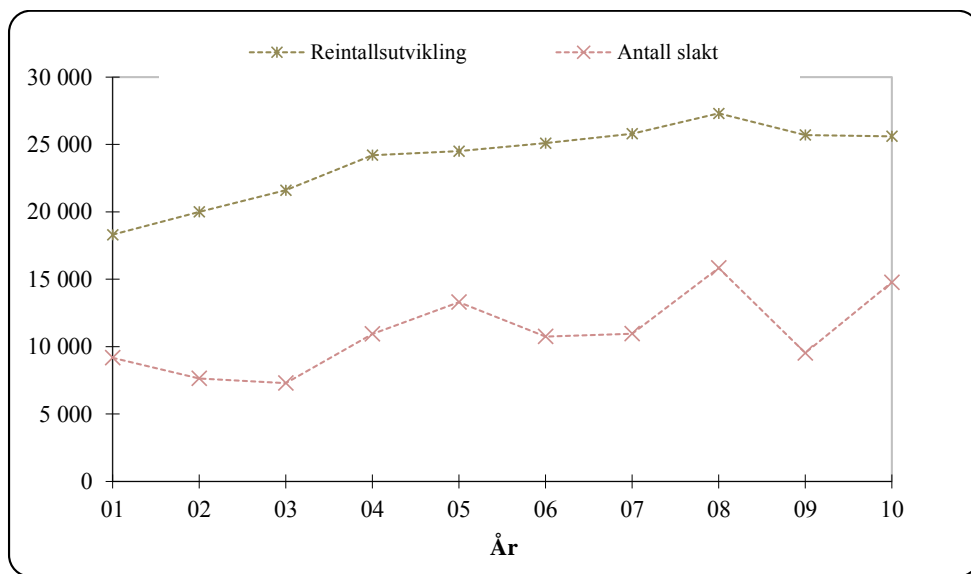
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Polmak/Varanger de fem siste årene er på ca 44% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

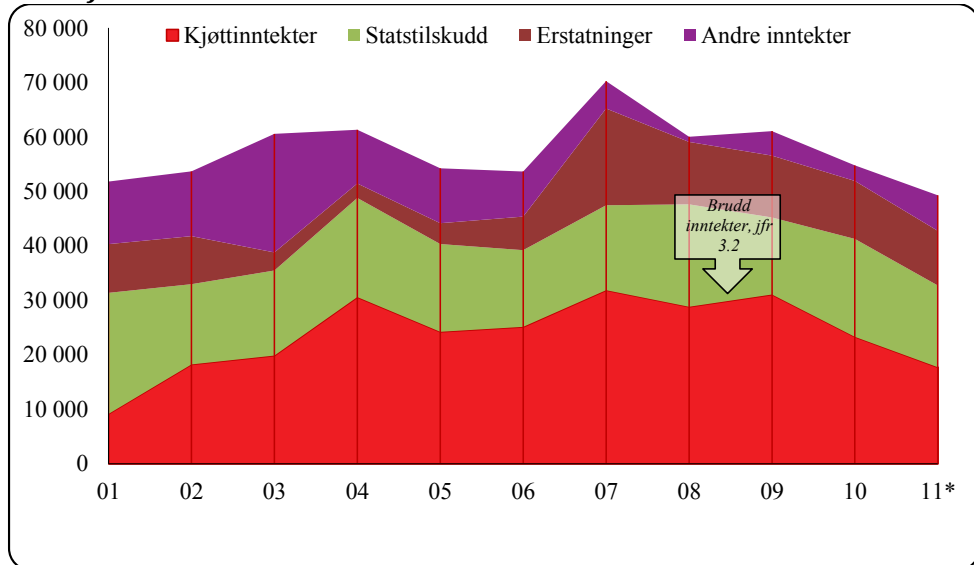
Kostnadene er en post som stadig er økende. Etter en nedgang i 2008 økte kostnadene i 2009 og 2010. Økningen skyldes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. Dette blant annet med bakgrunn i at området i 2008 hadde sitt høyeste reintall under hele sammenligningsperioden, et tall som også oversteg myndighetenes fastsatte reintallsnivå.

Polmak/Varanger har hatt varierende gjennomsnittsvekter på kalv; de store nedgangene har vært i 2004, 2008 og 2010. For 2004 og 2008 viser bakgrunns materialet også at det er nettopp disse to årene vi finner den største økningen i reintallet.

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2001-2010

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

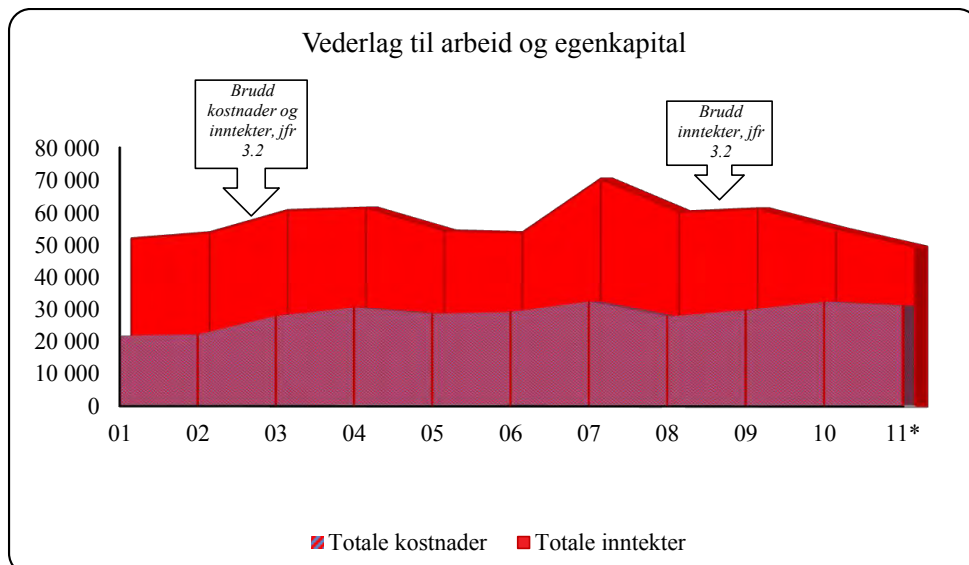
Kjøttinntektene i dette området er varierende. I 2004 og 2007 var inntektene høyere enn samtlige av de øvrige resultatmålene. I 2010 er kjøttinntektene betydelig lavere enn kostnadene. Gode kjøttinntekter er avhengige av at antall slakt økes betydelig for å kompensere for de lavere slaktevektene. Når man ser på gjennomsnittlige slaktevekter for området, viser bakgrunns materialet at vektene har vært jevnt synkende; fra 29 kg i 2003 til 21,0 kg i 2010. Dette påvirker verdiskapningen; de nedadgående vektene gjør at antall tonn ikke endres proporsjonalt med antall slakt.

I Karasjok har det, som i øvrige områder, vært en betydelig prisøkning i perioden. Både i 2008 og 2009 var det derimot dette området som hadde de laveste prisene pr. kg. slakt. Dette har sammenheng med lavere vekter og derav lavere pris.

Tilskuddsordningene og endringen av disse i 2003/2004, bidro de påfølgende år til et større uttak av rein. Størrelsen på de totale overføringene er derimot på omtrent samme nivå som tidligere. Dette kan ha sammenheng med de nedadgående slaktevektene. Antall tonn har ikke økt proporsjonalt med antall slakt. For 2010 er det likevel en økning i statstilskuddene. Økningen kan relateres til økning i samtlige av de produksjonsavhengige tilskuddene i Karasjok øst.

Erstatningsutbetalingene hadde en markant økning i 2007. Dette kom som følge av en utbetaling knyttet til arealinngrep i Halkavarre. I sammenligningsperioden har man etter 2007 hatt et generelt høyere nivå i erstatningene. Økningen i 2006 må også her tilskrives endringen i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene. I årene 2008-2010 har erstatningsutbetalingene vært stabile, både med tanke på arealinngrep og rovvilttap.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Karasjok de fem siste årene er på ca 24% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

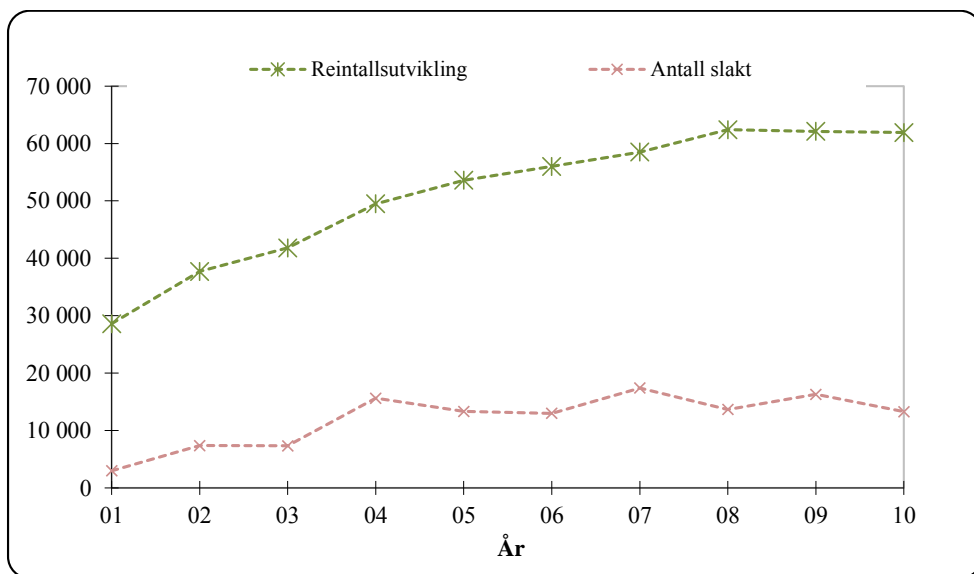
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kostnadene ligger på et generelt høyt nivå, også i dette området. Karasjok har imidlertid vært stabil og unngått de store økningene. Bakgrunns materialet viser imidlertid at i 2010 var kostnadene på sitt høyeste nivå. Den største kostnadsarten for dette området er kjøretøy og maskiner, som gjennom hele perioden har utgjort en betydelig del (ca 32%) av de totale kostnadene. Øvrige poster som utgjør en betydelig del av de totale kostnadene er avskrivninger (ca 15%) og varekjøp (ca 11%). Kostnader til varekjøp har imidlertid blitt redusert de siste årene.

Målt i resultatmålet for arbeid og egenkapital markerte 2007 seg som det beste året i sammenligningsperioden. Uttaket i antall slakt var høyt, og med en stigende kjøttpris i forhold til årene før genererte dette noe høyere inntekter. Erstatningsutbetalingene var også særlig høye dette året.

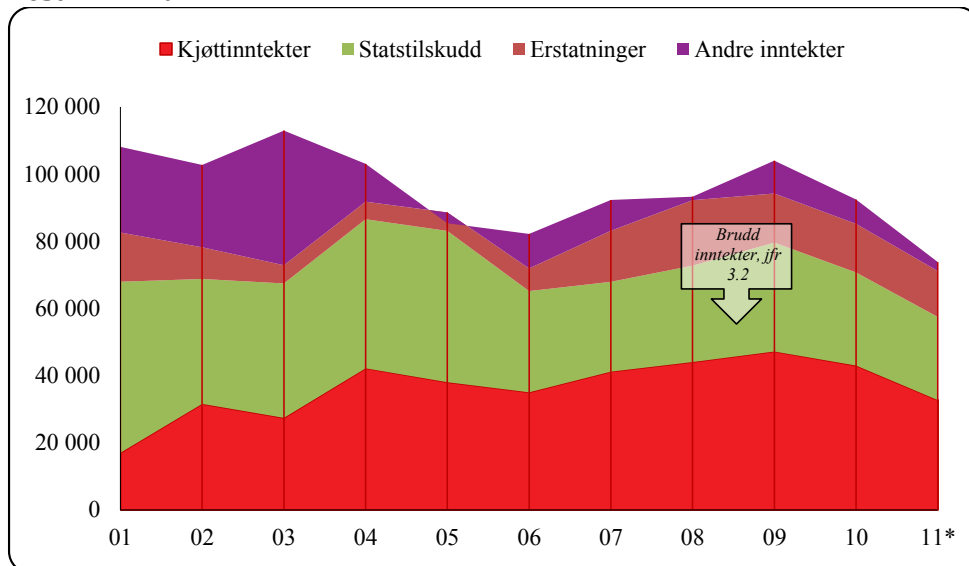
Karasjok har helt siden 2004 hatt et reintall som er godt over myndighetenes fastsatte nivå. Det varierende slakteuttaket bidrar heller ikke til en reintallsreduksjon.

Utfordringen i Karasjok vil være å få ned reintallet på et bærekraftig nivå, samt fokus på kostnadsreduksjon i forhold til inntektsnivået.

Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2001-2010

Vest-Finnmark

Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kjøttinntektene har fra og med 2004 stabilisert seg på et høyere nivå enn tidligere år. Dette har sammenheng med en økning i slakteuttaket. En liten nedgang i uttaket til og med 2006, samt nedadgående gjennomsnittsvekter, gav reduksjon i inntektene på tross av stor prisøkning. Uttaket har de påfølgende årene stabilisert seg, men fortsatt stigning i prisutviklingen gir en positiv utvikling av på inntektskurven. Slaktevektene er i denne perioden jevnt over på et lavt nivå. Fra å ha ligget på 26,3 kg i 2003 er de gjennomsnittlige slaktevektene i 2010 nede på 19,5 kg. På tross av rekordhøyt slakteuttak i 2010 (antall), medfører både reduserte vekter og reduserte priser at man allikevel får en nedgang i inntektskurven.

Tilskuddordningene for Vest-Finnmark ble noe endret fra og med avtaleåret 2009/2010. Man innførte en ny tilskuddsmodell som erstattet ordningen med tidligslaktestilskudd og kalveslaktestilskudd. Det nye tilskuddet medførte et produksjonskrav på 8 kg pr rein i vårflokk, og har i tillegg differensierte satser ut fra slaktetidspunkt. Kravet medfører at flere har måttet slakte mer for å få statstilskudd. Man ser en økning i tilskuddene fra 2002-2005, mens det i 2006 framkommer et kraftig fall. De produksjonsavhengige tilskuddene ble i denne perioden redusert med hele 36,5%. Samme år hadde man både en reduksjon i antall siidaandeler på 10 enheter, og et lavere slakteuttak.

Fra og med 2007 har statstilskuddene hatt en økning. Det er hovedsakelig posten "Andre tilskudd" (investeringer, pramming, stipend, fagbrev etc.) som representerer økningen.

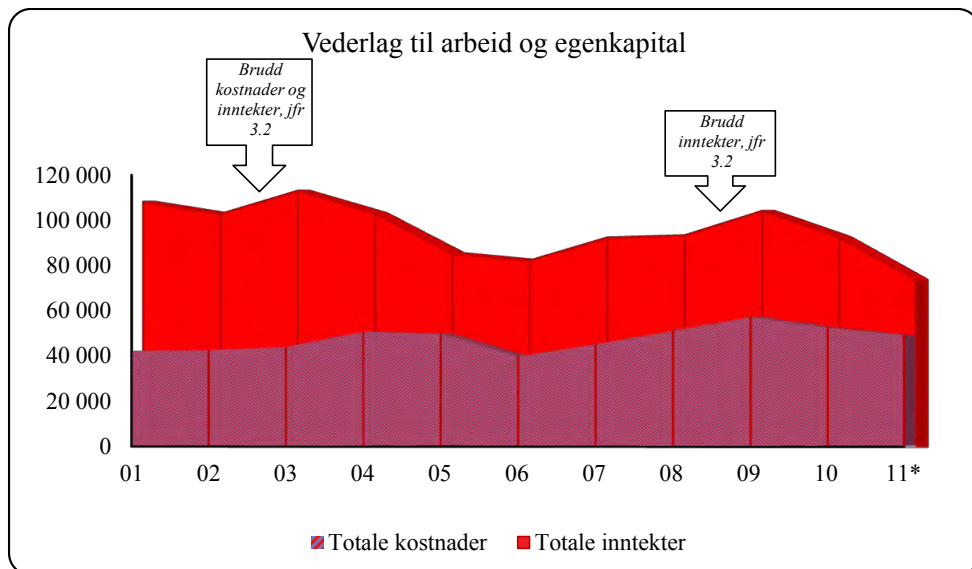
I 2010 har man en nedgang i tilskuddsdelen. Bakgrunns materialet viser at det hovedsakelig er posten "Andre tilskudd" som representerer nedgangen. De produksjonsavhengige tilskuddene har en økning i forhold til 2009.

Erstatningsutbetalingene hadde i 2007 en stor økning i forhold til perioden før. Tendensen fortsatte påfølgende år. Erstatningene for tap av rein tatt av rovvilt økte med ca 63% fra 2006

til 2007, samtidig som erstatning for arealinngrep hadde store utbetalinger dette året (fra 0,7 mill. kr. i 2006 til til 5,1 mill. kr. i 2007). Sistnevnte gjelder utbetaling for Abojohka som ble inntektsført i 2007. I 2008 gikk erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt ytterligere opp, med tilnærmet fordobling av utbetalinger i forhold til 2007. Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene knyttet til rein tatt av rovvilt økt fra 3,9 mill. kr. i 2005 til 16,1 mill. kr. i 2008. Dette kan være en årsak til kostnadsutviklingen, all den tid intensivering av gjeting, samt oppfylling av dokumentasjonskravene er kostnadskrevenne for reieierne.

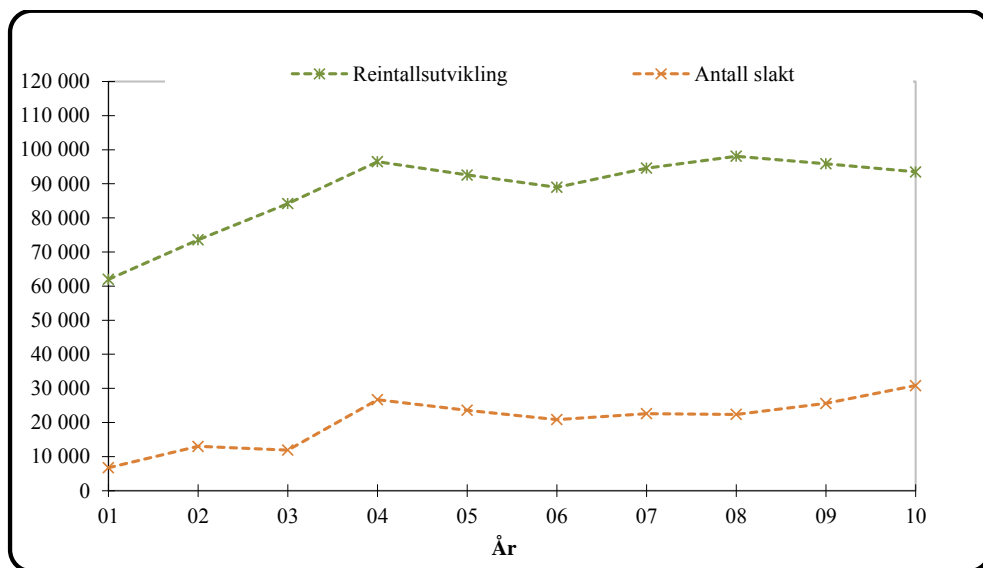
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Vest-Finnmark de fem siste årene er på ca 19% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

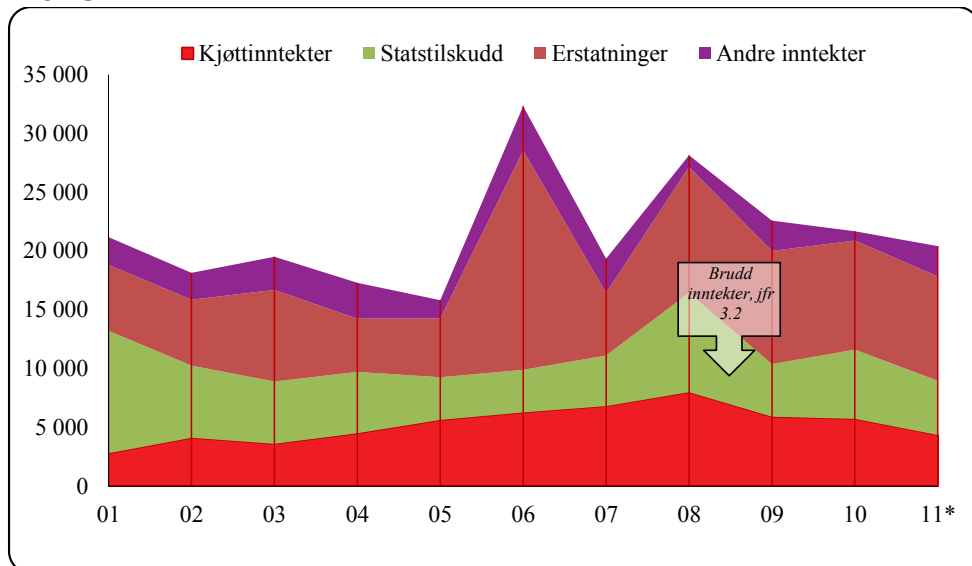
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kostnadsnivået har i alle år ligget godt over inntektene. Dette kan ha sammenheng med at reintallet i flere distrikt i Vest-Finnmark ut fra gitte føringer er altfor høyt. Driften av enhetene blir dermed mer ressurskrevende. Vi ser at man i 2006 og 2007 hadde et kostnadsnivå lik inntektene, mens at forbruket i perioden for øvrig er godt over inntektsnivået. Om lag 30% av de totale kostnadene gjennom hele perioden kommer av utgifter til kjøretøy og maskiner. Til sammenligning kan nevnes at det samme tallet for hele landet ligger på ca 24%. Vest-Finnmark står alene for om lag 33% av de samlede kostnadene for hele reindrifts-Norge. For 2010 har imidlertid Vest-Finnmark klart å redusere sine kostnader i forhold til året før, etter at man har hatt økende tendens helt siden 2006.

Utfordringen i Vest-Finnmark vil være å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. Dette har også med dyrevelferdsmessige hensyn å gjøre. Beitepresset gjenspeiler svært lave gjennomsnittsvekter, og i likhet med Karasjok oppnår man i dette området lav pris pr. kg. kjøtt. En reduksjon av reintallet vil bidra til økte slaktevekter, og derav økt pris. En reduksjon i reintallet vil også bidra til lavere driftskostnader, ved at bakgrunnsmateriale viser at kostnadsnivået følger reintallsutviklingen.

Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finmark i perioden 2001-2010

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2001-2011 (*Budsjet-tall for 2011) (2010-kroner)

Troms har gjennom hele perioden slitt med svak økonomi. Kostnadene er på et betydelig høyere nivå enn kjøttinntektene.

Kjøttinntektene

Anntall slakt er forholdsvis stabilt. Dette området har også de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt. I 2008 var gjennomsnittlig slaktevekt på 30,3 kg. De høye gjennomsnittsvektene har holdt seg gjennom hele perioden. I 2009 var tallet for første gang i sammenligningsperioden under 30 kg., med 27,1 kg.

Troms har gjennom hele perioden oppnådd høye priser pr.kg. kjøtt, sammenlignet med øvrige områder. Utviklingen har vært jevnt stigende eller på et stabilt nivå gjennom hele sammenligningsperioden. Et stort hopp i prisutviklingen i 2008 gav periodens høyeste pris pr.kg. kjøtt (81,32), og dette kombinert med et høyt slakteuttak resulterte i et forbedret inntektsnivå som også er periodens beste. For dette området ser vi også en reduksjon i prisene etter 2008. Her henvises det for øvrig til avsnitt om priser under kapittel 3.2. I 2010 har vi en mindre nedgang siden 2009, men totalt sett ligger kjøttinntektene nå på samme nivå som i 2005, målt i 2010-kroner.

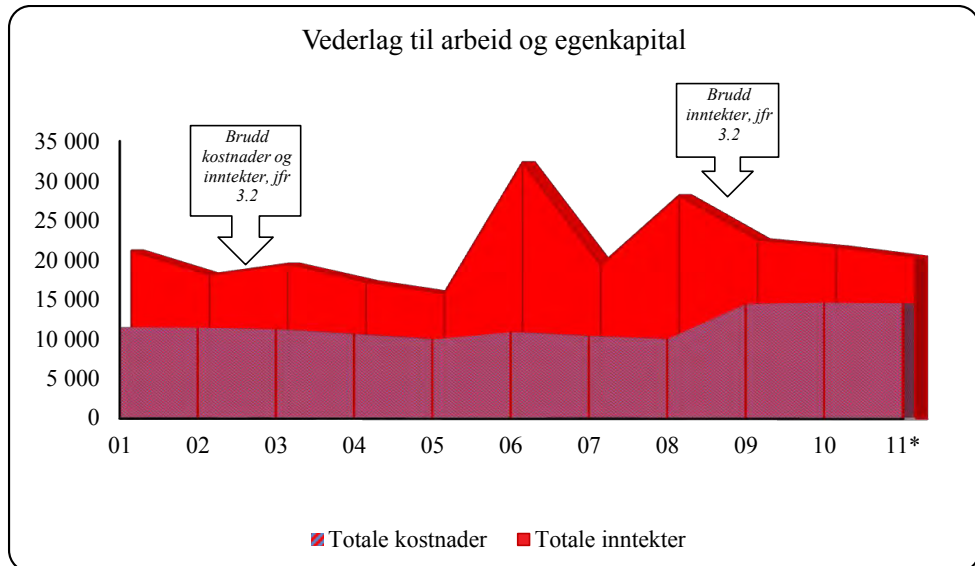
Statstilskuddene er synkende til og med 2005. En sannsynlig årsak til den noe varierende utviklingen kan være tilslagsprosenten. Troms skiller seg ut som et område hvor tilslagsprosenten er den laveste blant alle områdene. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten fra 2005-2009 har variert fra 61% til 70%, hvor 2009 var det beste året i så måte. Med så lav andel som søker, eventuelt får innvilget tilskudd, blir utslaget stort når tilslagsprosenten varierer.

Erstatningene for dette området har perioden gjennom ligget jevnt på ca 5 mill. kr, med noe årvisse variasjoner. I 2006 ser vi imidlertid et kraftig hopp som også spiller en betydelig rolle

i utviklingen av det totale årsresultatet. Området har en økning på ca 12 mill. kr som erstatning for arealinngrep til et distrikt i Troms. Erstatning for arealinngrep utbetales som en engangssum og inntektsføres i sin helhet det året erstatningene utbetales.

Troms er for øvrig et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile, men i 2008 (og til dels 2009) framkom det en markant økning på denne posten.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Troms de fem siste årene er på ca 54% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2001-2011 (*Budsjet-tall for 2011) (2010-kroner)

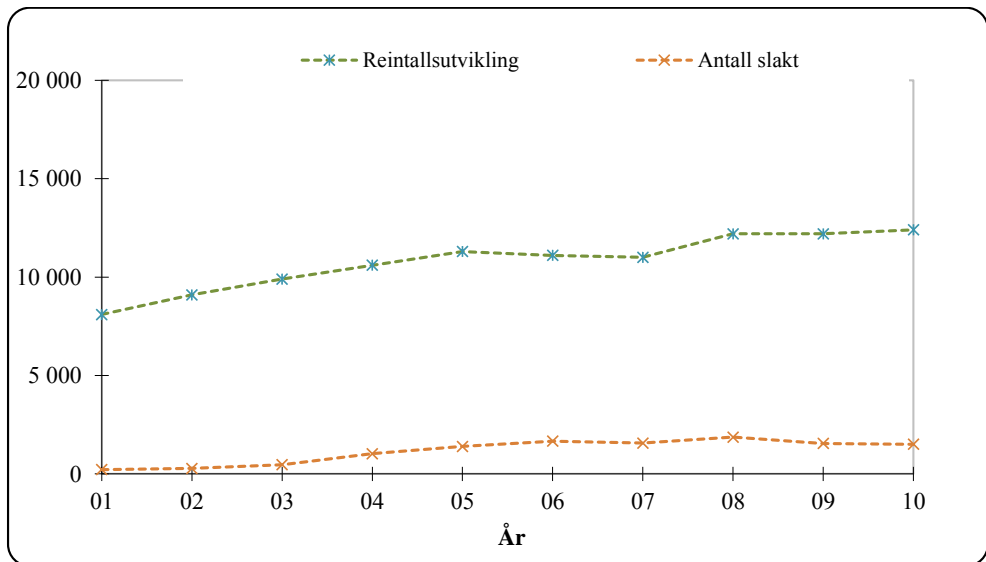
Kostnadsnivået for dette området er betydelig. Store kostnadsposter gjennom hele perioden er utgifter til kjøretøy og maskiner (23%), varekjøp og utstyr (20%), samt avskrivninger (15%). Totalt sett står Troms for 8,1% av reindriftsnæringens totale kostnader perioden sett under ett.

I 2008 var kostnadene imidlertid på sitt laveste nivå i hele sammenligningsperioden. Noe mindre utgifter til varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt frakt og transport bidro til dette. Vi ser derimot en ny markant økning i 2009. Økningen kom som følge av økning i postene frakt og transport, samt varekjøp. Kostnadene til frakt og transport er betydelig redusert i 2010, men en generell økning i øvrige poster skapr. allikevel et høyere kostnadsnivå for dette året.

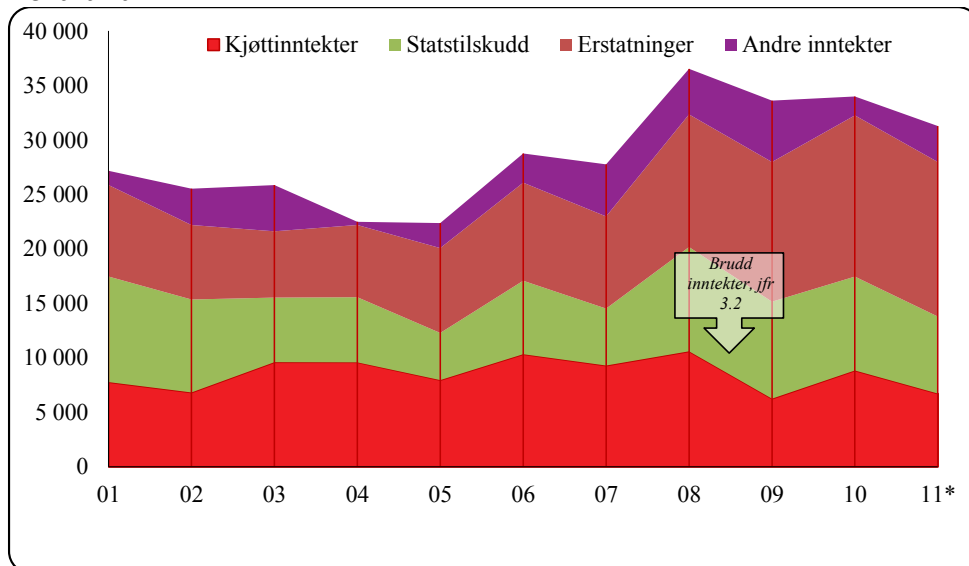
De reduserte kostnadene i 2008, kombinert med relativt høye inntekter dette året, gjorde at vederlag til arbeid og egenkapital ble svært positivt perioden sett under ett.

En tilpasning til reindriftsavtalens tilskuddsordninger vil kunne bidra til forbedret økonomi. En stor del av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner vil kunne være et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I

tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jfr. ordninger i Reindriftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene.

Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2001-2010

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2001-2011 (*Budsjet-tall for 2011) (2010-kroner)

I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile og uten betydelige avvik til og med 2008. I 2009 hadde man en kraftig reduksjon i rapportert slakteuttak, årsaken her er at en del av uttaket i Nordland ble utført som leieslaktning i Sverige, og man har ikke innarbeidede rutiner ved svenske slakteri for innsending av slakterapporter.

Nordland har hatt en betydelig økning i prisen fra 2006 til 2008. Gjennomsnittsprisen var 58,65 kroner i 2006, mens den i 2008 var på 78,72 kr. pr.kg. Dette tilsvarer en økning på 34% på disse to årene. Den moderate prisnedgangen fra 2008 til 2009 kan ha en sammenheng med den mangelfulle slakterirapporteringen ved at grunnlaget for beregning av priser ikke var representativt for hele området. I 2010 hadde man en prisnedgang på ca 10,5% sammenlignet med 2009.

Inntektskurven er allikevel ikke direkte preget av den relativt store prisøkningen. En nedgang i gjennomsnittsvektene og dermed antall tonn slakt er hovedårsaken til dette. I 2006, før inntektsøkningen satte inn, hadde man periodens nest høyeste slakteuttak både med tanke på antall slakt, samt gjennomsnittsvekter. Vi ser også at reintallet dette året var på sitt laveste siden 2002.

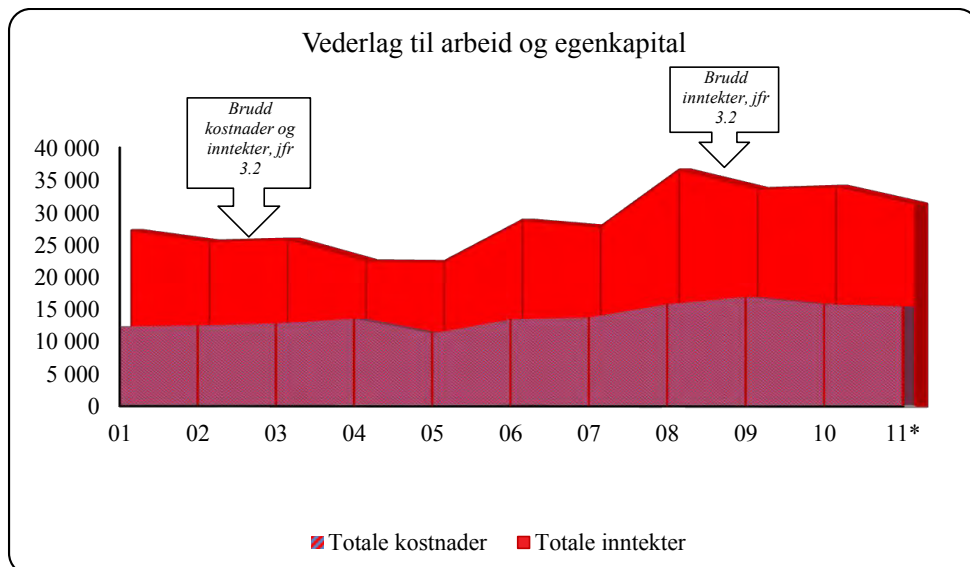
I 2008 hadde man periodens høyeste reintall og et slakteuttak på det jevne, men forholdsvis lavt utslag på antall tonn. Sammenlignet med 2006 var gjennomsnittsvektene i 2008 2,7 kg. lavere. I 2009 hadde Nordland periodens laveste gjennomsnittsvekt med 26,8 kg. Til sammenligning kan nevnes at tallene fram til og med 2007 har ligget på omtrent 30 kg.

Tilskuddspostene for Nordland hadde i 2008 en relativt stor økning, faktisk nesten en fordobling sammenlignet med året før. Bakgrunns materialet viser at det var posten andre tilskudd som representerte økningen, da spesielt investeringer, pramming/transport og tiltak konvensjonsbeiter.

De produksjonsavhengige tilskuddene varierer i takt med produktiviteten. Tilskuddpostene har i perioden etter 2008 vært nedadgående. Bakgrunns materialet viser her at det hovedsakelig er posten "Andre tilskudd" som reduseres jevnt etter toppen i 2008, men at man i 2010 også har en reduksjon på de produksjonsavhengige tilskuddene.

Erstatningene for Nordlands-området har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabil i forhold til utbetalinger. Økningen i 2008 knytter seg til erstatning for arealinngrep. Etter å ha ligget på mellom 0,3 - 0,8 mill. kr i årene før var dette beløpet i 2008 på 2,6 mill. kr. Erstatningsutbetalingene knyttet til arealinngrep var neste år "normalisert", men denne gangen var det en sterkt økende rovvilterstatning som gjorde at den totale erstatningsposten likevel var økende. Tendensen med økt rovvilterstatning fortsetter i 2010.

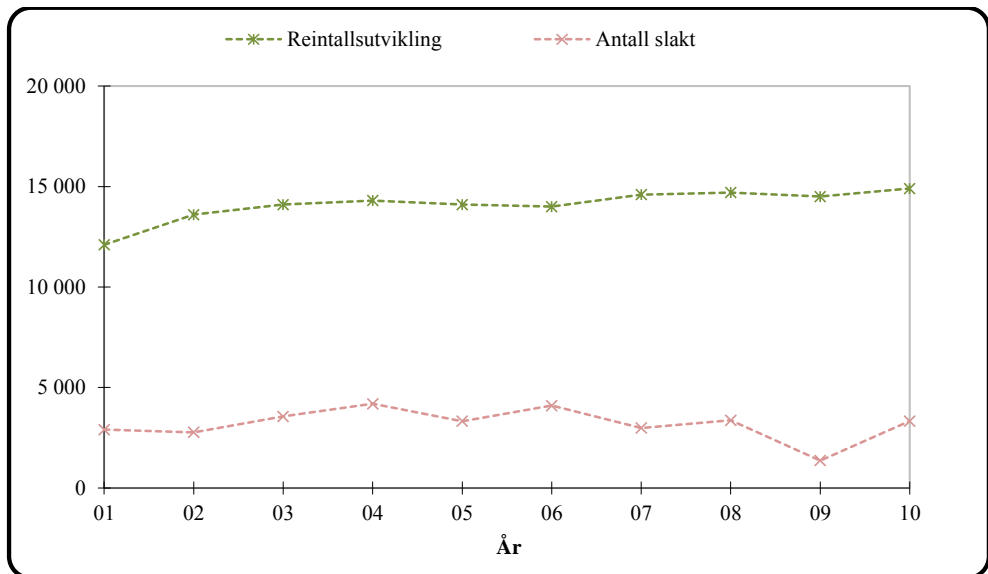
Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nordland de fem siste årene er på ca 43% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

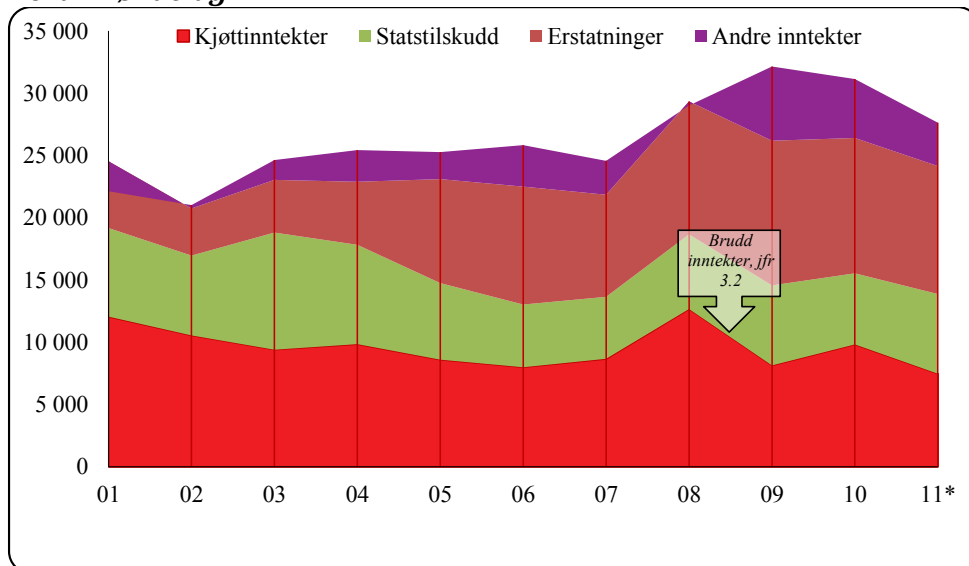
Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over inntektsnivået. Tendensen for dette området har også vært økende de senere årene. Det er utgifter knyttet til kjøretøy og maskiner, varekjøp og avskrivninger som står for den største andelen av de totale kostnadene. Disse tre artene utgjør til sammen om lag 45% av totalen. Den største økningen fra 2005 skriver seg fra postene utstyr, avskrivninger og fremmedtjenester. Økningen i kostnader har vedvart i perioden fram til og med 2009, men i 2010 har imidlertid Nordland klart å redusere sine kostnader. Det er postene frakt og transport, samt bygninger/anlegg, som representerer reduksjonen.

Nordland har et stabilt reintall. Det har også, gjennom hele sammenligningsperioden, vært et stabilt slakteuttak. Vi ser da bort fra 2009 hvor reduksjonen mest sannsynlig skyldes mangelfull innrapportering av slakt.

Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2001-2010

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kjøttinntektene har vært varierende. Fra 2001 til og med 2007 ble slakteuttaket redusert. Dette medførte en fallende inntektskurve med enkelte årvisse variasjoner. I 2008 og 2010 har man imidlertid hatt en økning i slakteuttaket, og spesielt i 2008. I 2008 var det også gode priser som resulterte i et stort hopp i inntektskurven. Prisutviklingen har i hele sammenligningsperioden vært økende, fra en pris på 47,45 kr. pr. kg. kjøtt i 2001, hadde man i 2009 en pris på 84,41 kr. pr. kg. Inntektsøkningen i 2008 kom som en følge av høyere priser, økning i slakteuttaket samt gode slaktevekter. Slakteuttaket i 2008 var 33% høyere enn i 2007. Gjennomsnittsvektene er stabil i perioden 2001-2009. Vektene har variert fra 23,4 kg til 24,5 kg. I 2010 var man imidlertid nede på 22,7 kg.

Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har til og med 2007 hatt en negativ utvikling. Etter endringen i tilskuddsordningene fra og med avtaleåret 2003/2004, har nivået på oppnådde tilskudd vært nedadgående. Både produksjonspremie, kalvetilskudd og tidligslaktetilskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten.

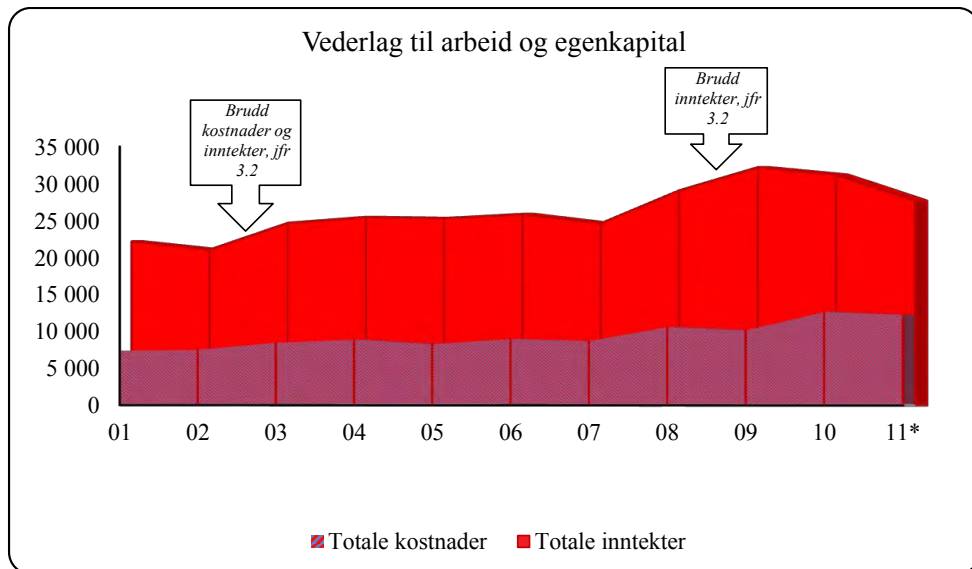
Nord-Trøndelag har, som tidligere nevnt, en nedgang i antall slakt fra 2008 til 2009. På tross av dette har man en økning i produksjonsavhengige tilskudd i samme periode. Dette kan ha en sammenheng med økningen i satsene for kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd, da begge ordningene hadde et hopp på 25% sammenlignet med året før

Erstatningsnivået på dyr tatt av rovvilt er økende, og synliggjør de betydelige utfordringer dette medfører for reindriften i Nord-Trøndelag. I forhold til resten av landet får reieierne i Nord-Trøndelag erstattet en større del av det omsøkte tapet enn reieierne i øvrige områder.

Bortfallet av produksjonspremie pga mindre slakteuttak kompenseres delvis med at den inngår som et grunnlag for erstatningssummen for godkjente tap til rovdyr.

Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør ca 5-10% av de totale erstatningene og er således av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Nord-Trøndelag de fem siste årene er på ca 59% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

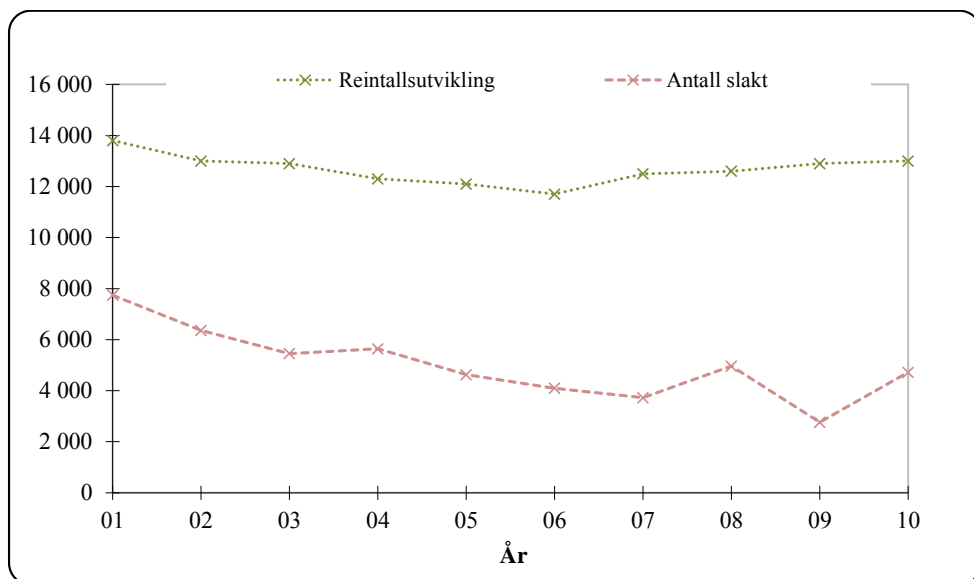
Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kostnadsnivået er stigende, dette på tross av en reduksjon i slakteuttaket. Hovedslakten i Nord-Trøndelag foregår stort sett rundt årsskiftet, og vær- og føreforhold bestemmer om den skjer før eller etter jul.

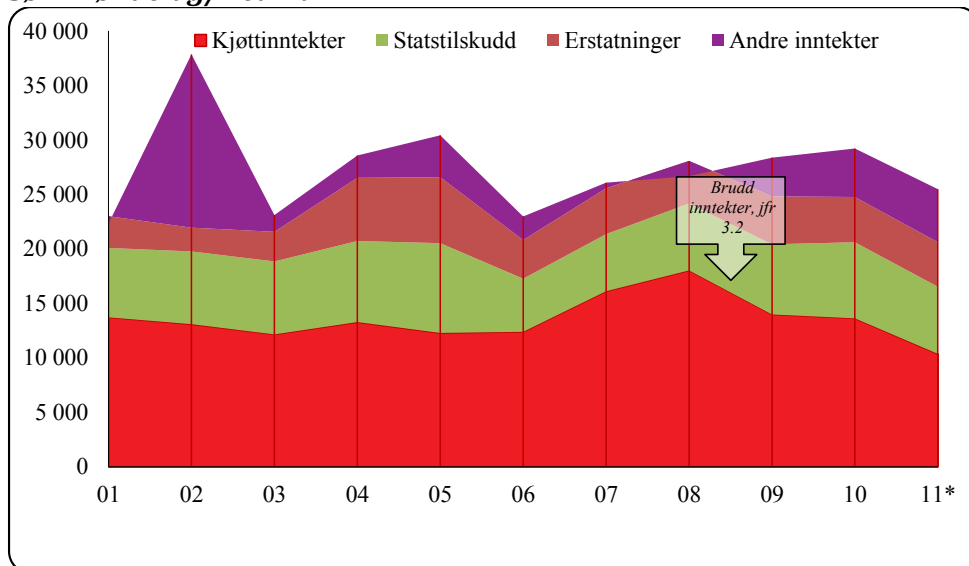
Det økte kostnadsnivået har sannsynligvis også en sammenheng med rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at postene frakt og transport, leie og fremmedtjenester, som kan relateres til ovenstående, til sammen utgjør ca 20% av de totale kostnadene. Gjennomsnitt i landet for øvrig på disse postene er ca 15%.

Ser man på sammenligningsperioden under ett viser utviklingen at slakteuttaket reduseres. Man ser da bort fra årene 2008 og 2010.

For øvrig kan nevnes at det er en klar utvikling mot at en større del av familiens totale inntekt kommer fra lønnsinntekt utenom næringen. For dette området gjelder også at man pr i dag er inne i en periode med generasjonsoverganger, der flere nye ledere av siidaandeler er i en oppbyggingsfase. Det er et markert trekk at oppbyggingsfasen går over flere år enn tidligere.

Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2001-2010

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark er preget av stor stabilitet og forutsigbarhet.

Kjøttinntektene er i hele perioden større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. Området hadde en relativt stor inntektsøkning fra 2006 til 2008. Økningen i 2007 skyldes en kombinasjon av høyere slakteuttak og økte priser sammenlignet med 2006. Fra 2007 til 2008 har inntektsøkningen en direkte sammenheng med prisøkningen på hele 25,5%. Slakteuttaket i 2008 gikk noe ned sammenlignet med året før.

Prisene i Sør-Trøndelag har gjennom hele perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett. I 2008, når de totale gjennomsnittsprisene var på sitt høyeste, oppnådde man i dette området 83,29 kr. pr.kg. kjøtt. Til sammenligning kan nevnes at man i den sonen med lavest pris dette året hadde en pris på 70,12 pr.kg. kjøtt.

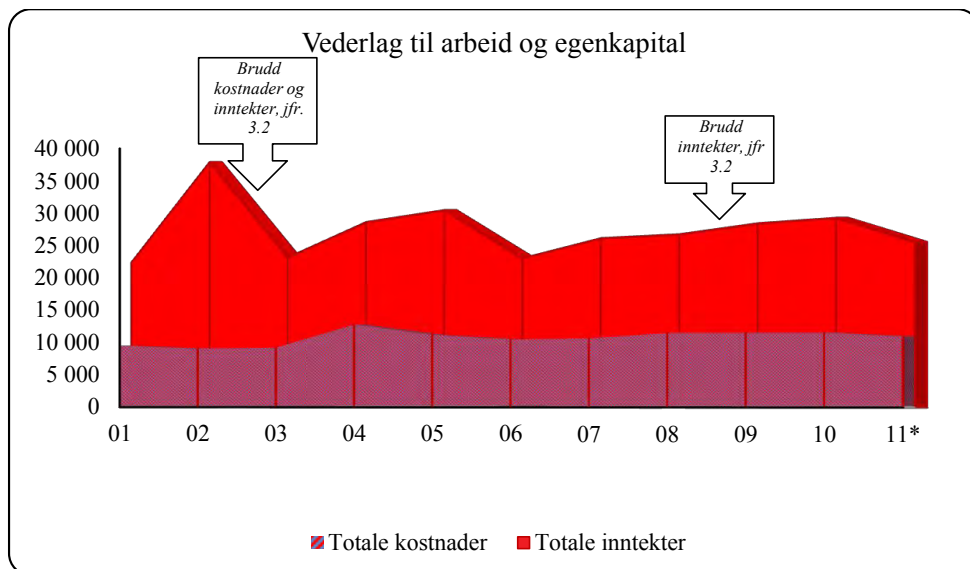
Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile med en noe økende tendens. Fra å ha vært på 23,9 kg i 2003, som det laveste i sammenligningsperioden, var de i 2009 oppe i periodens høyeste gjennomsnittsvekt med 25,9 kg. Sammen med tamreinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon pr.livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. Man hadde en reduksjon fra 2005 til 2006 for deretter å stabilisere seg på et noe lavere nivå. Reduksjonen skyldes en nedgang i samtlige tilskuddsposter bortsett fra driftstilskuddet. Den største årsaken til reduksjonen er imidlertid at området for første gang ikke mottok tilskudd til investeringer, en post som i 2005 alene utgjorde om lag 28% av det totale tilskuddsbeløpet. Fra og med 2006 har tilskuddsandelen igjen vært jevnt stigende.

Erstatningsutbetalingene er stabile og dreier seg i all hovedsak om erstatninger for rein tatt av rovvilt. Vi ser en økning i 2004 og 2005 som utelukkende skriver seg fra

erstatningsutbetalinger for arealinngrep, i dette tilfellet i forhold til Meråkerreguleringen i 2004.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt i Sør-Trøndelag de fem siste årene er på ca 43% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

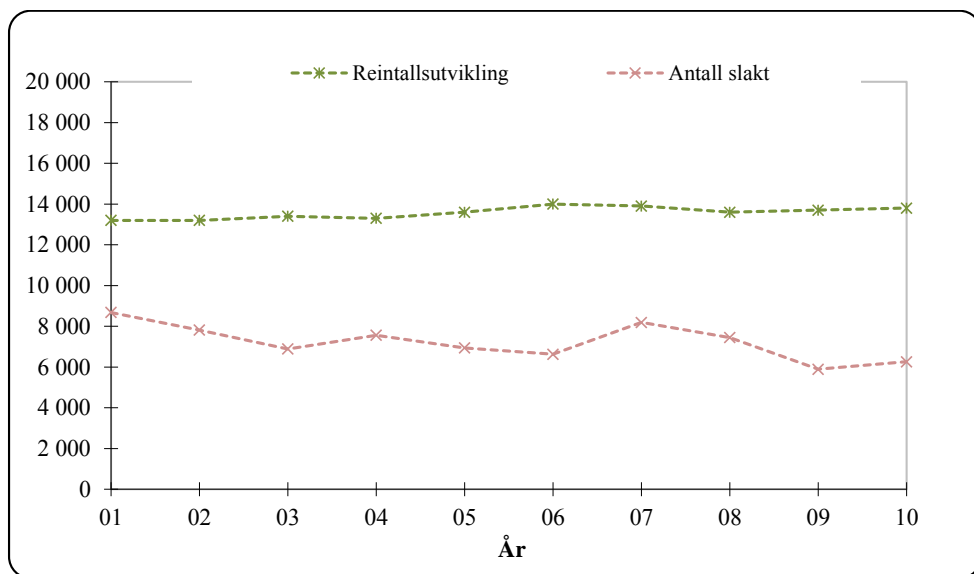

Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kostnadsnivået fikk et hopp i utviklingen fra 2003 og 2004, som blant annet kan relateres til endringen i prisrapporteringen fra slakteriene som fant sted fra og med 2003. Den største økningen på kostnadssiden var imidlertid knyttet til økte utgifter på bygninger og anlegg. Posten økte med om lag 270 % fra 2003 til 2004.

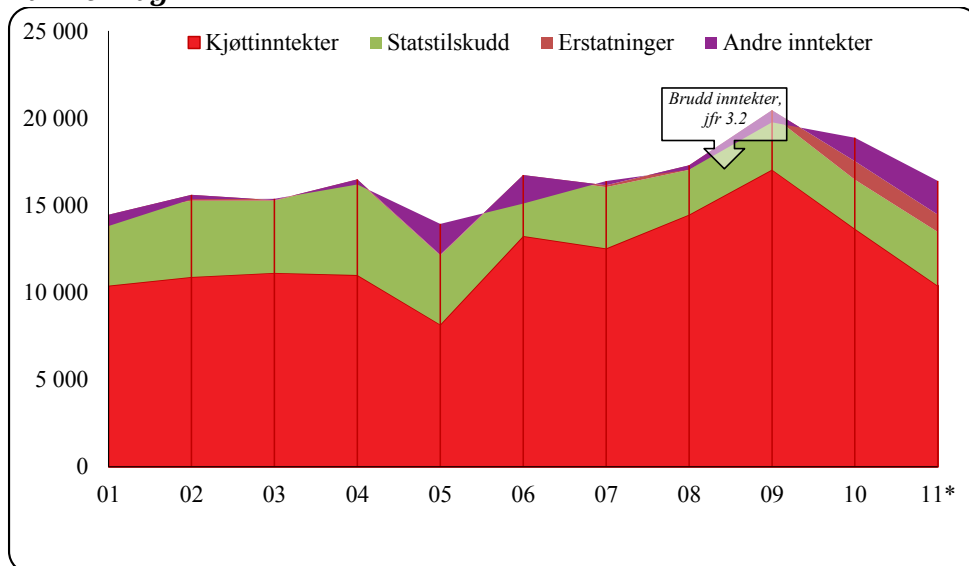
For øvrig er det postene kjøretøy og maskiner som utgjør den største kostnadsposten for området, med en gjennomsnittlig andel på 23% for perioden sett under ett. Kostnadsnivået har vært svakt stigende fra og med 2007, og i 2010 ser vi en litt større økning som følge av økte utgifter til utstyr og øvrige varekjøp.

Perioden sett under ett var det 2005 som kan betegnes som periodens beste år. På tross av en liten reduksjon i inntektene, bidro det økte tilskudds- og erstatningsnivået til at vederlaget for arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Vi ser også at man dette året hadde redusert kostnadene med om lag 11% fra året før.

Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2010

Tamreinlag

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Reintallet hos tamreinlagene har vært stort sett stabil gjennom hele perioden, med en noe økende tendens de siste årene.

Kjøttinntektene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos tamreinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2005 kom som en kombinasjon av lave gjennomsnittsvækt og lavt slakteuttak. Avviket på slaktevektene var imidlertid ikke avgjørende ved at reduksjonen var på 0,2 kg fra året før. I 2009 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 28,7 kg.

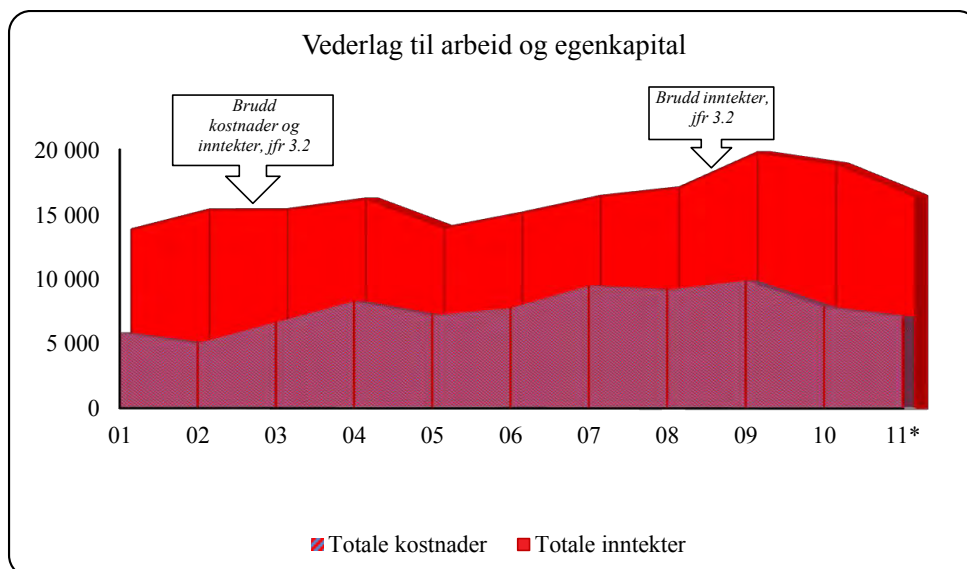
Prisene for dette området hadde sitt bunn-nivå i 2004. Fra dette året har økningen til 2009 vært på hele 68%.

I 2010 opplever man en reduksjon i kjøttinntektene, dette som følge av mindre slaktekvantum. Det ble slaktet ca 13 % mindre i 2010 sammenlignet med året før.

Tilskuddsnivået har vært svakt nedadgående siden 2004. Tamreinlagene har stabile inntektsoverføringer på de ordinære tilskuddene. De postene som skapr. variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning. Tamreinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende.

Erstatningsnivået hos tamreinlagene er svært lavt, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at man her mister få dyr til rovvilt, noe som gir mer forutsigbare rammer for produksjon av reinkjøtt til menneskelig føde. I 2010 har man faktisk en markant økning på dette området; sammenlignet med fjoråret var erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt økt med hele 263 %.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt hos tamreinlagene de fem siste årene er på ca 31% (andel erstattet i forhold til omsøkt).

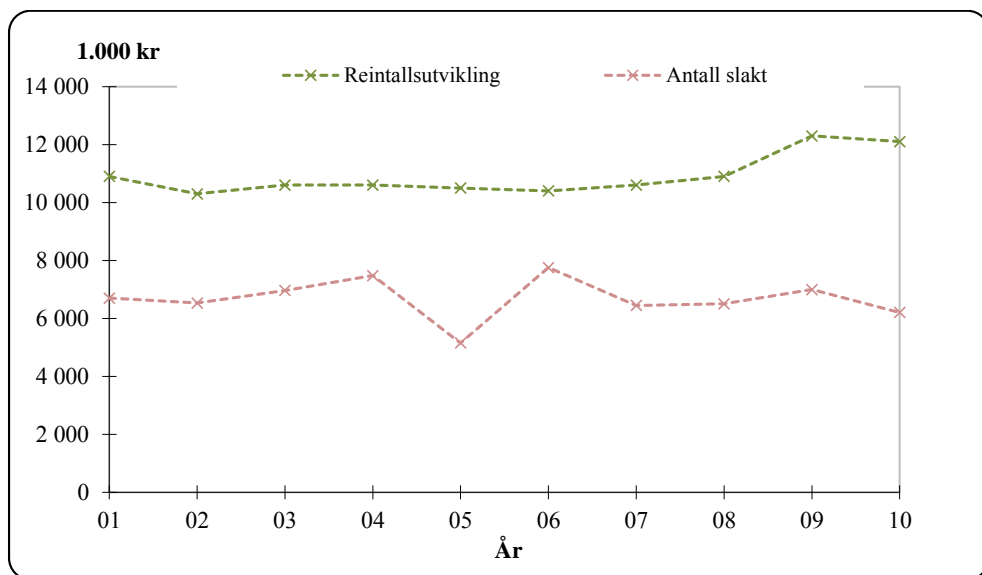

Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kostnadene har, fra å ha vært på et bunn-nivå i 2002, hatt en jevn stigning perioden gjennom. Økningen i kostnadene mellom 2002 og 2003 tilskrives økte leieutgifter, samt økning i postene varekjøp og avskrivninger. Fra 2003 til 2004 er det posten for diverse utgifter som står for hele økningen, her klarer man dermed ikke å knytte kostnadene opp mot spesielle forhold. I 2007 var det posten for utstyr som alene stod for om lag 55,3% av kostnadene. I 2010 har imidlertid tamreinlagene, for første gang siden 2005, en reduksjon i kostnadsnivået. Variasjoner i kostnadsføringen gjør det vanskelig å finne tendenser, men vi ser at også i 2010 er det utstyrsposten som står for mesteparten av kostnadene med sine 72 % av de totale kostnadene dette året.

Tamreinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen pr.livrein i 2008/2009 var på hele 14 kg. pr.dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften var på 6,5 kg. pr.dyr. Det skal imidlertid nevnes at området har hatt en nedgang i produktiviteten de siste årene; i 2004/2005 var totalproduksjonen på hele 17,1 kg. pr.dyr. Høy totalproduksjon pr. livrein innebærer god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter. Bakgrunns materialet viser også at 2010 var det året hvor resultatmålet for arbeid og egenkapital var på sitt høyeste. Dette med bakgrunn i høyere erstatningsnivå og lavere kostnader, og på tross av lavere kjøttinntekter.

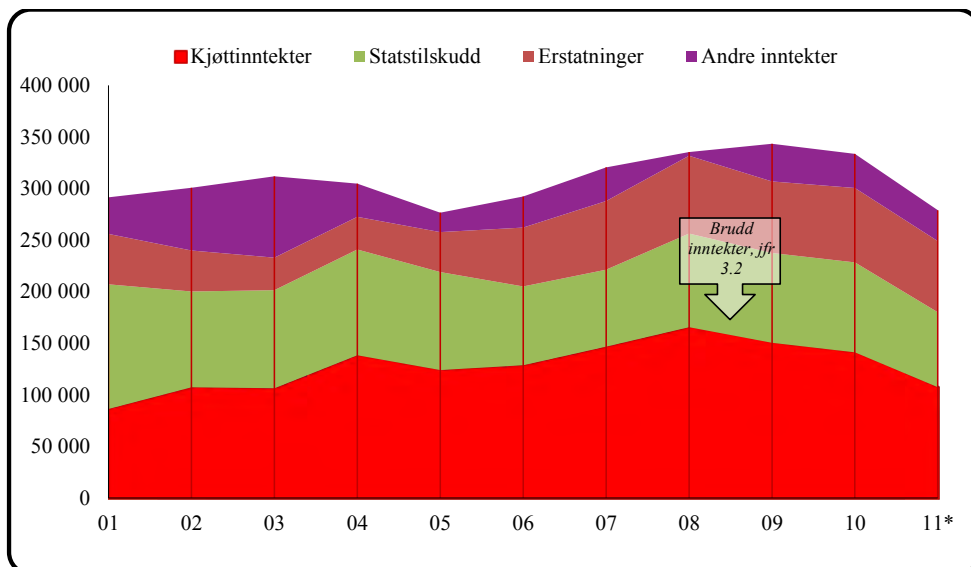

Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos tamreinlagene i perioden 2001-2010

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kjøttinntektene har vært økende gjennom hele sammenligningsperioden. Dette skyldes høyere priser de siste årene. Slaktekvantumet har vært økende i både antall og tonn ved at man har en økning på 79% i antall, mens økningen i tonn er kun på 33%. Her trekkes det paralleller til reduksjonen i gjennomsnittlig slaktevekt. Denne er i samme periode redusert fra 25,1 kg til 21,8 kg (-15%). Samtidig ser vi at vektene i 2003 var på sitt høyeste perioden sett under ett, med sine 26,4 kg.

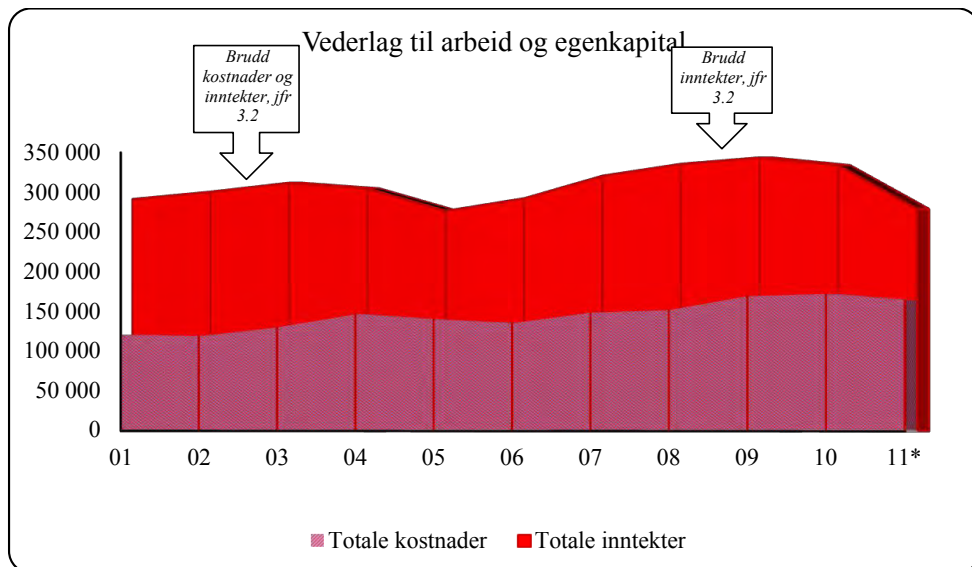
I 2009 opplevde man imidlertid en reduksjon i inntektene, dette med bakgrunn i avdekking av feil prisrapportering fra slakteri. Man kan dermed stille spørsmål ved hvorvidt de oppgitte prisene i 2008 var representativt for utviklingen i næringen. Her henvises det til avsnitt om priser under kap 3.2.

I 2010 gjorde en vanskelig markedssituasjon at prisene ble ytterligere redusert, og man er nå nede på samme prisnivå som før 2008, dog høyere enn i 2007. Inntektene er dermed fremdeles høyere i 2010 enn de var i perioden 2001-2007.

Tilskuddsnivået målt i faste priser varierte noe i begynnelsen av perioden, men var på sitt høyeste i 2001. Både de ordinære tilskuddene samt de ekstraordinære hadde en topp i utbetalinger dette året. Fra og med 2002 har statstilskuddene stort sett avtatt fra år til år, og var på sitt laveste nivå i 2007. Fra 2008 til 2010 ser man at summen av tilskudd holder seg noenlunde stabil.

Erstatningsnivået økte noe i begynnelsen av sammenligningsperioden, og hadde en tilsvarende reduksjon i midten av perioden. Økningene i 2006 og 2007 må sees i sammenheng

med engangsutbetalinger for arealinngrep i Troms og Finnmark. Andelen rovvilterstatninger økte mye i 2006 i forhold til perioden før, denne økningen må sees i sammenheng med en endring i erstatningsbeløpene, hvor man fra 2006 inkluderte tapt produksjonspremie i utbetalingene.

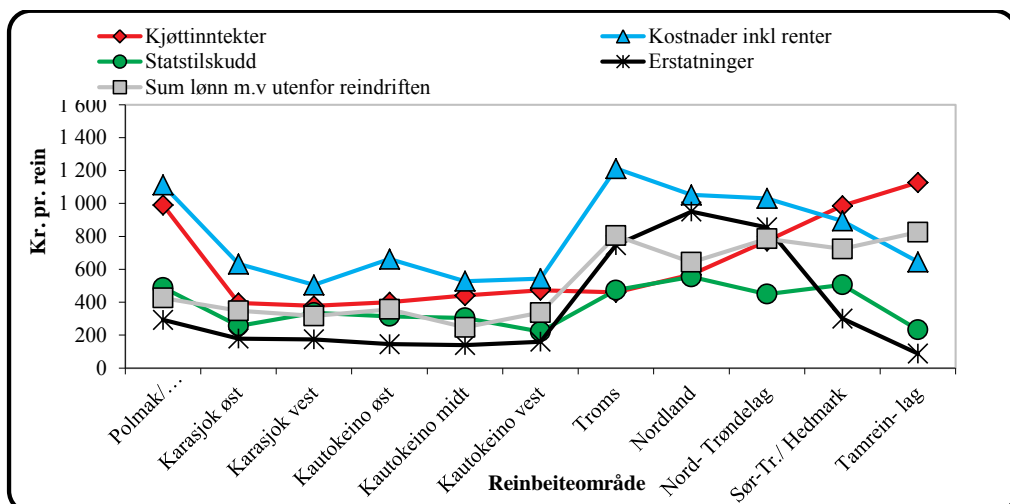

Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)

Kostnadene var stabile i perioden frem til år 2000. Fra og med 2006 har man hatt en markant økning i de totale kostnadene landet sett under ett. De største utgiftene går til kjøretøy og maskiner (24 %), avskrivninger (15 %) samt varekjøp (12 %). Dette er beregnet for perioden under ett. For øvrig ser man at postene utstyrskjøp, samt fremmedtjenester er poster som har en økende tendens hele perioden igjennom, mens øvrige poster er noe mer varierende fra år til år. I tillegg viser bakgrunns materialet at posten varekjøp har hatt en stor økning de to siste årene, med en fordobling av totalsummen for landet sett under ett.

Reindriftsnæringen har totalt sett hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i det vesentligste vært lavere enn kostnadene, og man har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. 2008 var det eneste året i hele sammenligningsperioden hvor kjøttinntektene var høyere enn kostnadene. Resultatmålene ble deretter, og 2008 er periodens beste år ut fra vederlagsmålet for arbeid og egenkapital. Kjøttinntektene ble imidlertid redusert i 2009 på grunn av et lavere prisnivå enn antatt, og sammenholdt med de økte kostnadene dette året var resultatet dårligere enn foregående år.

Figur 8.2.2 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2010 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har "sum lønn m.v. utenfor reindriften" stor betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av *hvor stor* betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.3 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2010 etter reintall (kr. pr. rein)

Det fremgår av figuren at Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene har den sunneste økonomien i næringen. Felles for disse områdene er at kjøttinntektene pr. rein er større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene pr. rein.

Når det gjelder Karasjok vest og Kautokeino øst viser figuren at kjøttinntekter, tilskudd og sum lønn m.v. utenfor reindriften ligger på tilnærmet samme nivå, mens kostnadene er høyere.

Erstatningene pr. rein er høyest i Nordland og Nord-Trøndelag og lavest i tamreinlagene.

Statstilskuddene pr. rein er høyest i Nordland og Polmak/Varanger og lavest i tamreinlagene, Kautokeino vest samt Karasjok øst.

Troms skiller seg ut som reinbeiteområdet med den svakeste økonomien i næringen, ettersom kostnadene pr. rein ligger klart høyest, kombinert med lave kjøttinntekter pr. rein.

Figuren viser for øvrig at sum lønn m.v. utenfor reindriften har størst betydning i Troms, og minst betydning i Kautokeino midt.

Vedlegg

1. Tabeller

Tabell 1 Kjøttinntekter i 2010 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Ant. slakt	Snittvekt	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	15 646	21,49	336	69,23	23 280
Karasjok øst	8 197	21,33	175	64,96	11 355
Karasjok vest	7 602	22,70	173	69,19	11 941
Øst-Finnmark	31 445	21,74	684	68,17	46 577
Kautokeino øst	7 977	22,19	177	63,29	11 202
Kautokeino midt	15 146	20,31	308	58,00	17 841
Kautokeino vest	11 865	19,44	231	60,77	14 020
Vest-Finnmark	34 988	20,44	715	60,17	42 967
Troms	2 445	31,64	77	73,91	5 718
Nordland	4 208	29,83	126	70,41	8 838
Nord-Trøndelag	5 497	24,14	133	74,03	9 824
Sør-Tr./ Hedmark	6 859	26,16	179	75,94	13 623
Tamreinlag	6 403	28,28	181	75,40	13 654
Totalt	91 845	22,81	2 095	67,44	141 201

Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2006-10 (1.000 kr)

Slakteuttak:	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Antall slakt;</i>					
Slakteri	68 835	73 890	76 031	72 495	80 885
Privat	11 130	11 170	11 150	11 160	10 960
Totalt	79 965	85 060	87 181	83 655	91 845
Gj. vekt 1)	24,90	24,34	23,63	23,76	22,81
Prod. i tonn	1 991	2 070	2 060	1 987	2 095
Pris (kr/kg)	59,10	65,32	76,79	73,92	67,44
Inntekt	117 666	135 225	158 230	146 907	141 285

1) Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2007-10 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2007	2008	2009	2010
Polmak/Varanger	7 326	7 480	8 961	8 974
Karasjok øst	3 946	5 630	3 173	4 919
Karasjok vest	5 927	6 434	5 761	6 610
Øst-Finnmark	17 198	19 544	17 895	20 503
Kautokeino øst	4 531	5 398	5 262	5 985
Kautokeino midt	6 818	7 290	6 899	8 823
Kautokeino vest	3 769	5 174	4 184	4 689
Vest-Finnmark	15 118	17 863	16 345	19 498
Troms	2 623	2 662	2 643	3 040
Nordland	2 867	3 257	3 466	2 797
Nord-Trøndelag	2 776	3 584	4 091	3 449
Sør-Tr./Hedmark	4 664	5 328	6 115	5 963
Tamreinlag	2 307	2 455	2 588	2 574
Totalt:	47 554	54 691	53 143	57 824

Tabell 4 Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2010 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2010		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	178 874	62 329	241 203
Karasjok øst	84 911	35 446	120 357
Karasjok vest	72 477	49 639	122 117
Øst-Finnmark	336 262	48 666	152 411
Kautokeino øst	51 754	78 460	130 214
Kautokeino midt	59 716	61 528	121 244
Kautokeino vest	46 709	62 462	109 171
Vest-Finnmark	158 179	66 817	120 783
Troms	40 642	60 285	100 927
Nordland	46 666	63 182	109 848
Nord-Trøndelag	70 328	26 801	97 129
Sør-Tr./Hedmark	178 350	29 775	208 125
Sum tilskudd per siidaandel:	830 427	55 947	135 084

Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1987-2010 (1.000 kr)

År	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1987	1319	0	1050	0	2 369
1988	2010	0	2651	0	4 661
1989	3 123	0	3 214	0	6 337
1990	1 833	0	3 281	0	5 114
1991	2 200	0	2 515	0	4 715
1992	2 811	0	1 358	0	4 169
1993	2 306	682	1 276	0	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	0	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	0	6 574
1996	1 702	778	855	0	3 334
1997	867	1 892	866	0	3 625
1998	1 613	1 312	807	0	3 732
1999	1 276	1 560	806	0	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	0	2 545
2006	0	1 075	156	0	1 231
2008	343	156	132	0	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
Total	28 719	19 770	25 902	691	75 072

Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2006-10 (1.000 kr)

	2006	2007	2008	2009	2010
DN - tap rovvilt	32 570	39 511	56 779	60 155	61 510
Jernbaneanverket - tap tog	731	1 473	1 081	1 007	3 075
Forsikringsselskaper - tap bil	1 833	2 036	2 843	2 298	1 497
Reindriftsavtalen - andre store tap	0	0	0	0	0
Totalt	35 134	43 020	60 703	63 460	66 082

2. Tabelloversikt

Forord	1
Sammendrag	1
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	2
1.1 Mandat.....	2
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	2
1.3 Utvalgets arbeid.....	3
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	4
2.1 Reindriftspolitiske mål.....	4
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler.....	5
3. Grunnlag og forutsetninger	7
3.1 Prinsippr.....	7
3.2 Materiale og metode.....	8
<i>Generelt</i>	8
<i>Produksjonsbaserte inntekter</i>	8
<i>Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader</i>	10
<i>Erstatninger</i>	12
<i>Kostnader</i>	12
<i>Kapitalforhold</i>	13
<i>Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger</i>	13
<i>Reindriftsfradraget</i>	13
<i>Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindriftsfradrag</i>	
<i>for 2010, etter fradragenes størrelse</i>	14
<i>Langsiktige utviklingstrekk</i>	14
4. Totalregnskap 2010 og budsjett 2011	15
4.1 Produksjonsbaserte inntekter.....	15
<i>Kjøttinntekter</i>	15
<i>Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2010 og 2009 (1.000 kr)</i>	15
<i>Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger</i>	16
<i>Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvекter</i>	
<i>(slakt til slakteri) i perioden 2006-10 (kg)</i>	17
<i>Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen</i>	
<i>i perioden 2006-10 (1.000 kr)</i>	19
<i>Verdi av endring i samlet livdyrverdi</i>	21
<i>Tabell 4.1.9 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for</i>	
<i>perioden 1. januar - 31. desember i 2010 og 2009</i>	23
<i>Binæringsinntekter</i>	23
<i>Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2006-10 (1.000 kr)</i>	24
<i>Andre produksjonsbaserte inntekter</i>	25
<i>Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2010 (1.000 kr)</i>	25
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader.....	25
<i>Tilskudd med inntektsvirkning</i>	25
<i>Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2006-2010 (1.000 kr)</i>	26
<i>Ekstraordinære tilskudd</i>	30
<i>Tilskudd til næringskombinasjoner</i>	31
<i>Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2006-10 (1.000 kr)</i>	31
<i>Verdiskapingsprogrammet for reindrift</i>	32
<i>Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogrammet (1.000 kr)</i>	32
<i>Tiltak mot radioaktiv forurensing</i>	32

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.	33
Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2010 (1.000 kr)	33
4.3 Erstatninger.....	33
Erstatning for tap av rein	33
Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2006-10 (1.000 kr)	34
Erstatning for arealinngrep	35
Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2007-10 (1.000 kr).....	35
4.4 Kostnader.....	36
Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr)	36
Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2010 etter kostnadsart (1.000 kr).....	37
Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i 2010 fordelt på soner i Finnmark.....	38
Tabell 4.4.4 Felleskostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr)	39
Tabell 4.4.7 Totale kostnader i 2010 etter kostnadsart (1.000 kr).....	41
Tabell 4.4.8 Totale kostnader i perioden 2007-2010 etter kostnadsart (1.000 kr)	43
4.5 Kapitalforhold.....	45
Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2010 (1.000 kr)	46
Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2007-10 (1.000 kr).....	47
Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2007-10 (1.000 kr)	47
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	48
Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2010.....	48
4.7 Sammen drag av totalregnskapet	49
Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2010 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)	51
Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2010 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)	53
Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i perioden 2007-10 (kr)	54
Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. siidaandel i perioden 2007-10 (kr)	55
4.8 Budsjett 2011	57
Tabell 4.8.1. Sammen drag av totalregnskapet i perioden 2007-10, budsjett for 2011 og endring fra 2010 til 2011 (1.000 kr)	60
Tilleggsinformasjon.....	62
5. Nærmere om Reindriftsavtalen.....	63
5.1 Innledning	63
5.2 Reindriftsoppgjøret 2011/12.....	64
5.3 Fordeling av reindriftsavtalens ramme	64
Tabell 5.3.1 Fordeling av reindriftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr).....	65
Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kr)	66
5.4 Reindriften s utviklingsfond	66
Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriften s utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr)	67
Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2008-11, antall prosjekter og beløp (1.000 kr).....	69
Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (totalt).....	72
Tabell 5.5.2 a) Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (innvilget),og totalt for 2009/10.....	73
Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)	74
Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (avslag eller ikke søkt).....	75

Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1.000 kr).....	78
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften.....	79
6.1 Kjøttinntekter.....	79
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet.....	84
6.3 Rovvilt.....	86
Oppgitte tap til fredet rovvilt.....	86
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent).....	87
Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent).....	88
6.4 Erstatninger.....	89
6.5 Kostnader.....	90
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital.....	92
6.7 Markedsforhold.....	93
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn).....	95
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier.....	98
7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen.....	98
Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2010, 2009 og 2008 (1.000 kr).....	98
Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2010 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr).....	99
Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2010 (1.000 kr. pr. siidaandel)...	99
Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2010 (prosent).....	100
Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2010 (prosent).....	101
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting.....	101
Tabell 7.2.1 Antall pr.soner pr. enhet (siidaandel/familieenhet).....	104
Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk i 2010/2011.....	105
Tabell 7.2.4 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2007-11.....	105
Tabell 7.2.5 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene.....	106
Tabell 7.2.6 Antall pr.soner i samisk reindrift de ti siste årene.....	106
Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2010 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall.....	107
Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2010 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall.....	107
Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2010.....	108
fordelt etter siidaandelens reintall.....	108
Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2010, etter reineierens kjønn (prosent).....	108
Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2010, etter reineierens medlemstype (prosent).....	109
Tabell 7.2.12 Siidaandelsmedlemmer i 2010 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn.....	109
8. Vurderinger av materialet.....	110
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	110
8.2 Generelle vurderinger.....	136
Vedlegg.....	139
1. Tabeller.....	139
Tabell 1 Kjøttinntekter i 2010 (1.000 kr).....	139
Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2006-10 (1.000 kr).....	139
Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2007-10 (1.000 kr).....	140

<i>Tabell 4</i> <i>Inntektsoverføringer pr. siidaandel i 2010 (1.000 kr)</i>	140
<i>Tabell 5</i> <i>Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1987-2010 (1.000 kr)</i>	141
<i>Tabell 6</i> <i>Erstatninger for tap av rein 2006-10 (1.000 kr)</i>	141
2. <i>Tabelloversikt</i>	142
3. <i>Figuroversikt</i>	146
4. <i>Kart over reinbeiteområdene</i>	149
5. <i>Ordforklaringer</i>	150

3. Figuroversikt

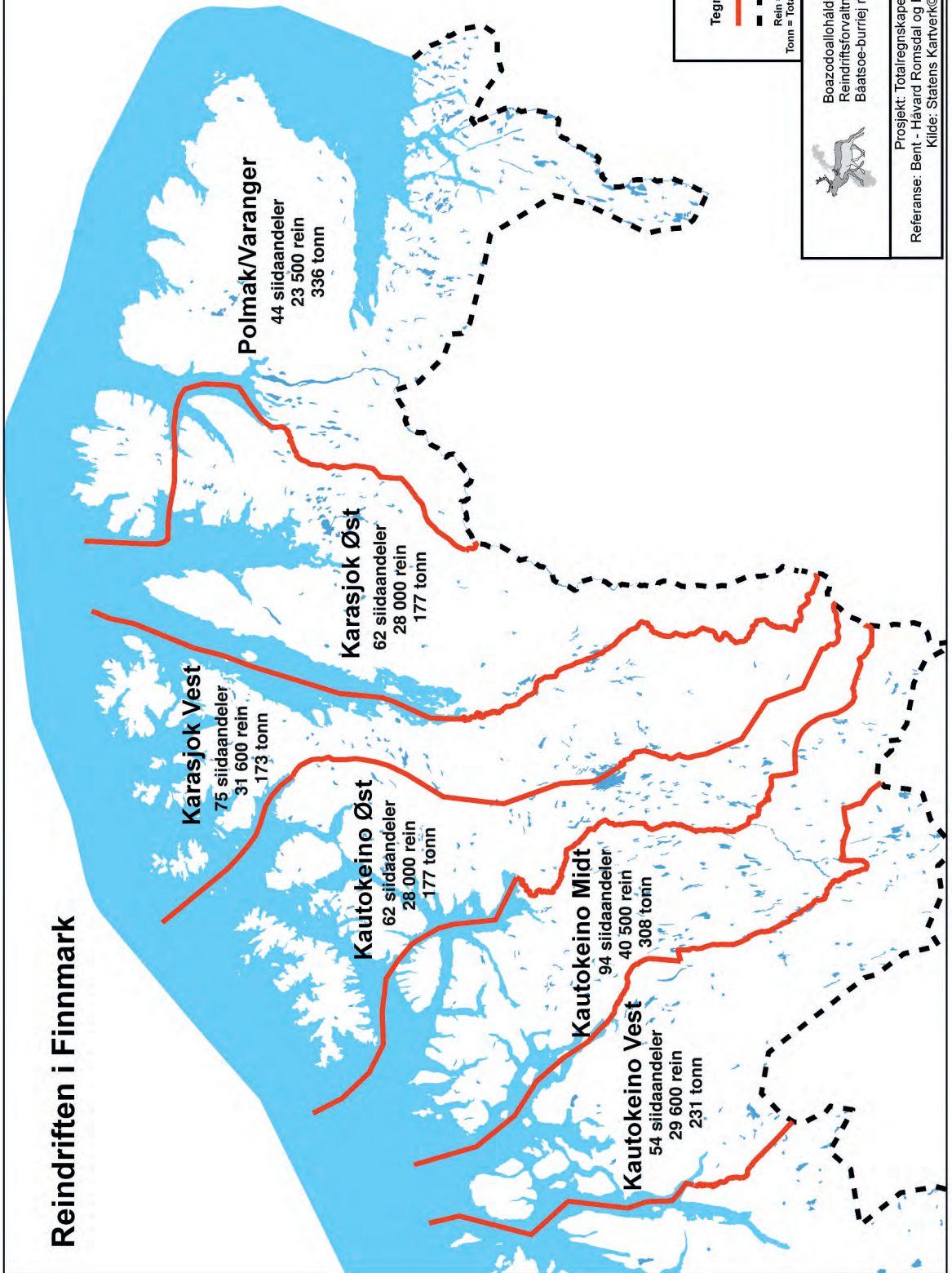
Forord	1
Sammendrag	1
Innhold	1
1. Økonomisk utvalg	2
2. Mål og virkemidler i reindriftpolitikken	4
3. Grunnlag og forutsetninger	7
4. Totalregnskap 2010 og budsjett 2011	15
Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2010 (1000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reintall pr.siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.....	20
Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. rein i vårflokk i 2010 (kr. pr. rein). Kurven viser produksjon pr. rein i vårflokk (kg pr. rein).....	21
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2007-10 (1.000 kr).....	28
Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer pr. siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2010 (1.000 kr).....	29
Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr. pr. rein) i perioden 2008-10, etter siidaandelens reintall.....	38
Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) pr. rein og pr.kg. kjøtt i 2010.....	43
Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2008-10 (1.000 kr).....	44
Tilleggsinformasjon	62
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	63
Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2010/11 (Tall i 1.000 kr. pr. siidaandel).....	76
Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2010/11 (kr. pr.kg).....	77
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	79
Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2010-kroner).....	81
Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2001-2010 (2010-kroner).....	84
Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2001-2010 (2010-kroner).....	89
Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2001-2010 (2010-kroner). Det er brudd i siidaandelens kostnader mellom 2002-2003.....	90
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader (søyler) og siidaandelens gjennomsnittlige reintall (2010-kroner). Det er brudd i serien siidaandelens kostnader mellom 2002-2003.....	91
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriften totalregnskap (2010-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien).....	92
Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2010-kroner) (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den stiplede linjen viser gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden).....	93
Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2001-2010 (tonn).....	94
Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden.....	95
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge.....	96
i den siste tiårsperioden.....	96
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	98

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2011	102
(familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).....	102
Figur 7.2.2 Antall pr.soner i samisk reindrift i perioden 1950-2011.....	103
8. Vurderinger av materialet.....	110
Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i.....	112
Polmak/Varanger i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	112
Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i.....	113
Polmak/Varanger i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	113
Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt.....	114
i Polmak/Varanger i perioden 2001-2010	114
Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i.....	115
Karasjok i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	115
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i	
perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	116
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt	117
i Karasjok i perioden 2001-2010	117
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i	
Vest-Finnmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	118
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-	
Finnmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	119
Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt	120
i Vest-Finnmark i perioden 2001-2010	120
Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i	
perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	121
Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i	
perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	122
Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt	123
i Troms i perioden 2001-2010	123
Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i	
Nordland i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	124
Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland	
i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	125
Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt	126
i Nordland i perioden 2001-2010.....	126
Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-	
Trøndelag i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	127
Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-	
Trøndelag i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	128
Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt	129
i Nord-Trøndelag i perioden 2001-2010.....	129
Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i.....	130
Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	130
Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i.....	131
Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	131
I Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2001-2010	132
Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i	
tamreinlagene i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	133
Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i	
tamreinlagene i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner).....	134
hos tamreinlagene i perioden 2001-2010.....	135

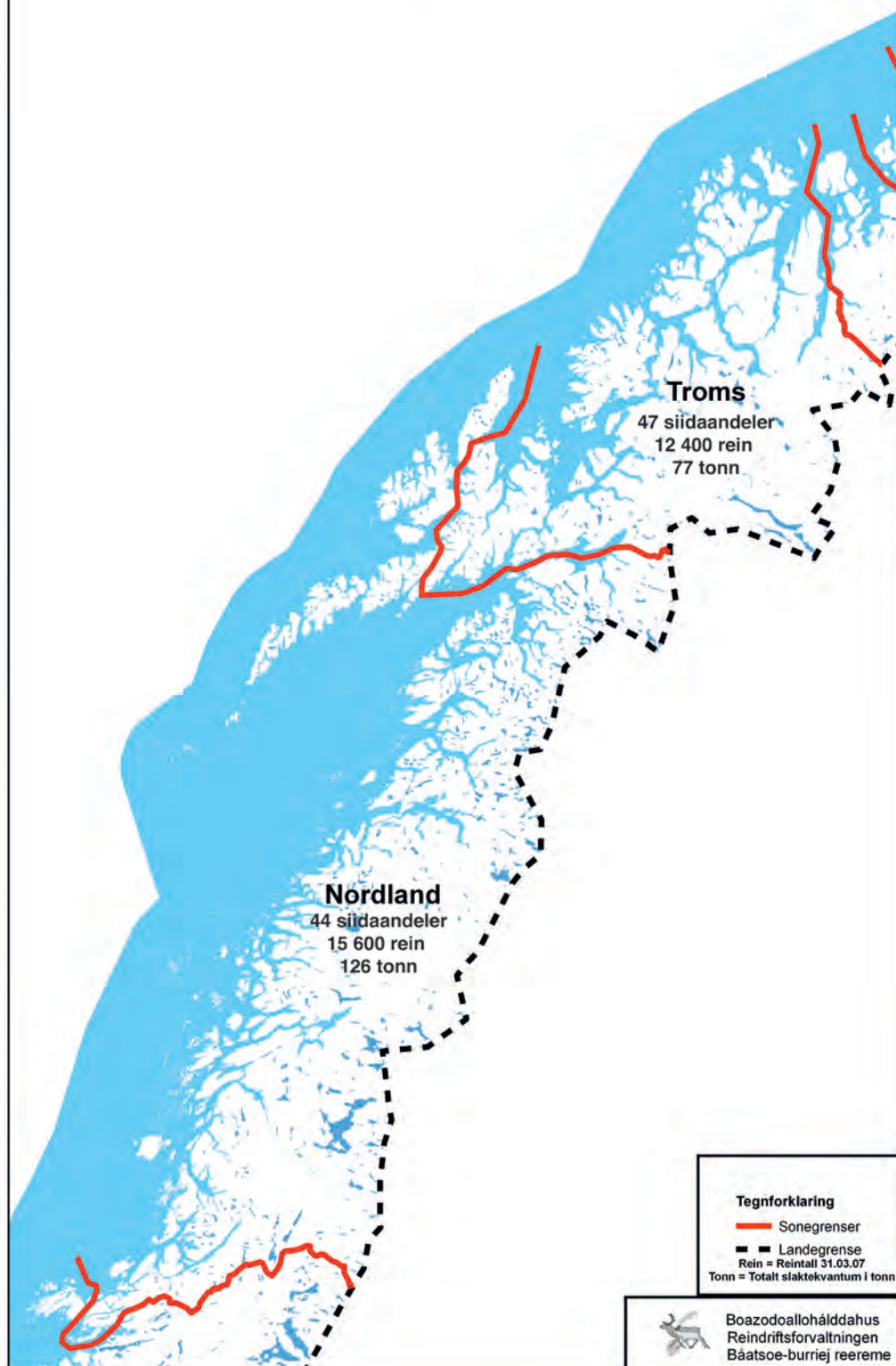

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	136
Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2001-2011 (*Budsjett-tall for 2011) (2010-kroner)	137
Figur 8.2.3 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2010 etter reintall (kr. pr. rein)	138
Vedlegg	139

4. Kart over reinbeiteområdene

Reindriften i Troms og Nordland

Reindriften i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Tamreinlag

Tegnforklaring

— Sonegrenser

- - Landegrense

Rein = Reintall 31.03.07

Tonn = Totalt slaktekvantum i tonn

Boazodoalloháiddahus
Reindriftsforvaltningen
Báatsoe-burriej reereme

5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (pr. 31. mars) i Melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Utdanningsstipend, lærlingordning i duodji (opphørt f.o.m. 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, før evt. slakte- og fraktekostnader er trukket fra.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsenhet</i>	Nå definert som siidaandel, jf. ny reindrifftslov.
<i>Driftstilskudd</i>	Tilskudd til siidaandeler i hele landet (over Reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	I reindrifften: 1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefellelillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over Reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindrifftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under ordinære tilskudd, og omfatter livdyrlån, tilskudd til gjerder, bygninger og anlegg.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over Reindrifftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter etc.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall pr. 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens Melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matreiner.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelene leverer inn hvert driftsår med

	oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, m.v.
<i>Nettopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, etter at slakte-/ og evt. fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamer).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens Melding om reindrift.
<i>Ordinære tilskudd</i>	Inntektsoverføringer til siidaandeler og tamreinlag, herunder tilskudd til investeringer, pramming/flytting, distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle tillegg og tiltak konvensjonsbeiter (over Reindriftsavtalen).
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats (25 %) av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen (over Reindriftsavtalen fra og med 2003/04).
<i>Produksjonstilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (over Reindriftsavtalen).
<i>Produktivitet</i>	Kjøttproduksjon pr. dyr eller pr. arealenhet.
<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven §2).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven §2).
<i>Reindriftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom Staten (ved Landbruksdepartementet) og NRL.
<i>Reindriftsfond</i>	Offentlig fond til fremme av reindriften (etter reindriftsloven §32).
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindriftenes ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindriftenes Utviklingsfond
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reieneiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.
<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 28 (1991-1992)</i>	Stortingsmeldingen om "En bærekraftig reindrift".
<i>Strata/stratum</i>	Inndeling av siidaandeler etter innehaverens alder og

---

	siidaandelens reintall.
<i>Sytingsrein</i>	Rein i eget merke som det føres tilsyn med i en annen siidaandel.
<i>Tamreinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med særskilt tillatelse for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven §5).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over Reindriftsavtalen).
<i>Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag</i>	Omfatter produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>VSP-rein</i>	Verdiskapingsprogram for reindriften. Ordningen administreres av Innovasjon Norge.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindriften 1.800 timer).

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

Adresse ved retur:
Reindrifftsforvaltningen
Postboks 1104
9504 Alta

www.reindrifft.no

ISSN 1504-4998

FOTO: SCANSTOCKFOTO. TRYKK: FAGTRYKK IDÉ AS.

